

Kárpátaljai Hírmondó

XXI. évfolyam 1. (79.) szám, 2025. Tavasz

Keresztury Dezső

Esti imádság

Ó, milyen vak homályba futnak
kik nélküled indulnak útnak.
A kezemet nézem: leszárad;
szívem sívó homokkal árad.

Valamikor kézen vezettél;
szökni akartam, nem engedté, l,
csend volt szívemben és a csendben
szavad szólt csak, mindennél szebben.

Én Istenem, hívj vissza engem!
Magam maradtam, eltévedtem.
Légy bátorságom, bizodalmam;
ó, légy úrrá megint Te rajtam!

A bencei református templom

KÁRPÁTALJAI Hírmondó

XXI. évfolyam, 1. (79.) szám
2025. Tavasz

Kiadja a Kárpátaljai Szövetség

1068 Budapest,

Városligeti fasor 44.

Telefon: 06-1-351-7770

E-mail: karpataljaiszovetseg@gmail.com

Felelős kiadó:

Greza István,

a Kárpátaljai Szövetség elnöke

Alapító főszerkesztő: Füzesi Magda

E-mail: magda.bereg@gmail.com

Főszerkesztő: Szemere Judit

E-mail: nagykica12@gmail.com

Szerkesztőbizottság:

dr. Botlik József, dr. Dupka György,

dr. Szöllősy Tibor,

dr. Zubánics László,

Kovácsné Marton Erzsébet

Tördelés, nyomdai előkészítés:

GABOR
P R I N T

Lapengedély száma: 2.9/1414-1/2006

HU ISSN: 1787-0445

OTP számlaszámunk:

11711034-20834951

Megjelenik negyedévente

1000 példányban.

E lapszám megjelenését támogatta
a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.,

valamint a Kárpátaljai Szövetség
tagsága.

A folyóiraton nyereség
nem képződik.

A címünkre beérkező kéziratok közlésének és szerkesztésének jogát fenntartjuk, azok recenzálását, visszaadását, levélben történő megválaszolását, valamint más szervezetekhez, intézményekhez való továbbítását nem vállaljuk. A publikációkban közölt tényekért és véleményekért minden esetben a szerző viseli a felelősséget. A szerkesztőség nem feltétlenül ért egyet a lapban közölt publikációkkal.

A tartalomról:

Olvassuk együtt! Cs. Szabó László: A földesi autóbuszon	3
Vers mindenkinek. Petőfi Sándor: Az Alföld	
Szervezeti élet. Köszönjük a támogatást!	
Meghívó a Kárpátaljai Szövetség közgyűlésére	4
Rekviem az elhurcoltakért	
Elismerések a Kárpátaljai Szövetség tisztségviselőinek	5
„Ungvári Lajos a nevével halhatatlanná tette Ungvár városát” – rendezvények a kárpátaljai megyeszékhelyen	6
Közös dolgaink. Rákóczi 349: kárpátaljaiak is ünnepeltek Borsiban	7
Láttelel. Virradhatna már... Dunda György jegyzete	8
Aktuális. Egészséges táplálkozással és életmódváltással a betegségek ellen	9
Hitélet. Thurzó Péter római katolikus pap és Olasz Tímea gondolatai	10
A görögkatolikus líceum kápolnájának búcsúünnepén	11
Megújult a badalói református templom orgonája	
Kereszthódoló körmenet Beregszászon	12
Szórványban. A Bustyaháza Szent Erzsébet Óvoda	13
Évforduló. Húszéves az Apáczai Csere János könyvtár	14
Jubileumot ünnepel a Beregszászi Járasi Máltai Szeretetszolgálat	15
Hírek, események. Megalakult a Kárpátaljai Magyar Médiaegyesület	
Egyetemi szintre emelkedik a beregszászi Rákóczi-főiskola	16
Kárpátaljai sikertörténet. Bodnárinasztia Salánon	17
Kultúrtáj. Hagyományörzés Visken	18
Puskás László életét mutatja be a Görögkatolikus Múzeum új tárlata	
Kassai Antal tiszteletére avattak miniszobrot	19
Gratulálunk! Elismerések	20
Fiatalokról fiataloknak. Mestersége címere: divattervező	22
Kárpátaljai folkműhelyek diákjai Piliscsabán	23
Közelkép. Bánkódás helyett örülni és hálát adni. Beszélgetés Taracközi Marianna beregszászi lelkésszel	24
Kopogtató. Vadász – kalitkába zárva. Beszélgetés Stók Lajos vadászíróval	26
Hagyományaink. Örömforrás, ami ellensúlyozza a napi stresszt	27
Örökségünk. A szövöszéktől a különböző viseletekig. A Polónyi Katalin Textilmúzeumban jártunk	29
Múltidéző. Az uzsoki fürdő. Kovács Sándor tanulmánya	30
Egyszer volt... Pálinka pofonnal. Orémus Kálmán írása	33
Irodalom. Költészet, jelen időben	34
Szerkesztőségünk postájából	35
Szemelvények kárpátaljai eseményekből	36
Művészet. Veres Péter-émlékkiállítás Beregszászon	39
A Kárpátaljai Hírmondó galériája. Kutlán István festőművész	40

Címlapfotók: Szemere Judit, Bocskor László

A Kárpátaljai Szövetség elnöksége és a Kárpátaljai Hírmondó szerkesztősége áldott húsvéti ünnepeket kíván a lap minden kedves olvasójának!

Cs. Szabó László

A földesi autóbuszon

A magyar Keletről jött, hazája Európa közepén fekszik. De ez az új haza éppen a közepén visszaváltozik ősi emlékké. Földrajzilag közép-európai folyómedence, az ország szíve: az Alföld azonban helyenként megdöbbenően hasonlít az ősi szálláshoz, a keleti pusztához. *Puszt* és *Alföld* gyakran fedi is egymást a magyar nyelvhasználatban, holott más nyelven „alföld” kimondottan Hollandiát, Belgiumot, Beaucet vagy más hasonló kultúrtájat jelent. A magyar Alföld azonban nem hozzájuk, hanem Dél-Oroszországhoz hasonlít, s az európai vidékek közül még leginkább a melankolikus Camargue-val s a toszkán Maremmákkal rokon. Akárhányszor török is le az ország határszéleit, azok mindig visszafornak az Alföldhöz, s az ország természetes kárpáti határa magától vagy fegyverrel helyreáll. A magyar nép csak akkor pusztulna el, ha ezt a keleti szívét vesztené el. Magyarországon idegen ajkú népei nem azért tartoztak évszázadokig a magyarsághoz, mert a magyar erőszakosabb vagy szaporább volt náluk, hanem azért, mert ő lakott az Alföldön. A mi erőnk, a mi fellegvárunk a nyitott síkság. Ami a franciának, az olasznak vagy a németnek egzotikum s „védett táj” a maga otthonában, az nekünk az élet gyökere.

A magyar jól emlékszik a származására, szinte megszallottan számon tartja és gyakrabban emlegeti, mint a többi európai nép. Valószínűleg boldogabb vagy legalábbis gondtalanabb volt Keleten, s a boldogság ösztöne nem akar elszakadni ettől az emléktől. Anyanyelve is elűt a környezetétől, s ebben a süket nyelvi magányban az emlék makacsul visszaszáll oda, ahol legalább olyan nagy népközösségben élt, mint a latinok a Földközi-tenger s a germánok a Baltikum körül. De mindenekfölött a legjellemzőbb itthoni táj: az ország szíve fordítja vissza a múltat, a szenvedélyesen számon tartott bölcsőre. Ezen a tájon még az állatok egy része a múlt letéteményese. Ahogy az olasz emberben a hosszú szárú fehér marha láttán megmozdul egy kicsit az etruszk – a marhák első pásztora –, a magyarban is felébrednek a pusztai természetű állatok azt a fölüeny, gyanútlan nomádot, aki új hazájában a kereszténység katonája, a nyugati műveltség szerelmese, Európa mostoha-gyereke s egy önmarcangoló meghasonlás áldozata lett. Nem lehet igazán boldog egy nép, amely okkal vagy ok nélkül azt érzi, hogy két világ: Nyugat és Kelet közt él.

A keresztény magyarság: „Szent István országa” máig ebben a pásztornépben s ebben az emlékeztető keleti tájban gyökerezik. A magyar nagystílus, nagyigényű és hiú nép, a szó legnemesebb értelmében. Homlokával mindig Európa homlokáig akart érni. Villard de Honnecourt, Masolino de Panicale, Opitz Márton, Clark Ádám a vendége és tanítója volt, járt a krakkói, bolognai, pádovai, párizsi, wittenbergi, leydeni egyetemre, követeit ismerte Angliai Erzsébet s tatár kán, illuminált könyveit megcsodálták a Mediciek, huszárjait a franciák, költőit a németek, utazóit az angolok. Nagy emberei közt volt német, francia, angol, olasz, szláv, görög, örmény, zsidó származék, s mindegyik önként engedett a magyarságnak. De a magyar sem a nagyvilágban nem állta volna meg a helyét, sem a hazában nem maradt volna „első az egyenlők közt”, ha elszakad attól a tájtól, amely legjobban megfelel a természetének s ősi emlékeivel legjobban összeforrt. Sok idegen hatással és

rengeteg beolvadó vérral viaskodva az ár fölött maradt, s adott is a világnak valamit. A táj megsegítette ebben a hasznos küzdelemben; döntő pillanatban mindig helyreállította a magyar nép pusztai egyéniségét s keleti természetét.

Kelet emléke, Kelet szelíd hatalma már azon is látszik, hogy nyugati értelemben az Alföld a legkevésbé emberszabású táj. Még annyira sem az, mint a svájci Alpok. Műemlékeink, köemlékeink csak az országszéleket jegyezték el a Nyugattal. Itt a magyar udvariasan visszahúzódtott egy-egy faragott oszlopfőre vagy a három királyok kíséretébe. Diszító elem, rejtett önarckép volt az egyetemes stílusban Ocsa, Zsámbék s más romemlék a megmondhatója, hogy törökudulás nélkül az Alföldön is bőven akadna ilyen emberi kézjegy; faragott köveivel és oltárképeivel ez a táj is a Nyugathoz tartozna. De ezek alatt a kövek alatt mindig fejedelmi egykedvűséggel görgött és csúszott a homok. Az Alföld az ősiség letéteményese: ez a főszerepe. Nyugati szemmel törökudulás nélkül is kopár és elmaradott lenne. Magyar szemmel nézve azonban alig ártott neki a dúlás, s igazi emlékeit érintetlenül otthagya. Az Alföld takarja a nomád népelődeink s az Árpádok csontjait, itt él a ridegmarha, melyet a honfoglalók maguk előtt hajtottak az Ung és a Latorca völgyében, a református bibliában ez a föld adott először irodalmi nyelvet a magyarnak, s itt született a népi klasszicizmus, mely ezer év alatt először tört át nyelvi vesztégarunkon. Amennyire Nyugathoz tartozik a többi országrész, annyira hűbéresük is – (a szó középkori nemes értelmében) –, a megmunkált kőben van a szépségük, de az önkéntes szolgaságuk is. Egyedül az Alföld független és egyenrangú a külfölddel. Ezt a függetlenséget érezhette Justh Zsigmond, a párizsi szalonok Columbusa; mikor a kicsi Magyarország helyett a királyi Pusztá fiának vallotta magát a kegyetlen, csipős nagyvilágban. Odakünn titokban megszennvedett kicsinységünkért, de idehaza csak Shakespeare-rel és Moliere-rel mert beköszönten a Pusztaszenttornyára, a pusztai fiaikhoz. Őket játszatta a falubeli legényekkel.

Az utolsó szó ezúttal is Petőfié. A költő nagyon szerette Erdélyt s a Felvidéket; hetyke, legényes kihívása mögött, amit a Kárpátokhoz intézett, mélyen meg volt illetődve. De megilletődve is a Dunántúlt csak nyugati előszobának, a Felvidéket hídnak, Erdélyt keleti őrtoronyknak tartotta. A nagy szív; az Alföld hűbéreseinek. Az ő Alföldje fölött csakugyan ártalmatlanul suhant el a törökudulás. Lesöpörte a templomokat, megnövesztette a vadvizeket, de nem tudta lerombolni a népet és táj versszerződését. Petőfi szülőföldje a magyarság legbensőbb szülőföldje.

Egyszer Jászai Mari egy parasztszekéren áthajtatott a Kunságon. Kényes lábon gyülekeztek a gólyák, a lovak s az ökrök az őszi ég felé nyújtották a nyakukat. Jászai a faluk közt harsogva Petőfi-verseket szavalt. A szél szótagonként tépte ajkáról a szavakat.

Először nagyon megütköztem a képen; szörnyű kulisszaszínháznak tartottam. Azóta rájöttem, hogy olyan érzésünket fejezi ki, amire talán nincs is más kifejezés. Különösen, ha magunk nem születünk odalel az Alföldön. Bocsássák meg nekünk ezt a pátoszt a hallgat, fekete alföldi emberek a szeretet hibázik ilyenkor.

Haza és nagyvilág. A Franklin-Társulat kiadása, 1942.

Petőfi Sándor

Az Alföld

Mit nekem te zordon Kárpátoknak
Fenyvesekkel vadregényes tája!
Tán csodállak, ámde nem szeretlek,
S képzetem hegyvölgyedet nem járja.

Lenn az alföld tengersík vidékin
Ott vagyok honn, ott az én világom
Börtönéből szabadult sas lelkem,
Ha a rónák végtelenjét látom.

Felröpülök ekkor gondolatban
Túl a földön felhők közelébe,
S mosolyogva néz rám a Dunától
A Tiszaig nyúló róna képe.

Déliabós ég alatt kolompol
Kis-Kunságnak száz kövér gulyája;
Deleléskor hosszú gémű kútnál
Széles vályu kettős ága várja.

Méneseznek nyargaló futása
Zúg a szélben, körmeik dobognak,
S a csikósok kurjantása hallik
S pattogása hangos ostoroknak.

A tanyáknál szellők lágy ölében
Ringatózik a kalászos búza,
S a smaragdnak eleven színével
A környéket vígan koszorúzza.

Idejárnak szomszéd nádasokból
A vadlúdak esti szürkületben,
És ijedve kelnek légi útra,
Hogyha a nád a szélről meglebben.

A tanyákon túl a pusztá mélyén
Áll magányos, dölt kéményű csárda;
Látogatják a szomjas betyárok,
Kecske mértre menvén a vásárra.

A csárdánál törpe nyárfaerdő
Sárgul a királydinnyés homokban;
Odafészkel a visító vércse,
Gyermekektől nem háborgatottan.

Ott tenyészik a bús árvalányhaj
S kék virága a számarkenyérnek;
Hús tövéhez déli nap hevében
Megpihenni tarka gyíkok térnek.

Messze, hol az ég a földet éri,
A homályból kék gyümölcsfák orma
Néz, s megettők, mint halvány ködoszlop,
Egy-egy város templomának tornya. –

Szép vagy, alföld, legalább nekem szép!
Itt ringatták bölcsőm, itt születtem.
Itt borúljon rám a szemfödél, itt
Domborodjék a sír is fölöttem.

Pest, 1844. július

Közlemény

A Kárpátaljai Szövetség 2025. évi első elnökségi ülésén döntés született a tagsági díjak, illetve a *Kárpátaljai Hirmondó* előfizetési díjának emeléséről. Utóbbira a drasztikusan megemelkedett papír- és nyomdaipari árak, valamint postai költségek miatt volt szükség. Az újonnan megállapított díjak a következők:

- a *Kárpátaljai Hirmondó* éves díja – 5000 Ft;
- éves tagdíj – 1500 Ft, nyugdíjasok számára – 1000 Ft.

Az árváltozás 2025. április 1-jétől lép hatályba.

Azokra, akik idén már befizették a korábbi árat, nem vonatkozik az árváltozás, csak a következő évi előfizetésnél.

Az idei sárga csekket a Kárpátaljai Hirmondó nyári lapszámával együtt fogjuk postázni.

A Kárpátaljai Szövetség elnöksége

MEGHÍVÓ

A Kárpátaljai Szövetség elnöksége szeretettel meghívja a Szövetség tagságát, vidéki szervezeteit és a kárpátaljai társszervezetek képviselőit a Kárpátaljai Szövetség XXXVIII. közgyűlésére, amelyre 2025. május 12-én, 17:00 órakor kerül sor.

Helyszín: a Kárpátaljai Szövetség székháza (1068 Budapest, Városligeti fasor 44., II. em., díszterem).

NAPIREND

1. Megnyitó, határozatképesség megállapítása – dr. Grezsa István, a Kárpátaljai Szövetség elnöke
 2. A közgyűlés programjának ismertetése, jegyzőkönyvvezető és hitelesítő megválasztása – dr. Seremet Sándor, a Kárpátaljai Szövetség elnökségi tagja
 3. Beszámoló a Szövetség 2024/2025. évi munkájáról, a 2025. évi terveiről, a közhasznúsági jelentés beterjesztése – dr. Seremet Sándor, a Kárpátaljai Szövetség elnökségi tagja
 4. A Felügyelő Bizottság jelentése – Szántai Klára, a Felügyelő Bizottság tagja
 5. Új főtitkár választása – dr. Grezsa István, a Kárpátaljai Szövetség elnökségének előterjesztése
 6. Egyebek – dr. Seremet Sándor, a Kárpátaljai Szövetség elnökségi tagja
- Tájékoztató közlemény:

A közgyűlés akkor határozatképes, ha a tagság 50%-a + 1 fő jelen van. Határozatképesség esetén az ismételt közgyűlést az eredeti közgyűlés meghirdetett időpontja után 1 órával, az eredeti napirenddel és helyen megtartjuk, amely a megjelentek számára való tekintet nélkül határozatképes alapszabályunk IV/5.1. pontja alapján.

Az Interneten is elérhető a Kárpátaljai Hirmondó

A Kárpátaljai Szövetség és az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) között létrejött együttműködési megállapodás értelmében a *Kárpátaljai Hirmondó* korábbi lapszámai az Interneten is elérhetők. Az OSZK szervezeti egységeként működő E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya őrzi a magyar tudomány, oktatás és kultúra írott dokumentumait elektronikus formában. A *Kárpátaljai Hirmondó* az Elekt-

ronikus Periodika Archivum és Adatbázis (EPA) gyűjteményében érhető el az epa.oszk.hu weboldalon (a lapszámok feltöltése féléves késéssel történik).

A Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet, mint a Kárpátaljai Szövetség együttműködő partnere, szintén helyet ad honlapján a Kárpátaljai Hirmondónak. A folyóirat elektronikus változata letölthető a kmmi.org.ua oldalról az Adattár rovatból.

Lapunk természetesen továbbra is megjelenik papír alapon, hiszen sok olvasónk ragaszkodik a hagyományos formához, szívesebben tartja az olvasnivalót az éjjeli-szekerén, mintsem a világhálót böngéssze. Azok viszont, akik már megbarátkoztak a modern technika vívmányaival, és annak idején nem jutottak hozzá a folyóirathoz, a fentebb említett oldalakon néhány kattintással megtalálhatják a Kárpátaljai Szövetség fórumának eddig megjelent számait.

Köszönjük a támogatást!

A Kárpátaljai Szövetség elnöksége hálás köszönetét fejezi ki a tagtársaknak a szövetség célkitűzéseinek anyagi támogatásáért. Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik megrendelték folyóiratunkat, illetve a *Kárpátaljai Hirmondó* megjelentetésének költségeihez felülfizetéssel járultak hozzá.

Név szerint is megköszönjük azon olvasóink anyagi segítségét, akik az előfizetési és a tagsági díjon felül ötezer forintnál nagyobb összeggel támogatták tevékenységünket. Idén lapzártánkig az alábbi tagtársainktól érkeztek kiemelt összegű befizetések:

Aggteleki Éva (Székesfehérvár),
Balázs Attiláné (Miskolc),
Balla Terézia (Miskolc),
dr. Harajda András (Budapest),
Horváth Sándor (Jászberény),
dr. Kristofori György (Sirok),
Kiszely Katalin (Szentendre),
Kovács Gyöngyi (Csertő),
Lusztig Gáborné (Szentendre),
Onizsko László (Budapest),
Orémus Marina (Petneháza),
Ortutay Tamás (Szabolcsbáka),
Pappné Popovics Judit (Telki),
Sághi Ferencné (Budapest),
dr. Szepesi Erzsébet (Székesfehérvár),
Tóth Mihály (Budapest),
Ujfalussy István (Orosháza),
dr. Volocsuk Katalin (Jászberény).

Köszönet az 1 százalékért!

A hatályos törvények lehetővé teszik, hogy az adózó magyar állampolgárok adójuk 1%-ával támogassák a civil közhasznú szervezetek munkáját. A Kárpátaljai Szövetség jóleső érzéssel fogadta és fogadja a támogatók felajánlásait, hiszen ez azt bizonyítja, hogy az áttelepültek fontosnak tartják azt a tevékenységet, amelyet a szülőföldön maradt kárpátaljai magyarok kulturális, illetve oktatási életének kiteljesedéséért, gazdasági helyzetének javításáért folytatunk.

Programunk teljesítéséhez nagy segítséget nyújt a személyi jövedelemadó 1%-ának felajánlása. A 2025-ös esztendőben is változatlanul számítunk arra, hogy minket választanak kedvezményezettnek. Akik már nem adóznak, azokat arra kérjük, hogy családtagjaik, barátaik, ismerőseik figyelmét hívják fel tevékenységünkre, annak érdekében, hogy az adójuk 1%-át a Kárpátaljai Szövetség részére ajánlhassák fel.

ADÓSZÁMUNK: 18046629-1-42

Kárpátaljai Szövetség

Elismerések a Kárpátaljai Szövetség tisztségviselőinek

* A beregszászi Európa–Magyar Házban a magyar kultúra napján adták át az *Együtt* irodalmi-művészeti-humán tudományi-kulturális folyóirat *Nívódíját*. A szerkesztőbizottság minden évben azokat a szerzőket tünteti ki az elismeréssel, akik a korábbi évben írásaikkal hozzájárultak a folyóirat színvonalának emeléséhez. Az idei díjazott **Kovács Sándor** Magyar Örökség díjas honismereti szakíró, a Kárpátaljai Szövetség aktivistája, korábbi elnökségi tagja. Laudációt mondott Vári Fábián László Kossuth- és József Attila-díjas költő, a Magyar

Művészeti Akadémia Irodalmi Tagozatának vezetője, az *Együtt* szerkesztőbizottságának elnöke.

* Az Ukrán Magyar Demokrata Szövetség (UMDSZ) 2025-ben új díjat alapított azok munkájának elismerésére, akik sokat tettek vagy tesznek a kárpátaljai magyar közösség megmaradásáért. A díj egy oklevélből és egy bronzszoborból áll. A szobor tervezője Igor Bródi építész-mérnök. A magyar kultúra napja alkalmából adták át az első *Drugeth Fülöp-díjat* Ungváron, amelyet **dr. Grezsa István**, a Kárpátaljai Szövetség elnöke, a Miniszterelnökség korábbi minisz-

teri biztosa vehetett át a kárpátaljai magyarság szülőföldjén való boldogulásának elősegítése és intézményhálózatának bővítése terén kifejtett köztevékenységéért elismerés-ként. A díjat dr. Zubánics László, az UMDSZ elnöke és dr. Spenik Sándor, az UMDSZ UMNT elnöke nyújtotta át a kitüntetettnek.

„A magyar nemzetpolitikának kötelessége a nemzetrészekben a magyar kultúra és a közös kulturális örökségre utaló emlékhelyeket, emléktáblákat avatni, mert a magyar kultúra az a közös kód, ami összeköt bennünket” – emelte ki a díj átvételekor Grezsa István.

Gratulálunk!

Az emlékezés és a szív kegyhelye

Rekviem az elhurcoltakért

A kommunizmus áldozatainak emléknapja alkalmából a Kárpátaljai Szövetség és a Szolyvai Emlékpark Alapítvány közös szervezésében emlékestet tartottak a Szövetség székházában. Az esemény résztvevői megtekintették Az emlékezés és a szív kegyhelye című film-rekviemet (rendező: Alexandr Gritsiv és Okszana Golovcsuk). A kárpátaljai németek és a magyarok kollektív büntetését megjelenítő dokumentumfilm főként a Szolyvai Emlékparkban készült, és megszólalnak benne a mementó alapítói, illetve politikai szereplők.

A vetítést követően panelbeszélgetésre került sor dr. Seremet Sándor történész, a Kárpátaljai Szövetség elnökségi tagja moderálásával. Dr. Tóth Mihály alkotmányjogász, a Szolyvai Emlékpark

a múltat, bevonni őket a szakmai munkába, kutatásokba.

A Magyar Tudományos Akadémia az idén ünnepli megalakulásának 200. évfordulóját. A Szolyvai Emlékpark Alapítvány azt tervezi, hogy ebből az alkalomból konferenciát szervez *A 20. század sorsfordulói és tragédiái Kárpátalján* címmel. Ezzel kívánják felhívni a közvélemény figyelmét arra, hogy a II. világháború után 30 ezer hadifoglyot és 700 ezer polgári honfitársunkat jogtalanul hurcoltak el robotra. Tőlük senki sem kért bocsánatot, nem rehabilitálták őket.

Alapítvány elnöke az emlékhely 35 éves történetét vázolta fel. Megtudhattuk, hogy a márványtáblákra eddig mintegy 12 ezer áldozat nevét vésték fel, akiket munkatáborokba hurcoltak, és a mostoha körülmények közötti robotban haltak meg. Sokan már útközben életüket veszítették. Az emlékparkot eddig több mint 200 ezren látogatták meg.

Dr. Dupka György történész, az alapítvány titkára azzal egészítette ki az elhangzottakat, hogy a munkácsi várbán is nyitottak emlékmúzeumot, amely szintén igen látogatott.

Dr. Zubánics László történész, az emlékparkbizottság tagja, egyetemi docens az ifjúság oktatásáról szólt, arról, hogyan kell a felnövekvő nemzedékkel megismertetni

Benza György, a Kárpátaljai Szövetség elnökségi tagja hozzászólásában felvetette az elhurcoltak rehabilitálásának és kárpótlásának az elévülhetetlen kérdését, amelynek eddigi halogatásáért a Szovjetunió utódállamai, köztük Oroszország és Ukrajna is felelősséggel tartoznak.

Az emlékest fogadással zárult, ahol a túlélők hozzátartozói, leszármazottai emlékeztek a tragédia áldozataira, és megvitatták a mostani háború árnyékában vészhelyzetben lévő és a túlélésért küzdő kárpátaljai magyarság helyzetét.

Az eseményen a Tv21 Ungvár munkatársai és más médiumok képviselői is jelen voltak, és interjúkat készítettek.

Tudósítók

Fotó: Pókos István, Balogh József

„Ungvári Lajos a nevével halhatatlanná tette Ungvár városát”

A magyar kultúra napja alkalmából szervezett ünnepi rendezvénysorozat keretében a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI), a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége (MÉKK) és a Kárpátaljai Szövetség szervezésében az Ungvári Magyar Ház épületénél felavatták a kárpátaljai születésű Ungvári Lajos Kossuth-díjas magyar szobrász emléktábláját, valamint megnyitották a művész munkásságát bemutató fotókiállítást.

A Kárpátaljai Szövetség által adományozott emléktábla többek között tudatja,

a neves művész Ungváron járt iskolába, később a város iránti szeretetből megváltoztatta családi nevét. Az emléktáblán lévő domborművet a művész hagyatékát gondozó Mihály Gábor lánya, Mihály Anna készítette.

Az eseményen dr. Zubánics László történész, a KMMI elnöke kiemelte, hogy az Ungvári Magyar Ház egyre gyakrabban ad

otthont hasonló kulturális rendezvényeknek, ezzel betöltve küldetését a magyar kultúra ápolásában és népszerűsítésében.

Greza István, a Kárpátaljai Szövetség elnöke úgy fogalmazott, hogy Ungvári Lajos munkássága mind Magyarországon, mind Kárpátalján kevésbé ismert, ezért fontos, hogy tisztelgünk kiváló művésze előtt, és emléket állítsunk neki.

„Köszönjük, hogy lehetőséget kaptunk erre a misszióra, hogy elhozhattuk és felavathattuk ezt az emléktáblát” – mondta Greza István, hozzátéve, hogy minden kárpátaljai magyarnak hálásak, akik helytállnak és ápolják a magyar kultúrát.

Benza György, a Kárpátaljai Szövetség elnökségi tagja felidézte, hogyan kezdtek bele Ungvári Lajos életének és munkásságának kutatásába Kovács Sándor honismereti íróval. Mint elmondta, eredetileg két emléktábla elkészítését tervezték: egyet Perecsenybe, a szobrász szülőházához, és egyet budapesti művésztelépéhez. Most az Ungvári Magyar Ház falára is került egy emléktábla.

A Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet a későbbiekben is folytatni kívánja azt a munkát, amely során felkutatja és ismét a köztudatba helyezi azokat, akik egykoron vidékünkön alkottak, és tették le névjegyüket a kultúra számos területén.

Az Ungvári Lajos alkotásait bemutató

fotókiállítás Kovács Sándor Magyar Örökség díjas honismereti író, a Kárpátaljai Szövetség aktív tagja munkájának eredménye, aki a megnyitón így fogalmazott: „Ungvári Lajos a nevével halhatatlanná tette Ungvár városát.” Kovács Sándor ismertette a szobrászművész életének és munkásságának fontosabb állomásait. Mint mondta, Ungvári Lajos művészete a 20. századot tükrözi, annak minden erényével,

bonyolultságával és ellentmondásosságával együtt, amelyek között csak olyan tehetséges művészek tudtak fennmaradni, mint ő.

A szakíró 2022-ben *Egy kárpátaljai születésű Kossuth-díjas szobrász. Ungvári Lajos élete és munkássága* címmel albumot jelentetett meg a köztereken felállított alkotásairól. A könyvben a szobrász 120 alkotását gyűjtötte össze. Ungváron mindössze egyetlen szobra, a Drugeth Jánost ábrázoló alkotás kapott helyet 1943-ban, ám azt a szovjethatalom, több más magyar relikviával együtt, eltávolította. Így sajnos szülőföldjén egyetlen alkotása sem maradt fenn.

Ungvári Lajos életéről, munkásságáról a Kárpátaljai Hírmondó 2022. tavaszi és téli lapszámaiban olvashatnak bővebben.

Sz. J.

„Uram, segíts haza minket!”

A kommunizmus áldozatainak emléknapja alkalmából Budapesten, a Nemzeti Színházban is bemutatották a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház emlékműsorát.

1944 novemberében harmincezer magyar férfit hurcoltak el Kárpátaljáról az úgynevezett háromnapos munkára, a málenkij robotra, közülük több mint tízezer odaveszték. Kárpátalján nincs olyan magyar család, akit ne érintett volna ez a kegyetlen döntés, ezért is nevezik a kárpátaljai magyarság sorstragédiájának. Az „Uram, segíts haza minket!” című tematikus összeállítás az elhurcolások 80. évfordulójára készült. Az előadást Gál Natália alkalmazta színpadra. Szereplők: Fornosi D. Júlia, Gál Natália, Heczel Jázmin, Orosz Ibolya, Vass Magdolna. Hangfelvételen közreműködnek: Ferenci Attila, Jakab K. Tamás, Orosz Melinda, Séra Dániel, Sötér István, Szilvási Szilárd.

Az elhangzó szövegek részletek Dupka György és Molnár D. Erzsébet kutatásaiból. A műsorban látható fényképek és videorészletek Molnár D. Erzsébet gyűjtései.

Az előadásra Sin Edina, a beregszászi színház igazgatójának jóvoltából a Kárpátaljai Szövetség elnöksége is meghívást kapott.

Tudósítónk

Kárpátaljai Mentálhigiénés Konferencia és Jótekonysági Est

„A lelki egészség egyetemes emberi jog”

2025. február 21–22. között került megrendezésre a Kárpátaljai Mentálhigiénés Konferencia és Jótekonysági Est a Nemzeti Ifjúsági Tanács (NIT) szervezésében. Az eseménynek Budapesten a Kárpátaljai Szövetség székháza adott otthont. A rendezvényhez a Momentum Doctorandus (MD) kárpátaljai magyar doktorandusz szervezet is partnernként csatlakozott.

Az elmúlt öt év eseményei igazán nagy kihívások elé állítottak mindenkit: előbb a koronavírus világjárvány, majd az orosz-ukrán háború megpróbáltatásait kell kezelnünk nap mint nap. Ez a rendezvény kiváló lehetőséget kínált azoknak a kárpátaljai fiataloknak, akik már 3 éve nem láthatták szülőföldjüket és családtagjaikat, akiknek új országban kellett megtalálniuk a helyüket, hogy megosszák tapasztalataikat, érzéseiket, és szakemberek segítségével megbeszéljék azokat, hogy újra egy erős közösséget formáljanak.

A kétnapos konferenciát péntek késő délután Kovács Péter, a NIT elnöke és Tuba Adrián, a NIT elnökségi tagja, az esemény

főszervezője nyitotta meg. Ezután Kántor Zoltán, a Nemzetpolitikai Kutatóintézet

igazgatójának *Milyenek a határon túli magyar fiatalok? Különös tekintettel a lelki, mentális állapotra* című szociológiai kutatásokon alapuló előadása következett. A konferencia első napja Bence Norbert, az MD alelnökének kvízestjével zárult.

A másnapi ünnepélyes megnyitón be-

szédet mondott Varga-Bajusz Veronika, a Kulturális és Innovációs Minisztérium (KIM) államtitkára, Bodrogi Richárd, a Tempus Közalapítvány főigazgatója, Ferenc Viktória európai parlamenti képviselő, az MD tiszteletbeli elnöke, Grezsa István, a Kárpátaljai Szövetség elnöke, Karpinecz Krisztián, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség Ifjúsági Szervezetének elnökségi tagja és Kovács Péter, a NIT elnöke.

A szervezők kerekasztal-beszélgetésekkel, workshopokkal, kötetlen közösségi programokkal várták az érdeklődőket. A nap szakmai részét Nagy-Vargha Zsófia, a KIM helyettes államtitkárának *A fiatalok mentális jóléte: a kormányzat felelőssége és lehetőségei* című előadása zárta.

A rendezvény egy különleges jótekonysági esttel ért véget, amelyen az Emily zenekar szívmelengető koncertjének lehetek fültanúi a jelenlévők. Az est jó hangulatú zenés-táncos mulatsággal, baráti beszélgetésekkel zárult. Az eseményen befolyt adományokkal a kárpátaljai szeretetkonyhák működését támogatják.

Forrás: Momentum Doctorandus

Rákóczi 349: kárpátaljaiak is ünnepeltek Borsiban

Közel száz kárpátaljai vett részt Borsiban II. Rákóczi Ferenc fejedelem születésének 349. évfordulóján, a Rákóczi-kastélyban megrendezett ünnepségen erdélyi, felvidéki és magyarországi magyarokkal.

Kárpátalját a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola munkatársai és hallgatói, a Kárpátaljai Magyar Líceum kisgegyői és nagydobronyi diákjai, valamint a GENIUS Jótekonysági Alapítvány és a Pro Cultura Subcarpathica (PCS) civil szervezet képviselte.

A program a Rákóczi-zarándokvonat érkezésével kezdődött, amelyet ebéd, majd ünnepi felvonulás követett a kastélyhoz. A felvonulókat lovas hagyományörzők, a fellépő néptáncosok és a Magyar Honvédség Szentendrei Helyőrség fúvószenekara kísérte.

A Rákóczi-kastély felújítására 2017-ben Magyarország kormánya 805 millió forint támogatást nyújtott, és 2022-ben fejezték be a munkálatokat.

Az ünnepi műsorban a 70 éves Magyar Rádió Gyermekkkórusa, a Maîtrise de Radio France francia gyermekkkórus, a Magyar Honvédség fúvószenekara, Nagy Csaba tárogatóművész, a Bodrogszerdahelyi Alapiskola tanulói, Sárospatak, Sátoraljaújhely, Nagykapos és Borsi gyermek néptáncgyűjtései működtek közre.

A Magyar Rádió Gyermekkkórusa előadásában Rákóczival kapcsolatos és kuruc énekeket hallhattak az egybegyűlték. Elhangzottak a Rákóczi vers- és prózaíró verseny győzteseinek írásai, amelyek

A rendezvény további részében a gyermekkkórusok és a fúvószenekar adott koncertet, valamint a kastélyban lévő kiállítást tekinthették meg a résztvevők.

A kárpátaljaiak utazását a PCS és a

között kárpátaljai diákok művei is voltak. Beszédet mondott Nacsa Lőrinc nemzetpolitikaért felelős államtitkár, valamint Gubik László, a Magyar Szövetség elnöke.

Az ünnepség végén az egybegyűlték elhelyezték az emlékezés koszorúját a kastély előtti Rákóczi-szobor talapzatánál.

Rákóczi-főiskola biztosította a Rákóczi Szövetség támogatásával. A programon való részvételt Magyarország kormánya és a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatja.

Sz. Kárpáthy Kata
Kárpátalja.ma

Virradhatna már...

Három éve háborús „sötétség” honol Ukrajnában... Meddig még? Nincs még egy olyan nép kontinensünkön, amelynek ennyi szenvedést kellett volna megélnie a második világháború óta.

2022. február 24-e hajnalát soha nem feledjük. Amint az első orosz tankok inváziószerűen átlépték a határt, rémálomba illően megváltozott az életünk. Gyakran tesszük fel a ma még megválaszolhatatlan kérdést: mikor kapjuk végre vissza korábbi életünket vagy legalábbis annak egy darabját? Merthogy olyan, mint korábban volt, már sosem lesz. Mikor ér véget ez az eszement pusztítás, hány emberéletet kell még feláldozni a hön remélt békéért? Ahhoz, hogy előre is tudjunk valamelyest nézni, dióhéjban tekintsünk vissza az eltelt három esztendőre.

2022 a sokk éve volt. Az orosz agresszió veszélyét elbagatellizálva az év elején „májusi saslikozással” tömték a fejünket. Az isztambuli egyeztetések idején még reménykedhettünk abban, hogy amilyen hirtelen tört ránk az orosz veszedelem, olyan gyorsan be is fejeződik ez a rémálom. Emlékezhettünk az azóta külföldre menekült Olekszij Aresztovics elnöki tanácsadó mára internetes mémmé lett nyugtatgatására, miszerint 2–3 hét és vége lesz ennek a lidércálmoknak. Eltelt három év, és azóta sincs vége...

2023 a remény évének tűnt. Elhitették velünk, hogy a teljes nyugati világ velünk marad mindaddig, amíg csak szükséges lesz. Maholnap a NATO teljes jogú tagjává válunk, s onnan kezdve fülüket-farkukat behúzzák az oroszok. Az ellenséges csapatok visszaszorítása, a kezdetben sikeres ukrán ellentámadás jelentősen táplálta

ezt a fajta reményteljes várakozást, ami végül mindmáig csak vágyalom maradt...

2024 az illúziók csődjéről marad emlékezetes. Hiába a Javelinek, a Leopárdok, a Patriotok, az F16-osok, Kurszk, és még

sorolhatnánk, semmi sem tudta megváltoztatni a háború állását. Isztambulhoz mérten a tárgyalási pozíciók jöttányit sem javultak, sőt, inkább csak romlottak. A kényszersorozások, a mindennapos katonatemetések, az energetikai válság csak fokozta a háborús kimerültséget. A béke reményének pislákoló lángja egyre csak vékonyodott...

Így érkezünk el 2025-höz. Az eddig eltelt hetek a kijózanodásról, a rideg valóságról szólnak. Mára már csak a legelvakultabbak hisznek Oroszország katonai megsemmisítésében, a fennen hangoztatott politikai-katonai célok megvalósulásában: az 1991-es határok visszaállításában és a NATO-tagságban. Átverték volna bennünket?...

Katonatemetőink rémisztő módon gyarapodnak, a mozgósítási potenciál kifulladás, a fronton hősieken harcolók lelkesedése és morálja a végét járja, az apátia és kiábrándultság egyre hatalmasabb.

A gazdasági krízis szintén ijesztő, amint az a tényállás is, hogy az állam működése csak a külföldi partnerek jóindulatán múlik. Az évi 40 milliárd dolláros költségvetési hiány sokkoló. Az életszínvonal meredeken zuhan, az infláció megfékeltetetlen, egyre többek számára megfizethetetlenül magasak a rezsiköltségek, a kis- és közepes vállalkozások a túlélésért küzdenek, az egyéni vállalkozók tízezerszámra zárnak be, a demográfiai problémák, az elvándorlás és a mozgósítás miatti rejtőzködés következtében néhány területen kialakult munkaerőhiány miatt egyesek már nyíltan beszélnek a migránsok tömeges ideköltöztetéséről... És akkor még a társadalmi törésvonalak mentén erősödő szociális feszültségekre ki sem tértünk.

Lélekromboló ez a „sötétség”, amiben három éve küzdünk a túlélésért. Virradhatna már...

Dunda György (KISZÓ)

Sz. Kárpáthy Kata

háborúkról

Ükapáink tizennyolcban láb és lélek nélkül jöttek szemeik fehéren villogtak szíjaik vörösre vertek dédapáink negyvenötben karok nélkül jöttek mellükön kitüntetéssel fejükben bosszúval miközben otthon éppen felnövő fiaikat és megöszült apjukat vitték málenyikj robotra nagyapáink afgánba vagy csernobilba örültek bele azóta is isznak azóta sem sírnak a kilencvenes években apáink élő adásban nézték a délszláv háborút már ha volt áram reggelente mosóport árultak a piacon vagy lisztet darát cukrot fizetesként ki mit kapott a mi háborúnk is eljött bátyáinkat a neten keressük hosszú fogolylistákon és imádkozunk értük néha előkerülnek barátok egy-két évvel később darabokban vagy anélkül dísztemetést kapnak a lezárt koporsókban ugyanúgy fekszenek mint mi nyugtalanul mint őseik békétlenül

Írták, mondták

„Az erőszaknélküliség a tökély egyik állapota. Jelenti a célt, amely felé az emberiség természetből fogva, ha talán öntudatlanul is, halad.” (Mahatma Gandhi)

„A békéhez nem bombák kellenek, hanem jóakarát és emberi együttérzés.” (Szent-Györgyi Albert)

„Az igazságot, a békét és a megértést mindig csak azok keresik a földön, akiket legyőzték és eltapostak.” (Wass Albert)

„Boldogok, akik békét teremtenek, mert ők Isten fiainak nevezetnek.” (Mt 5,9)

„A békét nem lehet erőszakos eszközökkel fenntartani; csakis megértéssel lehet elérni.” (Albert Einstein)

„Büszke vagyok a tényre, hogy soha nem találtam fel gyilkos fegyvereket.” (Thomas Alva Edison)

„A bátrak nem félnek megbocsátani a béke érdekében.” (Nelson Mandela)

„Ha nincs békénk, az azért van, mert elfelejtettük, hogy egymáshoz tartozunk.” (Teréz anya)

Egészséges táplálkozással és életmódváltással a betegségek ellen

Rohanó világban élünk, ahol sok minden megváltozott, s ezek a változások rányomják a bélyegüket az emberek mindennapjaira. Az egészségtelen életmód, a rendszertelen étkezés miatt jönnek a testi és lelki betegségek. Mindez életmódváltással javítható, és szerencsére manapság már kiváló szakemberek vannak, akik jó tanácsokkal látják el a különböző problémákkal küzdő embereket. Egyikük Bocskor Zita dietetikus, az ungvári Juno Nőgyógyászati Klinika vezetője. Pácienseit a klinikán fogadja, de online is elérhető. Hogy még több emberhez eljussanak a tanácsai, előadásokat is tart fiataloknak, időseknek egyaránt.

– Tizenöt évvel ezelőtt volt egy egészségügyi problémám, amire megoldást kerestem. Dietetikusra lett volna szükségem, de sajnos akkor még nem találtam ilyen szakembert Kárpátalján. A páciensek, mint ahogy akkor én is, általában megkapják a szakorvostól a javaslatot, hogy bizonyos betegségből kifolyólag diétát kell tartaniuk, de azt már nem magyarázzák el nekik, hogyan is tegyék. Tulajdonképpen ez nem is a szakorvosok kötelessége, erre való a dietetikusok. Én sem tudtam kihez fordulni tanácsért, ezért autodidakta módon elkezdtem kutatni, hogyan tudnék megoldást találni a problémámra, ami végül sikerült is. Aztán észrevettem, hogy rajtam kívül még sokan járnak hasonló cipőben. Közben baráti kapcsolat alakult ki az akkori orvosom és közötttem, ő bátorított, hogy ne csak autodidakta módon fejlesszem magam, így Kijevben szakképesítést szereztem, s immár 2018-tól dietetikusként látom el tanácsokkal a hozzám fordulókat. Bár mára már sok hozzám hasonló szakember van Kárpátalján, de magyar anyanyelvűt nehéz találni, ezért úgy érzem, szükség van rám – mondta beszélgetőtársam.

A szakember az előadások alkalmával az életmódváltás fontosságáról beszél. Hangsúlyozza, hogy a betegségek megelőzésében az életmódváltás még az egészséges táplálkozásnál is fontosabb. És ez egyáltalán nem kizárólag a felnőttekre vonatkozik, ugyanis a legtöbb alapprobléma már gyermekkorban kezdődik.

– Az utóbbi években egyre több 8–14 év közötti páciensem van, akik túlsúllyal küzdenek. Óriásit változott a világ, a gyerekek nem mozognak eleget: gyakorlatilag egész nap az iskolapadban ülnek, jobb esetben némelyiküket táncra vagy valamilyen sportszakkörbe íratja be a szülő. A túlsúlyt sokszor nem veszik komolyan a szülők, mondván, kinövi. A legtöbb esetben azonban sajnos nem így történik, sőt, idővel súlyosbodni fog a helyzet. A kislányoknál további gondok jönnek, vegyük akár a ciklusproblémákat, és ekkor lép fel az önbizalomhiány, a lelki problémák. Nagy divat lett, hogy a gyerekek nem uzsonnát

visznek magukkal az iskolába, hanem pénzt kapnak, amiért chipset, kólát vásárolnak, ami tudjuk, mennyire egészségtelen. Tehát a szülőknek nagyon oda kell figyelnie a gyermeke egészséges életmódjára.

– Mi a helyzet a felnőttekkel?

– A fiatal nőknél leginkább gyermektervezéskor derül ki az inzulinrezisztencia, a policisztás ovárium szindróma, ami akár meddőséget is okozhat. Magam is megküzdöttem ezzel, így kezdődött a dietetikai pályafutásom, és én vagyok rá az élő példa, hogy életmódváltással sokmindent le lehet

Sajnos mára szinte népbetegség lett a cukorbetegség, ennek megelőzéséről is kiemelten szolt a szakember.

– A komolyan nem vett inzulinrezisztenciától rövid időn belül egyenes út vezet a cukorbetegséghez. Az inzulinrezisztencia kezelhető, sőt, ki is lehet lépni belőle, a cukorbetegségből viszont sajnos már nincs visszaút. Ezért erre a problémára nagyon komoly figyelmet kell fordítani. És ugyanígy az epeproblémákra, továbbá a magas koleszterinszintre, ami ugyanúgy az étkezési szokásokhoz vezethető vissza.

Az egészséges táplálkozás mellett nagyon fontos a megfelelő mennyiségű folyadék fogyasztása. Sokszor döbbsen hallom egy-egy konzultáción, hogy a páciens naponként csupán egy pohár vizet iszik, amivel beveszi a gyógyszert vagy a vitamint. Emiatt alakulnak ki az anyagszere problémák. Az alváshiány szintén gyakori. Nem lehet elvárni a szervezettől, hogy normálisan működjön, ha nem pihenjük ki magunkat: minimum hét óra alvásra van szükség.

Tehát mindez egy örök körforgás: nem táplálkozunk megfelelően, nem fogyasztunk elég folyadékot, stresszelünk, nem alusszuk ki magunkat, és így éljük a mindennapjainkat. Ezáltal az anyagszere nem megfelelő, kimerültek vagyunk. A pácienseim első panasza: kimerült vagyok, nem bírok, szédülök, délelőtt tíz óra után már nem tudok koncentrálni. Ezeket a problémákat le lehet küzdeni az életmódváltással: sok-sok mozgással, egészséges táplálkozással új emberré válhatunk. Nem elvárhatatlan dolgokat kell teljesíteni. Az adott korszaknak megfelelően kell bevezetnünk a mozgást, az egészséges étkezést, oda kell figyelni a pihenésre, és minél kevesebbet stresszelni, mert olyankor jelentősen nő a kortizolszintünk, ami hasi hízáshoz vezethet. Minden hozzáállás kérdése. Ha például nem örülünk, hogy esik az eső, akkor is esni fog, felesleges ezen bosszankodnunk. És az is fontos, hogy azt a bizonyos poharat félig telinek vagy félig üresnek látjuk. Akik félig telinek látják, azok a szerencsésebbek. Úgy vélem, minden élethelyzethez így kell hozzáállni, mindenben meg kell találni az örömet, és nem a keserűséget keresni. És az sem árt, ha van hitünk. Mert aki hisz a Jóistenben, számíthat a segítségére.

Hegedűs Csilla

győzni: mára három gyermek boldog édesanyja vagyok. Sok felnőttől hallok: alig eszem, és mégis hízik. Igen, mert minél kevesebbet eszünk, a szervezetünk annál jobban ragaszkodik a felhalmozott zsírhoz, mert attól fél, hogy holnap még ennyi ételt sem kap, ezért felgyűjti a felesleget, tartalékolja a zsírt, ezért nem fogyunk.

– Hogyan lehet összeállítani egy megfelelő étrendet?

– Problémafüggően mindig elmondom, hogy mi az, amit feltétlenül ki kell zárni. És itt nem az ételekre gondolok, hanem az alapanyagok cseréjére. Ár töltött fahéjost is ehetünk, ha a vöröses helyett fehér húst és basmati rizst teszünk bele. Viszont a túlzott édességfogyasztást, az élesztős pékárut, a zsíros és füstölt ételeket érdemes hanyagolni. Az én konzultációim nem az általánosnak számító 30 vagy 60 percig tartanak. Később is tartjuk a kapcsolatot a pácienseimmel, mindig nyitva hagyom a lehetőséget arra, hogy kérdezzenek. Sokszor vásárláskor fotókat kapok tőlük, és úgy választom ki, melyik terméket vegye meg az illető. Tehát igen, segítsek az étrend összeállításában, és az a legfontosabb, hogy olyan ételeket együnk, amelyek fogyasztása nem szenvedést, hanem élvezetet okoz. Ha változtatunk az életmódunkon, sokkal energikusabbak, vidámabbak és boldogabbak lehetünk.

Kedves Testvéreim Krisztusban!

A ceruza története

A fiú nézte, ahogy a nagymamája levelet ír. Egyszer csak megkérdezte:

– Egy olyan történetet írsz, ami megtörtént velünk? Netán ez a történet rólam szól?

A nagymama abbahagyta az írást és elmosolyodott. Így felelt az unokájának:

– Valóban rólad írok. De a szavaknál is fontosabb a ceruza, amit használok. Szeretném, ha a tiéd lenne, amikor nagy leszel.

A fiú kíváncsian ránézett a ceruzára, de nem látott rajta semmi különöst.

– De hát ugyanolyan, mint a többi, amit eddig láttam!

– Minden attól függ, hogyan nézed a dolgokat. Van öt olyan erénye, amit ha sikerül megőrizned magadban, mindig békében leszel a világgal. Az első erény: nagy dolgokat vihatsz véghez, de soha ne feledd, hogy van egy kéz, amely vezeti a lépteidet. Ezt a kezet mi Istennek hívjuk, és mindig az Ő akarata felé fog téged vezetni. A második erény: néha egy kicsit abba kell hagynom az írást, hogy kihegyezzem a ceruzát. A ceruzának ez szenvedést okoz, de a végén hegyesebb lesz. Van olyan fájdalom, amit el kell tudnod viselni, mert jobb ember leszel tőle. A harmadik erény: a ceruza mindig hagyja, hogy kiradirozzuk azt, amit elrontott. Megérti, hogy ha kijavítunk valamit, amit rosszul csináltunk, az nem szükségszerűen rossz – épp ellenkezőleg: fontos, mert az igazság útján

tart minket. Negyedik erény: a ceruzában nem a fája vagy a külső formája a lényeg, hanem a grafit, ami benne van. Ezért mindig törődj azzal, ami a bensődben történik. Végül a ceruza ötödik erénye: mindig nyomot hagy maga után. Tudd meg, hogy az életben te is ugyanígy nyomot hagysz a tetteiddel, és ennek tudatában cselekedj.

Ahogy Böjte Csaba atya írja: „A titok, a csoda benned van! A nagybőjt szent idejében még inkább, mint máskor. Felszínes csapongások, üres lötyögések helyett magadba kell mélyedned, hogy felfedezd a lelkedben rejlő értékeket. Merülj alá a csendben! Csodálatos érzés ott bent meghallani a verset, meglátni a festményt, a képletet, a megoldást, és szépen vázlatokat készítenve, lassan világra szülni azt. Egy gondolat, mely nemcsak neked fontos, ott lent, bensődben kezd körvonalazódni, még csak dereng, de te érzed, hogy belőled kikivánczik. S mint a bányász a mély üregben, sötétben egyedül, dolgozol, megfogod, megfogalmazod, felszínre hozod, hogy megajándékozd vele a világot. Csodálatos érzés szülőanyja lenni egy igazi értéknek, egy szellemi kincsnek, melyben az emberek meghallgatott imáikra adott választ találnak.”

Mivel Isten a szeretet, amikor megváltoztat valamit, akkor a szeretet új ajándékait készíti el számunkra. Soha nem öntörvényűen válogatja az eseményeket és a dolgokat. Szeretné mélyebb szeretetbe és megajándékozottságba vezetni utunkat. A szeretet soha nem tesz rosszat annak, akit szeret. Soha! Ha Isten szeretetbe van elrejtve az

életünk, akkor minden Isten szeretetében történik. Akkor is, ha nem értjük. Akkor is, ha nem vagyunk képesek elfogadni. Igent kell mondanunk a változásra, a váratlanra, hogy megnyílhasunk az élet új útjai iránt. Ez az Istennel való egyesülésben lévő boldog lélek színeváltozása.

Dolgozzunk azon, hogy átforgalmadjunk s tisztábbak, nemesebbek, lelkiebbek legyünk, mellyel a világ s a gyöngesség fölé emelkedünk; mellyel fölszabadul szívünk, hogy ne tapadjon a földhöz s a földies dolgokhoz. Így kell imádkozni: lélekben fölemelkedni, dicsérni, áldani s kérni, követni az Urat. Mint a sas napfénnel, úgy töltekezzünk isteni gondolatokkal és lelkesüléssel. Mert kovász, só, fény vagyunk, akiket Isten ebbe a világba helyezett. Nem dugjuk a fejünket a homokba, teljesen benne élünk a világban, látjuk minden szenvedését, de van egy titkunk, kincsünk, örömhírünk a világ számára. Számunkra fontos, mert Isten alkotása, és szebbé, boldogabbá akarjuk tenni. De azt is tudjuk, hogy jelen van benne az Isten országa. Ha hiszünk Isten országának békéjében és örömeiben, akkor szeretni fogjuk a valóságot, és két lábbal a földön állunk. Mi ennek a kincsnek birukosaiként vagyunk jelen, ebben találjuk meg biztonságunkat és reményünket. Ennek örömeiben éljük a mindennapjainkat, keressük, fedezzük fel magunkban és másokban is az igaz értékeket, és építünk egy szebb, boldogabb jövőt, Isten országát itt, a Földön jószágunkkal, szeretetünkkel. Ámen.

Thurzó Péter római katolikus pap, Csap

Áldás az átokban

Van egy vers a Bibliánk elején, ami keserédesen beszél a kegyelemről: „*Kiűzte az Úristen az Éden kertjéből, hogy művelje a földet, amelyből vétetett.*” (1Móz 3,23)

Az alaptörténetet mindannyian ismerjük: Isten megteremt az embert, elhelyezi egy tökéletes világban, feladatokat ad neki, amiket minden gond nélkül elvégez, hozzáillő társat is ad mellé, hogy ne érezze magát egyedül. Minden idilli, felhőtlen. És mégsem, mert lám, a kígyó fel tud kínálni valamit, ami több a mindennél. Felébreszti a kíváncsiságot és ezzel együtt az elégedetlenséget, a bizalmatlanságot, a hálátlanságot is. A tökéletes világ darabjaira hullik, az ember pedig kívül találja magát az Éden kapuján.

Hol van itt a kegyelem?

Láttam a minap egy képet egy civakodó házaspárról. Mindketten durcásan álltak a zuhogó esőben, miközben a férj egy esernyőt tartott mindkettőjük fölé. Na ez Isten szíve!

Amikor a rajtakapott emberpár nem túl tartós, egyáltalán nem melegítő, viszont eléggé szűrés fügefalevélbe csomagolta magát, a teremtés Ura tartós, puha, meleg állatbőrre cserélte a ruhájukat. Elzártá őket az Élet fájától, hogy ne tartson örökkévalóságig az elszakíttóságuk Tőle. Átokkal

sújtott minden érintettet, de ugyanabban a bekezdésben arról olvasunk, hogy már el volt készítve a megváltás útja. Nehéz munkák, fájdalmak, sikertelenség, könny és izzadság árán kellett az embernek újra és újra visszaemlékeznie arra, hogy ő tulajdonképpen nem erre lett teremtve, de az életének mégiscsak voltak gyümölcsei, és a kapcsolatai, ha nehezen is, de mégiscsak tükrözték az ő istenképűségét. Másnak a szavára adott, másnak hitt, Isten mégsem hagyta teljesen magára.

Szerintem nemcsak az alapsztorit ismerjük mindannyian, hanem ezt az állapotot is. Rosszul döntünk, bután választunk, aztán ott találjuk magunkat egy élet közepén, amit nem így terveztünk, és csak keseregni tudunk az elbukott örömekre emlékezve. De Istent nem veszítjük el a rossz döntéseinkkel. Még így, elbukva, kifosztva, meggyötörve is meg tudjuk élni a bibliai aranymondást: „*Azt pedig tudjuk, hogy akik Istent szeretik, azoknak minden javukra szolgál, azoknak, akiket örök elhatározása szerint elhívott.*” (Róma 8,28). Akik Istent szeretik, azok az átok földjén is vetnek és aratnak.

Kedves Tesó! Talán te magad is tudnál mesélni arról, hogy hány könnyed és izzadságcseppeid bánja a döntést, amit akkor hoztál meg, amikor erősebb volt benned a kíváncsiság, az elégedetlenség, a bizalmatlanság vagy a hálátlanság, mint az Istennel való engedelmisség. Lehet, hogy egy aprócska gyengeség miatt viselsz embert próbáló terheket. Talán nem is ismerted még az Urat, amikor tévutakra keveredtél.

Most azonban csak egy kérdésem van hozzád: szereted Istent? Ha igennel tudsz válaszolni, akkor tudod, hogy Kivel kell megbeszélned a múltad, Kinek a kezéből vedd el a márt, és Kivel van biztonságban a holnapod. Tudnod kell, a kegyelmes Isten kész megbocsátani, és ami még csodálatosabb: fel tudja használni a múltadat arra, hogy újjáépítsen téged, és rajtad keresztül gazdagítsa a körülötted élőket is.

Mi az, amit az isteni kegyelem jeleként tudnál említeni egy jelenlegi félrecsúszott helyzetekben? Lehetőséget, amihez ezen az úton jutottál? Egy kapcsolatot, amin keresztül el tudod érni azt, akihez másként nem férnél közel? Egy tapasztalatot, amivel építeni tudsz másokat?

Keress meg ezeket a kis gyöngyszemeket, és egyenként megnevezve őket adj hálát értük a kegyelem Istenségnek, aki által van üdvösségünk és bűneinkből szabadulásunk! Aztán menj, és szórd szét a kincseket, amit a te cserépedényedbe rejtett a teremtő, megváltó és mindenható Isten – nem vezeklésül, hanem hálából, szeretetből!

**Olasz Tímea
TeSó blog**

A görögkatolikus líceum kápolnájának búcsúünnepén

Egyházunk immár több mint kétezer éve minden krízishelyzetben lelki támogatást, vigasztalást, segítséget és biztonságot nyújt az emberek számára, s egyben megteremti a közösséghez való tartozás lehetőségét is. Ezt tesszük ma is – hangzott el Karácsfalván az itt működő Sztojka Sándor Görögkatolikus Líceum kápolnájának búcsúünnepén, amelyen a szebasztei 40 vértanúra emlékeztek. Az alkalmon részt vett Soltész Miklós, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára.

Az egybegyűlteket köszöntve Demkó Ferenc püspöki helynök, a Beregszászi Görögkatolikus Esperesi Kerület esperese azt hangsúlyozta, hogy ma több mindeért is hálát kell adnunk. Hálát adunk Istenünknek az ő megtartó kegyelméért, intézményünkért és annak kápolnájáért, valamint azért, hogy van egy olyan anyaországunk, amely kitartó figyelemmel követi a kárpátaljai magyar nemzetrész

szigetként Kárpátalján és azon is túl – fogalmazott üdvözlő beszédében Tóth Jenő intézményvezető. – Ahhoz, hogy az elkövetkező időkben is kellő hatékony-

Európának újból egy ilyen hatalmas kihívással kell szembenéznie, amely rengeteg pusztítást okoz az érintett régiókban, és sok-sok gyásszal, szomorúsággal jár mind

sággal tehessük a dolgunkat, szükségünk van a magyar kormány további folyamatos támogatására. Nagy megelégedéssel és örömmel vesszük tudomásul, hogy a líceumunk iránti bizalom a szülők és a tanulók részéről töretlen. Hogy érdemes minket választani, azt a növendékeinknek a különböző tantárgyi vetélkedőkön való sikeres szereplése és a végzősök magasabb továbbtanulási mutatói is jelzik.

– Példamutató az a helytállás, ami a legtöbb megpróbáltatást megélt kárpátaljai magyarokat jellemzi – kezdte ünnepi beszédét Soltész Miklós. – A múlt század végén lezajlott balkáni háborúk után nem gondoltuk volna, hogy

az ukránok, mind az oroszok, mind az itt élő magyarok számára. Éppen ezért minden tiszteletet és segítséget megérdemelnek a kárpátaljai magyarok, akik ezekben a nehéz időkben is megtartják hitüket, anyanyelvüket, ragaszkodnak hagyományaikhoz. Velük együtt valljuk, hogy a béke az, ami elhozza e sokat szenvedett népnek és földnek a boldogulást, és nagyon reméljük, hogy ez hamarosan be is fog következni. A diákokhoz fordulva pedig az államtitkár arra kérte őket, hogy legyenek állhatatosak és kitartóak, és közösen, rendületlen hittel imádkozzanak mindezen célok megvalósításáért.

Az ünnepi alkalmon megtudtuk, hogy magyarországi támogatással teljes intenzitással folynak a 156 évvel ezelőtt emelt karácsfalvai görögkatolikus templom felújítási munkálatai, amelyek magukba foglalják az isteni hajlék teljeskörű külső és belső rekonstrukcióját. Látogatása során az államtitkár megtekintette, hol tart jelenleg az épület felújítása.

Kovács Elemér

sorsának alakulását, s minden segítséget megad a szülőföldön való megmaradáshoz és boldoguláshoz.

A szent liturgiát a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye Beregszászi Esperesi Kerületének áldozópapjai mutatták be. Kerületbeszédében Szabó Tamás, a Nyíregyházi Görögkatolikus Egyházmegye pasztorális helynöke a keresztény hívek egymás iránti felelősségéről és az összetartozás megélésének a fontosságáról szólt. – Nincs miért irigykedni, másokat lenyomva, háttérbe szorítva önös céljaink megvalósításán fáradozni, hisz valamennyien kaptunk egy lehetőséget az örök életre. Csak azzal kell élnünk. A világnak igenis szüksége van a keresztényekre, akik egész életükkel példát mutatnak az embertársaik iránti szeretetből, az elesettek iránti szolidaritásból – hangsúlyozta az igehirdető.

– Intézményünk több mint 250 család, egyházunk pedig több tízezer ember életében van jelen a jó reménység, a stabilitás

Megújult a badalói református templom orgonája

A templomi orgona sokkal több mint hangszer, a hangja segít szívvel és lélekkel dicsérni az Urat, megnyugtatja és föl-emeli a lelket. Az orgona állandóságot, értéket képvisel a mai világban, amiben minden elavul, lecserélhető és pótolható – olvashatjuk a Badalói Református Egyházközség bejegyzésében, amelyben hírt adnak a templomuk patinás hangszerének megújulásáról.

A badalói református templom nyolcregistres orgonája, mely 1864 óta szolgálja a gyülekezeti alkalmakat, Strosz István mérki orgonaépítő keze munkáját dicséri.

A korabeli feljegyzések szerint a badalói gyülekezetnek 1864-ig nem volt orgonája. Mivel abban az évben a község lelkipásztora meghalt, a presbitérium úgy döntött, hogy meghívja Badalóba az akkor Tarpán segédlelkészként szolgáló

Bakó Balázst, aki el is fogadta a felkérést. Ő szamoszegi születésű volt, és mivel szülőfaluja templomában abban az évben szétszedték az orgonát, úgy döntött, hogy az ott „feleslegessé vált” hangszert és a hozzátartozó úgynevezett fűjtatót saját költségén Badalóba szállíttatja, és a templomban felszerelteti.

Arról, hogy utoljára mikor került sor az orgona felújítására és felhangolására, sajnos nem állnak rendelkezésre adataink, de annyi bizonyos, hogy az utóbbi fél évszázadban ilyen jellegű beavatkozás nem történt rajta. A feltárás során megtalált egyik feljegyzés 1905-re datálja az utolsó ilyen műveletet.

Az orgona most jó kezekbe került, hiszen Kárpátalja és Nyugat-Ukrajna egyetlen orgonamestere, Schreiner Sándor „vette kezelésbe”, aki szétszedte, megtisztította, részben megjavította és újrhangolta a közel félezer fa- és fémsípából álló hangszert. Isten kegyelméből teljes felújításon és restauráláson esett át.

Tudósítónk

Legyünk a megfeszített és feltámadott Jézus követői

Kereszthódoló körmenet Beregszászon

A Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye Beregszászi Magyar Esperesi Kerülete immáron kilencedik alkalommal szervezett kereszthódoló körmenetet a Vérke-parti városban. Az alkalomra nem csupán Bereg-vidék és Ugocsa falvaiból jöttek el a hívek, hanem több uni görögkatolikus egyházközség is képviseltette magát. A mintegy félezer kereszthódolóhoz más felekezetek hívei is jelentős számban csatlakoztak.

A vonulók ezúttal a Macsolai és a Szeftanik utca kereszteződésénél található nagyáruház parkolójában gyülekeztek, majd a város felé vették az irányt, hogy a kórház főbejáratával szemközt Bethlen utcán, majd a Muzsalyi út egy részén végig haladva elérkezzenek végső úticéljukhoz, az Ortutay Elemér Görögkatolikus Központ épületgyűjtéséhez.

Tizenkét stáció, tizenkét kereszthódoló csapat. A keresztest először a papok vették a vállukra, majd az egyháztanács tagjai, őket pedig az édesapák, az édesanyák, a betegek váltották fel, majd következtek a fiatalok, az egészségügyben dolgozók, a Karitás munkatársai és a nagymamák... Valamennyi megállóhelyen az igehirdető Jézus Krisztus keresztfeszítésének egyik fontos mozzanatát elevenítette fel, és szólt arról, hogy az említett igeszakasz mit üzen a ma emberének. Hogy az élete során mindenkinek hordoznia kell a maga keresztfjét.

Vigyázzunk, mert a kereszttől eltávolodó ember úgy akar menekülni bűne terhétől, hogy azt másra hárítja. Azzal szemben a hívó ember mások keresztfjének hordozásában is tevékeny részt vállal. Nem szabad megfeledkeznünk arról sem, hogy a keresztf a Megváltó szenvedése és halála

nál Demkó Ferenc esperes, a Beregszászi Magyar Görögkatolikus Esperesi Kerület püspöki helynöke. – Mert ha hiszünk benne és követjük őt, akkor a mennyek országában helyet készít a számunkra, s itt e földi létben pedig megőv minden nagyobb veszedelemtől. A mai találkozás túlmutat egyházi szerepén: jelzi, hogy a kárpátaljai magyar görögkatolikus közösség él, és bízik abban, hogy a Jóisten egy, a mostaninál boldogabb jövőt szán neki. Mégpedig azt, hogy szülőföldjén hitét, anyanyelvét, kultúráját, hagyományait megőrizve és tovább adva tudjon boldogulni.

Eszenyi Gábor

A Bustyaházai Szent Erzsébet Óvoda

A kárpátaljai sziget- és szórványmagyarság közösségei kiemelt odafigyelést érdemelnek, hiszen ők vannak leginkább kitéve az asszimiláció hullámverésének, s nagy fokú támogatást kell kapniuk ahhoz, hogy el ne lepje őket a tenger. Minél többet kell foglalkoznunk velük, és az asszimiláció ellen épült „védőgátjaikkal”: történelmi egyházközsegeikkel, KMKSZ-alapszervezeteikkel, gyermekintéz-ményeikkel. Az utóbbiak közé tartozik a Bustyaházai Szent Erzsébet Óvoda is. Ismerkedjünk hát meg vele!

– Mióta működik az óvoda, és mióta vezeti ön az intézményt? – indítom a beszélgetést Takács Mária óvodavezetővel.

– A Bustyaházai Szent Erzsébet Óvodát 2001. november 19-én, Szent Erzsébet napján szentelte fel Majnek Antal ma már nyugalmazott püspök. Az épület a Técsői Szent István Római Katolikus Egyház-község tulajdona. Eredetileg a helyi erdészhiatalhoz tartozott, s kezdetől fogva tanintézmény volt, két óvodai csoport és két elemi iskolai osztály működött benne. Én pedig 2010. február 17-től vagyok az intézmény vezetője.

– Amióta vezeti az óvodát, hogyan alakul a beíratott gyerekek száma?

– Éveken keresztül túljelentkezés volt az óvodában, a 42 férőhelyre 50–55 gyerek jelentkezett, s voltak olyan időszakok, amikor a szülők kérték, hogy legalább csak délig maradhassanak itt a gyerekek. De sajnos a háború kitörése óta egyre csökken a gyermeklétszám, mivel a családok folyamatosan kitelepülnek. Jelenleg 30 növendékünk van, két óvónő, két dadus, valamint kilencfős kisegítő személyzet (szakácsnő, ápoló, örök, mosónő, könyvelő) dolgozik az óvodában. Főleg helybéli gyerekek járnak hozzánk, de a közelebbi településekről is jöttek már, például Talaborfaluról, Técsőről, Vajnágról.

– Hány éves kortól veszik fel a gyerekeket, közülük hányan származnak színmagyar, illetve vegyes házasságokból? Milyen az utóbbiak magyar nyelvtudása, s ha vannak nyelvi problémáik, miként igyekeznek kiküszöbölni azokat?

– Hároméves kortól vesszük fel a gyerekeket, nincs bölcsődei csoportunk, mivel régen túljelentkezés volt, így az alapítók jobbnak látták két vegyes csoport nyitását. Ami a gyermekek családi hátterét illeti, tudni kell, hogy a bustyaházai magyarság egy szórványban élő közösség a Felső-Tisza-vidéken. Nincs magyar nyelvű iskolája, „csak” magyar katolikus óvodája és római katolikus egyházközsege. A kezdetek kezdetén volt egy teljes magyar csoportra való óvodás, de az évek során kirepültek, sok magyar család pedig elköltözött, ami nagy érvágást jelentett közösségünk számára. Sok vegyes család van, ahol, sajnos, nagyon kis mértékben használják a nyel-

vűnket. Az alapszabályunkban szerepel, hogy soron kívül vesszük fel a magyar ajkú római katolikus családok gyerekeit, majd a görögkatolikus, a református, valamint a pravoszláv vallású gyerekeket. A vegyes házasságokból származó óvodásaink magyar nyelvtudását pedig néphagyományaink ápolásával, versikék, énekek, mondókák elsajátíttatásával igyekszünk fejleszteni. S később, ha vannak rá jelentkezők, akkor az intézményünk épületében működő vasárnapi iskolába is járhatnak a gyerekek, de lehetőség van arra is, hogy a Técsői Magyar Tannyelvű Református Liceumban tanuljanak tovább. A Kárpátaljai Megyei Szent

dűnk, az államtól semmilyen támogatásban nem részesülünk. Van két tágas, kényelmes csoportszobánk hálóval, egy nagy zenetermünk a megfelelő felszereléssel. Nyáron felújítottuk az udvari játékokat, és nagy álmunk, vágyunk, hogy az udvari pavilont is megújítsuk a gyerekek számára.

– Milyen a konyhájuk felszereltsége?

– A konyhánk is jól felszerelt. Külföldi adományokból kaptuk a felszereléseket, a magyarországi érdi Egymásért Alapítvány közreműködésével, a KFMA hozzájárulásával, a kezdetekben a Técsői Szent István Karitásztól.

– Miként szerzik be az élelmiszereket, illetve ki állja a rezsiköltségeiket?

– Minden költségünket a magyar állam által működtetett pályázatokból fedezzük,

Márton Karitászt és a Kárpátaljai Ferences Misszió Alapítvány (KFMA) segítségével működik az iskolabusz-programunk, Bustyaházáról és Bedőházáról visszük be a gyerekeket naponta Técsőre, a liceumba.

– A háború kitörésekor, illetve azóta hány olyan család települt ki, amelyek gyermekei az önök óvodájában nevelkedtek?

– A háború kitörése óta nem kevesebb mint tizenöt család költözött ki, akikről tudomásom van. Nem egyszerre, hanem az eltelt két év alatt települtek külföldre.

– Kielégítő mértékben rendelkeznek játékszerekkel, mesekönyvekkel, udvari játszótéri elemekkel?

– Az óvoda felszerelése állandóan bővül és újul. Igyekszünk minden évben szépíteni, újítani, korszerűsíteni valamit az intézményben. A különböző újításokban főszerepet játszik a Munkácsi Szent Márton Karitásztól, amely magyarországi pályázati lehetőségek felhasználásával tartja fenn az intézményt. A háború kitörése óta pedig egy miskolci civil szervezet is nagymértékben támogat bennünket, rengeteg játékot, mesekönyvet, tanszert stb. kapunk tőlük, továbbá a Rákóczi Szövetség Debreceni Szervezete Nagy Sándor elnök által minden évben adományt küld a gyerekek részére. Mi alapítványi magánóvodaként műkö-

amelyek összekötő és lebonyolító szervezete a Munkácsi Szent Márton Karitászt. Ők biztosítják a zavartalan működésünket.

– Milyen az óvodaépület állapota, legutóbb mikor került sor nagyobb felújításokra?

– Az épület az 1970-es években épült. Az egyik legnagyobb felújítás 2015-ben volt, amikor kívülről szigetelték az óvodát, de minden évben vannak apróbb felújítások.

A 2019. január 1-jei adatok szerint 8562 főt tett ki Bustyaháza lakossága, és 400-at a helyi magyarok lélekszáma. A háború kitörése óta pedig nemzetrészünk még kevesebb tagja él itt, ráadásul – mint láthatjuk – sokan vegyes házasságban, ahol a félig magyar gyerekek alig hallanak magyar szót. Az óvodára hárul hát a feladat, hogy elmélyítse magyar nyelvtudásukat, elsajátíttassa velük kultúránk alapjait, elindítsa őket a magyar tannyelvű vasárnapi iskolába, sőt az említett técsői liceumba. Így remélhetőleg magyar gyökereikhez találhatnak, s felébred bennük a magyar öntudat, ami nagyban hozzájárulhat a szórványban élő kis közösség fennmaradásához. S természetesen az is roppant fontos lenne, hogy minél több háborús menekült magyar visszatérjen, amihez először is a békének kellene visszatérnie.

Lajos Mihály

Húszéves az Apáczai Csere János Könyvtár

Az Apáczai Csere János Könyvtár a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán található. Az intézmény 1994-ben, a főiskola alakulásakor jött létre, más helyszínen, viszont a születésnapját húsz évvel ezelőttre datálják. Hogy miképpen éltek meg a mögöttünk álló évtizedeket, azóta hová fejlődött a bibliotéka, arról Szamborovszkyné Nagy Ibolyát kérdeztük, aki 2005-től vezeti az intézményt.

– Minden oktatási intézménynek szüksége van könyvtárra. A miénk adományokból indult el, és kezdetben multifunkcionális könyvtárként működött. 1994 és 2005 között az Illyés Gyula sétány 1. szám alatt lévő oktatási épület földszintjén kapott helyet, természetesen a jelenleginél sokkal kisebb térben: két helyiséget nyitottak össze, és minden könyvtári szolgáltatást ott végeztek az akkori kollégák.

Óriásit változott a főiskola, s ezzel együtt a könyvtár is. Amikor az alapítók életre keltek az Apáczai Csere Jánosról elnevezett könyvtárat, az volt a céljuk, hogy lehetőleg olyan állományt hozzanak létre, amely elsősorban szakirodalmat tartalmaz, illetve szakszerűen összegyűjtsék a kötelező szépirodalmi munkákat. Ennek akkoriban azért volt nagy jelentősége, mert Kárpátalján nem volt olyan könyvtár, ami alkalmas lett volna a magyar nyelvű felsőoktatás háttérbázisának. Az első nagy lépés az volt, hogy átköltöztünk a főiskola jelenlegi épületébe, ahol nem csupán egy helyiséget kaptunk. Lett egy központi olvasóterem, amelyben szabadpolcos rendszert alakítottunk ki, itt lehet a leggyorsabban keresni. Létrejött a szakirodalmi kölcsönzői részlegünk, a folyóirat-olvasó és médiatár, ahová az időszaki kiadványok kerülnek, a kéziratár és a gyarapítási és publikációtári feldolgozó részleg. Összességében több mint 580 négyzetmétert használunk az okta-

tási kampuszon belül, 137 ülőhelyünk van, 25 olvasói számítógéppel rendelkezünk, és az állományunk kétharmada kölcsönözhető. Fontosnak tartom megemlíteni, hogy bár a főiskola magánintézmény, bárki bejőhet, akár az utcáról is, és helyben használhatja az egész állományunkat.

– Milyen statisztikákkal büszkélkedhetnek?

– Mi a könyvtárban nem naptári évben dolgozunk, hanem tanévben, ezért a statisztikánkat mindig augusztus 31-én zárjuk. A legutolsó statisztikánk (2024. augusztus 31.) szerint a könyvtár teljes állománya több mint 147 ezer dokumentumot tesz ki. A könyvtárakat az állomány nagysága szerint sorolják be. A nagykönyvtár 100 ezer-nél kezdődik, mi ezt öt évvel ezelőtt léptük át, tehát azóta nagykönyvtárként tartanak nyilván. Viszont az állomány nem azt jelenti, hogy 147 ezer könyvünk van, mindez különböző típusú információhordozókból tevődik össze. Nyilván könyvből van a legtöbb, jelenleg 85 ezer kötettel rendelkezünk, a második nagy összetevő az időszaki kiad-

1945 előtt kiadott régi könyvek, amelyeket zárt szekrényben tartunk. Ezek a kiadványok is használhatók, főleg kutatásokhoz.

– Ha jól tudom, az utóbbi két-három évben a könyvtár állománya két nagy részre oszlott, a fizikálisan megfogható, papír alapú információhordozókra és a digitális adatbázisokra. Ez utóbbi a mai modern világban nagyon is fontos és keresett.

– Valóban így van. A digitális adatbázis egy olyan számítógépen vagy mobil-eszközön elérhető gyűjtemény, amit egy adott helyről lehet használni helyben, de le is tölthető. Nálunk jelenleg 27 digitális adatbázis érhető el. 2010-ben a magyar kormány célul tűzte, hogy létrehoz egy egységes magyar felsőoktatási teret. Ennek a térnek a kiépítése 2012-ben indult el, és a Debreceni Egyetem létrejötte 100 éves évfordulójához kapcsolódott. Ott volt alkalmunk elmondani a kéréseinket, s nekem az volt a javaslatom, hogy a magyar kormány hozzon létre egy virtuális könyvtárat, ahol az Országos Széchényi Könyvtárba eljutó, megjelent kötelező szakirodalmat a határon túli felsőoktatási intézmények is elérhessék. 2015-ben a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központja létrehozta az Elektronikus Információs szolgáltatás Nemzeti Programját, ami egy olyan digitális tér, ahol az aktuális szakirodalmat elektronikus formában, általában PDF-ben el lehet érni. Négy éve az anyaország kormányának köszönhetően minden határon túli magyar felsőoktatási intézmény ingyen hozzáférhet a feltöltött kiadványokhoz. A könyvtári állományunk online katalógusát viszont mi készítjük, aminek az a lényege, hogy ha valaki ellátogat a főiskola hon-

ványok, ezekből 45 ezer van. A harmadik helyre kerültek a nem publikált dokumentumok, illetve a térképek, jegyzetek, egyedi kiadványok, például emlékkönyvek, évkönyvek, valamint a különgyűjtemény, az

lapjára, és rákattint a könyvtári katalógus linkre, az a világ bármelyik részéről kereshető, Washingtontól Párizsig. Emellett egy belső elektronikus könyvtárunk is van, ahová azok a kiadványok kerülnek

be, amelyekből vagy csak egy példányunk van, vagy nagyon régi, tematikus könyvek. Ezenkívül 2021-től működik az Intézményi Publikációtár, ez teljes szövegű adattár, amelybe az intézményben dolgozók publikációi kerülnek. Végül, a Magyar Tudományos Művek Tárába (MTMT) feltöltött bibliográfiai információkkal az egyik szakképzett munkatársunk foglalkozik, az általa ellenőrzött adatok hitelesek.

– Számos eseménynek, tudományos konferenciának, találkozóknak biztosít helyszínt az Apáczai Csere János Könyvtár központi olvasóterme.

– Amikor létrehoztuk ezt a részleget, az is célunk volt, hogy ez ne csak egy kiszolgáló részleg legyen, hanem kulturális térként is funkcionáljon. Tehát nemcsak kiadványokkal, de kultúrával kapcsolatos rendezvényeknek is helyet biztosítunk, részben azért, mert aki tudománnyal és kultúrával foglalkozik, annak köze kell hogy legyen a könyvekhez is. Az is célunk, hogy megmutassuk a jövő kutató nemzedékének azt, hogy még a jelenlegi fejlett világban sem lehet mellőzni a könyveket, vagyis könyv nélkül nem lehet tudományt elképzelni.

Beszélgetőpartnerem végül elismerően szólt munkatársairól, ahogy fogalmazott, a könyvtár csak velük együtt lehet működőképes. Sass Erika (vezető könyvtáros, központi olvasóterem) és Illés Enikő (könyvtáros, szakirodalmi kölcsönző) 25 éve dolgozik a könyvtárban. Asztalos Annamária adatbázis adminisztrátor (MTMT, Intézményi Publikációtár), Tóth Lídia adatbázis adminisztrátor (Intézményi Publikációtár), Uszta Ilona, a szépirodalmi részleg könyvtárosa, Klevec Angéla 2024-ben csatlakozott könyvtárosként. Ők azok a kollégák, akik nélkül nem lenne teljes a hat részlegen folyó kiváló munka. A szakemberek évek óta nap mint nap azért dolgoznak, hogy a hozzájuk látogatók igényeiknek megfelelően megtalálják azt, amit keresnek.

Kiss Glória

Jubileumot ünnepel a Beregszászi Járási Máltai Szeretetszolgálat

A Beregszászi Járási Máltai Szeretetszolgálat (BJMSZ) 1995. február 10-én kezdte meg működését. A segélyszervezetet a nehézségek hívták életre 30 évvel ezelőtt, hiszen rendkívüli gazdasági helyzet volt akkor, majd a két tiszai árvíz jelentett hatalmas megpróbáltatást a szervezet életében. Az elmúlt évek munkájáról, a jelenlegi háborús kihívásokról, állandó tevékenységükről Makuk Jánossal, a Beregszászi Járási Máltai Szeretetszolgálat vezetőjével beszélgettünk.

– Kérem, pár szóban mesélje el a beregszászi szeretetszolgálat megalakulását.

– Az akkori beregszászi plébános, Papp Tihamér atya, illetve Prófusz József, a római katolikus egyházközség világi elnöke február 10-re hívta össze az alakuló ülést, ahol a hozzám hasonló közösségsegítő emberek vettek részt. Ekkor, 1995 februárjában alakult a szervezet. Akkoriban kicsit a maihoz hasonló, de sokban más is volt a helyzet. A '90-es években a gazdasági kihívások, most a háború okoz nehézségeket. Ekkor választották elnöknek Prófusz Józsefet, akinek nulláról kellett elindítania a munkát. Mindezek között a legfontosabb a külföldi partnerekkel való kapcsolatfelvétel volt. Az induláskor a rendkívüli gazdasági helyzeten igyekeztünk enyhíteni, majd jött a két tiszai árvíz, segítettünk, ahol kellett. S azóta is azt tesszük, amire szükség van. Jelmondatunk: a hit védelme, az elesettek segítése. Jómagam 22 éve vezetem a helyi szeretetszolgálatot.

– Mi a szervezet fő tevékenysége napjainkban?

– Egyik gondolatunk az, hogy segíteni csak jól szabad. Ezért elég sokféle projektünk van. Ilyen például az ECDL-oktatás vagy a gyermek-fejlesztés. Együttműködünk a Pető Intézettel, ezáltal immár 10 éve foglalkozunk a központi idegrendszeri sérüléssel élő gyerekekkel, lábra állításukkal, fejlesztésükkel. De más gyermek-fejlesztő programjaink is vannak. Mindemellett zajlik a Tanoda Projektünk, ami arra hivatott, hogy a Beregszászon élő roma gyerekeknek segítsen. Elég széles a spektrum. Ezenkívül eszköz-kölcsönzést is biztosítunk mozgássérülteknek; több száz eszközünk van kint Kárpátalján.

Minden olyan, ami megkönnyíti mind a beteg, mind az ápoló hozzátartozó életét.

– Hogyan érte a közösséget a háború?

– Az volt az első, hogy aznap megalakítottuk a stábunkat, felmértük az emberi erőforrásainkat. Minden pillanatban éreztük a Jóisten szervező tehetségét. Elsőként elindult a munka a határon, mindkét oldalon négy hónapon át 0–24 órában voltak önkénteseink, segítettük a menekülőket, információt és tájékoztatást is adtunk. Addig

nagyon nehéz volt bármilyen segélyt behozni Ukrajnába, ez megváltozott a háború kitörésével. Az, hogy lehetőségünk volt kamionnyi segélyeket beszállítani, szélesítette a munkánkat. Mára több száz tonna segélyszállítmányt adtunk át nemcsak Kárpátalján, hanem Ukrajna belső területein is, ott, ahol eddig soha nem jártunk, s ahol eddig nem ismertek minket. A napokban is útnak indult egy kamion tele segélyszállítmánnyal olyan a háború sújtotta övezetbe,

ahol az energiaellátás is rendkívül korlátozott, s ahol a problémák azon részével szembesülnek az emberek, amit mi nem is ismerhetünk. Ezért fontos segítenünk ott is a rászorulóknak.

– Nagy sikernek örvend a szeretetszolgálat játszóbúszá is, immár több éve.

– Kollégáink több mint két év alatt egész Kárpátalját bejárták a szervezet mozgó játszótérhálóval. Az Ung-vidéktől egészen Técsőig látogattak s látogatnak el mind a mai napig iskolákba és óvodákba. A program célja, hogy megkönnyítse a nehézségek elviselését, és elterelje a figyelmet a jelenlegi kihívásokról. A résztvevők számára különféle játékokkal, foglalkozásokkal és kézműves-tevékenységekkel biztosítanak szórakoztató elfoglaltságot. Ez a kezdeményezés remek alkalmat teremt a közösségépítésre és a társadalmi beilleszkedés támogatására. A program nem csupán a kikapcsolódásra összpontosít, hanem a fiatalok készségeinek játékos fejlesztésére is. Kiemelten foglalkoznak a finommotoros készségek, az ügyesség, a tér- és egyensúlyérzék fejlesztésével, valamint a háborús helyzet okozta feszültség oldásával. Nemcsak foglalkozunk a gyerekekkel, de figyeljük is őket. Rendszerint pszichológus vagy mentálhigiénés szakember is utazik a csapattal, akik visszajelzést adnak a foglalkozás után a gyerekekről. Ennek köszönhetően volt, hogy kiderült, a gyermek hallás-sérült, esetleg csak bizonyos színeket lát, vagy az ismert okok miatt lelkiileg rendkívül terhelte.

– Köszönöm a tájékoztatást. Kitartást kívánok további munkájukhoz!

Lőrinc Ingrid

Megalakult a Kárpátaljai Magyar Médiaegyesület

Szakmaiság, szorosabb együttműködés, kapcsolatépítés

A magyar sajtó napjához igazítva, március 15. előestéjén Beregszászon létrejött a Kárpátaljai Magyar Médiaegyesület (KMME). Az egyesület megalakításáról még 2021 végén született egy szándéknyilatkozat, de a háború miatt a megvalósítás egészen mostanáig váratott magára.

Az alapító okiratot nyolc kárpátaljai magyar közéleti médiaműhely – Kárpátalja, Kárpátalja.ma, Kárpáti Igaz Szó, Kárpátinfo, Karpat.in.ua-hun, Pulzus FM, Rákóczi Médiacentrum és a TV21 Ungvár – szerkesztősegeinek vezetői írták alá. Az okiratban foglaltak szerint a KMME kollektív és egyéni tagságon alapuló, a kárpátaljai magyar médiában ma és egykoron dolgozók szakmai szervezeteként fog működni, s azt Ukrajnában kívánják bejegyeztetni civil szervezet formájában.

Az egyesület alapítói leszögezték: a KMME szakmai és érdekvédelmi képviseletként kíván működni, amely a Kárpátalján tevékenykedő magyar anyanyelvű újságírókat, médiaszakembereket és a szerkesztőségek munkatársait fogja öszsze, ösztönzi és elősegíti a szerkesztőségek közötti érdemleges kapcsolatok kialakítását és megerősítését. A szervezet közösségi, közérdekű információs és tájékoztatási célokat is ellát. További fontos célja a

magyarországi és külhoni régiókban, a szomszédos országokban működő szakmai szervezetekkel, sajtóműhelyekkel való szo-

rosabb kapcsolatok és együttműködések kialakítása. Emellett párbeszédre törekszik az ukrainai, kárpátaljai ukrán nyelvű médiumokkal is, kiemelten a magyar–ukrán kapcsolatok javítása, fejlesztése céljából.

A médiaegyesülethez véleménynyilvánítási és döntéshozatali joggal utólag is csatlakozhatnak más, az együttműködésben érdekelt szerkesztőségek, szakmai szervezetek, amelyek egyetértenek és

azonosulni tudnak az egyesület célkitűzéseivel, és elfogadják annak státútumát. A későbbiekben számítanak a szakmai és egyházi lapok szerkesztősegeinek a csatlakozására is.

A Kárpátaljai Magyar Médiaegyesület elnökévé Darcsi Karolinát, a *Kárpátalja* hetilap főszerkesztőjét választották, munkáját szakmai társelnökként Dunda György, a *Kárpáti Igaz Szó* lapigazgatója segíti majd. A médiaegyesület elnökségé-

be minden szerkesztőség egy-egy tagot delegált.

A tervek szerint néhány hét múlva, amikor várhatóan megtörténik a szervezet hivatalos bejegyeztetése, kidolgozzák a részletes munkatervet, az elnökség dönt a tagsági díj összegéről, a kárpátaljai magyar sajtó napjáról, illetve a Kárpátaljai Magyar Sajtódíjról.

Tudósítónk

Beregvégardóban, a Perényi Kultúrúrában megrendezett Köbűki tehetséggondozó tanári ösztöndíjátadón többek mellett részt vett dr. Hankó Balázs, a Kulturális és Innovációs Minisztérium minisztere és Varga-Bajusz Veronika, a Kulturális és

Egyetemi szintre emelkedik a beregszászi Rákóczi-főiskola

Bodnárdinasztia Salánkon

► **Innovációs Minisztérium felsőoktatási, szak- és felnőttképzésért, fiatalokért felelős államtitkára.**

A rendezvényen Hankó Balázs kultúráért és innovációért felelős miniszter kihangsúlyozta, elindították a Kárpát-medencei Magyar Egyetemek 2030-as programját, melynek keretében minden magyar felsőoktatási intézményt meglátogatnak. Utjuk elsőként Kárpátaljára, azon belül is Beregszászba, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolára vezetett.

– Azzal a hírrel érkezünk, hogy bejelentjük elkötelezettségünket, miszerint Rákóczi születésének 350. évfordulójára (jövőre – a szerk.) a fejedelmét viselő főiskolából egyetem legyen. A tanintézmény kiváló adottságokkal rendelkezik, hiszen 33 alap- és mesterképzési szakja van, több mint 2000 hallgatóval. Elindulnak a doktori iskolák, mindemellett a kutatási és innovációs támogatások is rendelkezésre állnak, tehát a főiskolán minden adott ahhoz, hogy egyetemi szintre emelkedjen – jelentette be a miniszter. – Mi minden tekintetben a kárpátaljai magyarok mellett vagyunk, hiszen tudjuk, hogy a Rákóczi-főiskola több, mint egy felsőfokú tanintézmény. Itt, Kárpátalján, a magyar nemzet megmaradásának a kulcsa, hiszen az oktatás mellett megannyi tehetséggondozó foglalkozást tartanak, s ami fontos, anyanyelven. Éppen ezért vagyunk elkötelezettek abban, hogy a főiskolát és mindazon magyar nemzeterősítő programot, mely ide kötődik, minden erőnkkel támogassuk. És abban is megállapodtunk, hogy a 2030-as célok nem lehetnek mások, minthogy a tanintézmény az ukránai magánegyetemek között a legjobb öt közé kerüljön (most a 9.) – tette hozzá Hankó Balázs.

H. Cs.

Ugocsa egyik legnépesebb magyar községében, Salánkon igen régi és nagy hagyománya van a bodnár-mesterségnek, melynek művelői a falu tölgyeseiről híres erdejéből szerezték be a hordó-, illetve a kád-készítés nyersanyagát, a tölgyfát, hogy a deszkákból dongákat lehácsolva, azokat meghajlítva, majd vasabroncsok közé zárva elkészítsék hordóikat, kádjaikat. Egyikük, id. Sipos Sándor pedig egy igazi bodnárdinasztiából származik, lévén, hogy már az édesapja is bodnár volt, s a fia, ifj. Sipos Sándor is folytatja a családi hagyományt.

– Gyermekkorom óta készítek hordókat. Édesapámtól tanultam meg a mesterfogásokat, aki a helybeli téglagyárban dolgozott, de a hordókészítést is elsajátította a helyi bodnároktól, s a gyári munkája mellett itthon bodnárként is tevékenykedett. Én előbb még csak vele együtt készítettem hordókat, majd tizenöt éves koromban az első saját hordóm is kikerült a kezem alól. A fiamnak már én mutattam meg a mesterfogásokat, s ő huszonévesen készítette el az első saját hordóját. Azóta a kisebb hordókat külön-külön, a több ezer litereseket viszont együtt gyártjuk. A kádakat szintén külön-külön készítjük. Ami pedig az unokámat illeti, ő a Tokaji Mezőgazdasági Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium diákjaként tanul borászat szakon. Ő már borász lesz, de kell is, aki megtölti borral a hordókat.

– Egykor még göngyöleggyár is volt Salánkon. Ön ott is dolgozott?

– Nem. A helyi kolhozban dolgoztam bodnárként, 1985-től 1992-ig, a megszűnéséig, de addig is foglalkoztam itthon is a hordókészítéssel, a kolhoz felbomlása óta pedig már kizárólag itthon dolgozom. A meglévő szerszámaim mellett elhunyt helybeli bodnárok családjaitól is vásároltam kézi és elektromos gépi szerszámokat, a hordókészítés előmunkálatait már csak az utóbbiakkal végzem én is, a fiam is.

– A kollektív gazdaságban eceteshordókat is készítettek?

– Igen, eceteshordókat is gyártottunk, 5000 literesektől 50 000 literesekig, de barabanoknak nevezett, 10–20 ezer literes, a börtörszék során használt hordókat is készítettünk, és természetesen boroshordók is kerültek ki a kezünk alól, húszezer literesek. Az eceteshordókat a zsitomiri és az odesszai ecetgyár számára készítettük el, majd itt, a kolhozban szétszedtük, és a szerszámaikkal együtt a teherautók platóira raktuk azokat, a célállomásra érve pedig újból összeraktuk. Megjegyzem, az 50 000 literes hordók szétszedett állapotban sem fértek el egyetlen tehergépkocsi platóján, két teherautóra rakva vittük el azokat Odesszába és Zsitomirba. A lemergi bőrfeldolgozó vállalatnak gyártott barabanokat szintén szétszedett állapotban szállítottuk, majd odaérve raktuk azokat ismét össze. Az általunk gyártott boroshordók egy része pedig a királyháza és a nagyszőlősi borkombinát számára készült. Ahány literes volt a hordó, annyiszor 50 kopeket kaptunk

fejenként a legyártásukért, így egy 50 ezer literes eceteshordóért 500 rubel ütötte a markunkat.

– Miként alakult a kereslet az elmúlt évtizedekben? Mennyivel drágultak meg az alapanyagok, és honnan szerzi be azokat?

– 1991 előtt nagy volt a kereslet. Fahordókban, fakádakban tárolták a bort, a szőlőt, a káposztát, sok mindent. Szőlőskádakat is készítettünk, a kisebbeket átmetsző kádaknak neveztük. Nemcsak Kárpátaljáról, Belső-Ukrajnából, de még Oroszországból is jöttek vevők. Aztán csökkenni kezdett a kereslet, pláne, miután 1996 táján megjelentek, majd terjedni kezdtek a műanyag kádak, hordók. Pedig a tölgyfahordóban tároltnál nincs finomabb

bor, a tölgyfától kapja meg az aromáját... Ami pedig az alapanyagokat illeti, a faanyagot a Salánki Erdészettől vásárolok, de 1991-től drágulni kezdett az ára, mostanra – a korábbi időkhez képest – több száz százalékkal megemelkedett. A vasat vasgyárraktól szerzem be, aminek 1991-től mostanáig szintén több száz százalékkal ment fel az ára. De a hordók árát nem tudom növelni, mert akkor nem vennék meg. Már így is szinte alig van kereslet. A '90-es évektől a vendégmunka tömegessé válásáig a felére csökkent a kereslet, azt követően pedig az addigi is megfeleződött. A Covid-járvány előtt még jöttek viszonteladók Belső-Ukrajnából, de aztán elmaradtak, majd a járvány kitörése, valamint a háború kezdete óta újból visszaesett a vevők száma.

Persze, azért értek örömek is. Amikor a 2010-es évek elején Magyarország vette át az Európai Unió soros elnökségét, Orbán Viktor magyar miniszterelnök számára rendelték meg tőlem egy hordót, s ugyanakkor az akkori lengyel köztársasági elnök hivatalától is kaptam megrendelést egy másik hordóra. El is készítettem azokat, rájuk faragva a magyar, illetve a lengyel címet. Majd mind a kettőt elvitték Tokajba, ahol tokaji borral töltötték meg azokat, s úgy szállították tovább a két vezetőnek. Emellett az egyik évben a beregszászi borfesztivál szervezői is felkérték két hordó készítésére. A munkát el is végeztem, és az akkor a vörös-, illetve a fehérbor kategóriában első helyet elért két borász kapta meg a hordómat...

– Reménykedik benne, hogy a jövőben javulni fog a kereslet?

– Reménykedem. Bízom benne, hogy véget ér a háború...

Ugocsai Mihály

Hagyományörzés Viskén

A Kárpátaljai Magyar Népművészeti és Hagyományörző Egyesület fontos szerepet játszik a viski közösség hagyományainak megőrzésében és továbbadásában. A szervezet célja nem csupán a hagyományok ápolása, hanem azok élővé tétele is. Takács Zsuzsanna, a Felső-Tisza-vidéki egyesület vezetője a közösség munkájába, annak sokszínű programjaiba avatott be.

– Az egyesületet 2015-ben jegyeztük be hivatalosan. Azonban már előtte is létezett egy közösség, amely hagyományörző céllal működött. Kezdetben az iskolában táncoktatás zajlott, majd a népzene és néptánc iránti érdeklődés arra motivált minket, hogy magasabb szintre emeljük a tevékenységünket. A Kárpátaljai Magyar Népművészeti és Hagyományörző Egyesület megalapításának célja az volt, hogy a helyi hagyományokat ne csak megőrizzük, hanem tovább is adjuk a következő generációknak, és ezzel erősítsük a közösség identitását – avatott be a kezdetekbe Zsuzsanna.

Az egyesület úgynevezett folkműhelyként működik, ahol népzenei oktatás (hegedű, cimbalom, citera és nagybőgő), néptáncoktatás, kézműves foglalkozások és gyermekjátékok kapnak helyet.

– Különösen fontos számunkra, hogy a gyerekek megértsék a zenében és a táncban rejlő örökséget, és megtapasztalják, milyen élővé tud válni a hagyomány. Jelenleg mintegy 70 gyermek vesz részt a foglalkozásaink, életkoruk hattól tizennyolc éves korig terjed. A tagok között vannak kezdők és haladók, az oktatás során mindenki a saját tempójában fejlődhet. Ez a sokszínűség erősíti a közösségi élményt – mondta.

Mint megtudtuk, az egyesület többnyire önkéntes alapon működik, ám sok más kárpátaljai magyar egyesülethez hasonlóan

anyaországi támogatásoknak köszönhetően tudnak fennmaradni.

– Az állandó stáb 8–9 főből áll, de nagyobb rendezvényeinkre vagy táborokba vendégoktatókat is meghívunk. A működésünk legfőbb támogatója a Csoóri Sándor Alap, de korábban a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.-nél is pályáztunk. Ezek a támogatások biztosítják, hogy magas színvonalon tudjuk folytatni a munkánkat – fogalmazott az egyesületvezető. Hozzátette, az év minden szakában szerveznek tematikus programokat.

– Az év a farsangi táncházakkal kezdődik, majd húsvéti foglalkozásokkal és nyári táborokkal folytatjuk. Ősszel szürethez kapcsolódó rendezvényeket tartunk, télen pedig együtt készülünk a karácsonyra. Ezek az események nemcsak a gyerekek, hanem a családok számára is fontosak, hiszen a közös élmények erősítik a közösséget. Szorosan együttműködünk a Viski Kölcsey Ferenc Liceummal, ahol a foglalkozásokat tartjuk. A közösségi házunk szintén fontos szerepet játszik a rendezvények lebonyolításában, és rendszeresen hívunk meg mentorokat Magyarországról és Erdélyből, akik a táncosok és zenészek fejlődését segítik – részletezte Zsuzsanna.

– A nyári táboraink különösen népszerűek a fiatalok körében, hiszen ott nemcsak tanulhatnak, hanem barátságokat is köthetnek. Elsődleges célunk a helyi hagyományok megőrzése. Azonban a viski csárdás és a helyi gyermekjátékok tanítása mellett más tájegységek táncait is beillesztjük a repertoárba, így bővítve a gyerekek ismereteit. A helyi gasztronómia is szerves része a programjainknak, például a farsangi fánk sütés során helyi specialitásokat is készíttünk. Fontosnak tartjuk, hogy a gyerekek számára ezek az értékek természetessé váljanak – fogalmazott.

– Számos meghatározó pillanatot élünk át együtt az évek során, de talán az egyik legemlékezetesebb az volt, amikor Ungváron elismerést kaptunk az egyesület munkájáért. Ez a díj nemcsak számomra, hanem az egész csapat számára óriási megtiszteltetés volt, hiszen azt mutatta, hogy a munkánkat mások is értékelik.

Az egyesületben úgy tartják, nem lehet elég korán elkezdni a hagyományápolást, ezért már az óvodában hangszersimogatót és gyermekjátékokat tartanak.

– Az iskolás korosztály pedig már tudatosan keresi a lehetőséget, hogy bekapcsolódhasson a tánc- vagy zeneoktatásba. Ezáltal észrevétlenül épül be a mindennapjaikba a népművészet. A modern technológiát is használjuk arra, hogy a fiatalok számára vonzóvá tegyük a hagyományokat – fejtette ki.

Mint megtudtuk, az egyesület működtetése során a legnagyobb kihívást a pandémia, majd a jelenlegi geopolitikai helyzet jelenti. Ezek az akadályok nemcsak a rendezvények szervezését nehezítették meg, hanem a közösség aktivitását is visszavetítették. Az egyik legnagyobb nehézség, hogy sok szülő és család a kialakult helyzet miatt elhagyta a régiót, ami miatt a közösség utánpótlása is csökkent.

A jövőbeni tervekkel kapcsolatban Zsuzsanna elmondta, rövid távon a meglévő programjaik stabilizálása és továbbfejlesztése a cél.

– Az egyik legújabb ötletünk egy babamama klub létrehozása. Itt a szülők népi mondókákat, dalokat és játékokat tanulhatnak, amelyeket otthon is gyakorolhatnak a gyermekeikkel. Emellett tervezzük, hogy a táncházainkat kibővítjük egy olyan programmal, amely a helyi gasztronómiai hagyományokat is bemutatja. Kiemelt célunk, hogy a nyári táborainkat még szélesebb körben elérhetővé tegyük, akár határon túli gyerekek számára is – fejtette ki Takács Zsuzsanna.

Bujdosó Ivett

Forrás: Kárpáti Igaz Szó

Puskás László életét mutatja be a Görögkatolikus Múzeum új tárlata

A Szent vonzásában

Puskás László görögkatolikus lelkész-festőművész egyházi és világi alkotásaiból nyílt emlékkiállítás a nyíregyházi Görögkatolikus Múzeumban. A kárpátaljai származású alkotó ikonfestészete több szempontból is különleges. Az időszaki tárlat egyik különleges darabja a Boldog Romzsza Tódort ábrázoló ereklyetartó ikon.

A *Szent vonzásában* című emlékkiállítás megnyitójára március 18-án került sor a Szent Atanáz kórus közreműködésével. A rendezvényre a nemzetközi múzeumi együttműködés keretében meghívást kapott Ruszin Valéria, a Lehoczky Tivadar Kárpátaljai Megyei Helyismereti Múzeum Történeti és Helyismereti Osztályának vezetője is. Dr. Szabó Irén, a Görögkatolikus Múzeum igazgatója az eseményen elmondta: annak érdekében, hogy minél több alkotást be tudjanak mutatni, még a negyedik emeleti, raktárként funkcionáló egyik helyiséget is átalakították kiállítóterré.

A tárlat kurátora Puskás László

képeken rendre megjelennek a kárpátaljai motívumok: az ungvári vár, a Kárpátok vonulata, a szénaboglyák, a népi viseletek – ezek mind a fiatalkori műveinek témái voltak. Valahol azt a szálát folytatta, amit a francia modernisták kezdtek el, mint például Gauguin, amikor rácsodálkozott a bretagne-i népviselet szépségére. Ő pedig a kárpátaljai népviseletet, táncokat, hétköznapiakat festette meg. Ezek azonban nem egyszerű életképek, mindegyiknek van egy mögöttes tartalma, egy kicsit rendszerkritikus, szigorú, a saját belső szabályai szerint festett – nyilatkozta dr. Jankáné dr. Puskás Bernadett. – A festészet emlékezni tanít – ez a Nagy Szent Gergelytől származó gondolat jellemzi az egész kiállítást – tette hozzá a művészettörténész.

A tárlat harmadik részében ikonokat láthat a közönség.

Az emlékkiállítás Nyíregyházán a Görögkatolikus Múzeumban 2025. december közepéig tekinthető meg.

lánya, dr. Jankáné dr. Puskás Bernadett művészettörténész, aki köszöntőjében kiemelte: édesapja életművét három részben mutatják be.

A kiállítás fő anyagát a földszinti térben látható mozaikkartonok adják, a krakkói Isteni Irgalmasság bazilika magyar kápolnáját díszítő mozaik frízek színes vázlatai kaptak itt helyet. Puskás László ehhez hasonló mozaikokat nemcsak Krakkóban, hanem többek között Újpalotán, Ungváron és a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Bökönyben is készített.

A második emeleten egy kisebb válogatást láthat a közönség az alkotó világi műveiből.

– Ezeken, a még 1980-ig festett

Puskás László Ungváron született, az 1960-as és 1970-es években Kárpátalja művészeti életének kiemelkedő alakja volt. Nemcsak a világi művészetet, hanem a szakrálist is tanulmányozta, kutatta a kárpátaljai görögkatolikus egyház történetét. Amikor családjával már Magyarországon élt, elvégezte a Pázmány Péter Hittudományi Akadémiát, majd 1993-ban a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye papjává szentelték. Nemcsak kiemelkedő művész és tanár volt, hanem sokat tett Chira Sándor, Orosz Péter Pál és a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye más vértanúi boldoggá avatásának ügyében is.

(Forrás: nyiregyhaza.hu)

Kassai Antal tiszteletére avattak miniszobrot

Roman Murnik szobrász legújabb alkotása Bercsényifalván (Dubrinics) kapott helyet. A miniszobor az ungvári járási település híres szülöttjének, Kassai Antal festőművésznek, grafikusnak állít emléket, aki 104 évvel ezelőtt, 1921. február 24-én született. A bronz szobor fémfölből készült festőállványon helyezkedik el, az alkotó szemüvegben, kezében ecsettel ábrázolta a festőt.

Kassai Antal, Ukrajna Érdemes Képzőművésze, Ukrajna Népi Festőművésze azon kárpátaljai alkotók közé tartozik, akik autodidakta módon lettek nagy művészek. Sikerének kulcsa tehetség, valamint a kárpátaljai festőiskola alapítóihoz, Boksay Józsefhez és Erdélyi Bélához fűződő szoros kapcsolata volt, akik segítségével gyarapította tudását.

Erdész édesapja nyitotta rá szemét a természetre, az élővilág szépségeire, harmonikus rendezettségére, mindezt első rajzaiban örökölte meg. Az Ungvári Állami Ruszin Reálgimnáziumban Boksay József rajzórán gyarapította tudását. Erdélyi Béla szabadiskolájában sajátította el a festészet formanyelvét, témalátását, azt, hogy hogyan öntse színekbe és formákba a tájélményt.

Az alapos felkészülésnek köszönhetően az ötvenes évek elején szinte berobbant a kárpátaljai képzőművészet élvonalába. Bensőséges hangulatú tájképei megnyerték a honi és külföldi művészetkedvelők tetszését. Több mint 15 éven át vezette az Ukrainai Képzőművészeti Szövetséget. Nevéhez fűződik a közös festőtáborok beindítása a szomszédos országok művészeivel.

Kommunikatív és színes egyéniség volt, sajátos stílusú munkáival gazdagította Kárpátalja képzőművészetét. Pályájának első felében impresszionista, a második felében posztimpresszionista remekművek kerültek ki keze alól. Egyik kedvenc témája a kárpáti táj volt. Első országos sikerét az 1952-ben festett *Tél a Kárpátokban* című képével érte el. Vallomása szerint a természetből merített életörömet alkotásaival közvetítette az emberek felé.

Kassai Antal 1991. december 30-án hunyt el. Műveit az Ukrán Nemzeti Művészeti Múzeumban, a Boksay József Kárpátaljai Megyei Szépművészeti Múzeumban és más képtárakban őrzik.

Tudósítónk

Elismerések

* **VOSZ-díjban** (Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége) részesült a beregszászi származású, Nyíregyházán élő **Dalmay Árpád** művelődésszervező a Beregszásziért Alapítványnál és a Rákóczi Szövetségben végzett munkájáért.

* **Értéktéremtő**, a közszolgálatért végzett tevékenység elismeréseként adott át díjakat a közmédia a budapesti Thália Színházban. A kiemelkedő szakmai munkáért, a közösségért végzett tevékenységért, valamint a nemzetben való gondolkodás előmozdításáért járó **Duna-díjat Vidnyánszky Attila**, a Nemzeti Színház főigazgatója, a Magyar Teátrumi Társaság elnöke, a Színház- és Filmművészeti Egyetem kuratóriumi elnöke, a Magyar Művészeti Akadémia tagja kapta.

* A Magyar Művészeti Akadémia **Könyv Nívódíját** a beregszászi születésű **Lőrincz P. Gabriella** József Attila-díjas költő, író vehette át *Történetek az árnyékból* című kötetéért. Az elismerést Vári Fábián László, az MMA Irodalmi Tagozatának vezetője adta át.

* A 2024. évi **Magyarság Háza-díjat Gál Natália**, a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház társulatának tagja vehette át. Az elismerést dr. Szilágyi Péter nemzetpolitikáért felelős helyettes államtitkár és dr. Csibi Krisztina, a Magyarság Háza igazgatója adta át.

* A Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészet Révész Imre Társasága (RIT) hagyományos téli tárlatán átadták a **Révész Imre-díjakat. Potápi Árpád Jánosnak**, Magyarország nemzetpolitikáért felelős államtitkárnak már korábban odaítélték a díjat, de akkor nem tudott személyesen jelen lenni, mivel ki volt tiltva Ukrajna területéről. Az emlékérmét és az oklevelet Csizmadia Alexandra konzul továbbítja a hozzátartozókhoz. A díjjal járó pénzjutalmat a család felajánlotta egy kárpátaljai képzőművész támogatására, így ez alkalommal két alkotóművészt is díjaztak: **Veres Ágota** beregszászi festőt, grafikust, illusztrátort és **Klisza János** ungvári grafikust, építészt. 2024-ben a **RIT-ösztöndíjat** nem képző- vagy iparművészt, hanem egy író, **Sz. Kárpáthy Kata** érdemelte ki, aki a 2020-ban a RIT által elindított *Nyitott ablak – Képekben a szó, szavakban a képek* című projekt keretében több kispőzát és verset is írt a tagok munkáiról.

* Budapest XVI. kerületében, a Néri Szent Fülöp Katolikus Általános Iskolában tartott ünnepségen immár tizennyolcadik alkalommal adták át a **Hittel a Nemzetért Alapítvány**, a Kovász Egyesület és a Rákosszentmihályért Kulturális Egyesület által alapított **„Magyarságért” Wass Albert-díjat**. Az idei kitüntetett a kárpátaljai **Credo verséneklő együttes** (művészeti vezetője **Ivaskovics József** zeneszerző).

* A Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye évértékelőjén átadták a **Lucskay Mihály-díjakat**. A kitüntetést a spirituális és kulturális témában írt legjobb kiadványok szerzőinek ítélik oda két évente. Idén az egyik díjazott **Marosi István** atya, az Ortutay Elemér Görögkatolikus Szakkollégium igazgatója lett. A kitüntetést a **Katakombaszolgálat Kárpátalján. A Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye a kommunista egyházüldözés időszakában**

(1944–1989) című kötetért vehette át **Tedor püspöktől**.

* A Falvak Kultúrájáért Alapítvány és a civil szervezetek nemzetközi közössége által szervezett 29. Magyar Kultúra Napja Gálán Budapesten, a Stefánia Palotában ünnepélyes keretek között adták át a **Magyar Kultúra Lovagja** címet. A határon túli magyar kultúra ápolásáért, közösségmegtartó munkájáért két kárpátaljai is átvehette a kitüntetést: **Nagy Béla**, a Kárpátaljai Református Egyházkerület világi főjegyzője és **dr. Zubánics László**, az Ukrainai Magyar Demokrata Szövetség (UMDSZ) és a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI) elnöke, az Ungvári Nemzeti Egyetem Ukrán–Magyar Oktatási-tudományos Intézete magyar történelem és európai integráció tanszékének vezetője.

* Kihirdették a **Média a Csaláért díj** győzteseit január 23-án Budapesten. A díjra jelölt online és nyomtatott riportokra a korábbi évekhez hasonlóan a közönség is szavazhatott. A magyarországi megjelenések közül **Nyíri Kata** *Esélyt adók* című, a Magyar Katolikus Rádióban elhangzott összeállítását, a határon túli jelöltek sorából **Varga Brigitta** *Holtomiglan, holtodiglan* című, a Kárpáti Igaz Szó online felületén megjelent írását és videóriportját tartották közönségszíjra érdemesnek az olvasók.

* A Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei *Civil Díjjal* ismerték el **Váradi Enikő** néptáncos, néptáncpedagógus, újságíró kiemelkedő közösségi tevékenységét. Az elismerést a görögkatolikus Hierotheosz Egyesület által működtetett Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Civil Közösségi Szolgáltató Központ ítéli oda minden évben olyan szervezeteknek és magánszemélyeknek, akik példaértékű munkát végeznek a civil szektorban, hozzájárulva közösségeik fejlődéséhez. Váradi Enikő a Sodró együttes vezetőjeként, a Rezeda Folkműhely igazgatójaként, a Kárpátalja Néptáncegyüttes ügyvivőjeként, a Hagyományok Háza Hálózat kárpátaljai munkatársaként, a Visk Jótékonyasági Alapítvány ügyvezető igazgatójaként, valamint a *Kárpátalja* hetilap újságírójaként is tevékenykedik.

* A Rákóczi Szövetség 1991 óta minden év márciusában megemlékezik a keresztény értékeket védelmező, az összmagyarságért és Közép-Európa népeiért kiálló felvidéki mártírsorsú politikusról, Esterházy Jánosról. A hajdani államférfi halálának évfordulóján a szervezet Esterházy-díjjal ismeri el olyan személyeket, intézményeket munkásságát és törekvéseit, akik vagy amelyek az általa képviselt értékek mentén, az ő szellemében tevékenykedtek a magyar közösségek szolgálatában, illetve sokat tesznek Esterházy János szellemi öröksége megőrzéséért. Az idei *Esterházy János-díj* egyik kitüntetettje a **Kárpátaljai Magyar Nagycsaládosok Egyesülete**, amely több mint ezernégyszáz három- vagy többgyermekes vallásos nagycsaládot támogat. Az elismerést **Tarpai József**, a szervezet elnöke vette át.

* Hankó Balázs kulturális és innovációs miniszter, Varga-Bajusz Veronika felsőoktatásért, szak- és felnőttképzésért, fiatalokért felelős államtitkárral és Závogyán Magdolna kultúráért felelős államtitkárral állami elismeréseket adott át március 15. alkalmából a Pesti Vigadóban. A rendezvényen két kárpátaljai származású művész is kitüntetést vehetett át.

Kiemelkedő zenei előadóművészeti tevékenysége elismeréseként **Liszt Ferenc-díjban** részesült **Pál Eszter** viski népdal-énekes, előadóművész, a Magyar Állami Népi Együttes énekes szólistája.

Kiemelkedő színművészeti, színészi, rendezői, dramaturgiai és színháztudományi, színházelméleti tevékenysége elismeréseként **Jászai Mari-díjat** kapott **Ivaskovics Viktor** ungvári származású színművész, a Déryné Program tagja.

* Sulyok Tamás köztársasági elnök – Orbán Viktor miniszterelnök előterjesztésére – a *Magyar Érdemrend lovagkeresztje* kitüntetést adományozta nemzeti ünnepünk, március 15. alkalmából a kárpátaljai magyar közösség érdekében végzett több évtizedes pedagógusi, oktatói, közéleti és karitatív munkája, valamint közösségépítő és evangelizációs tevékenysége elismeréseként **Jakab Eleonórának**, a Beregszászi Keresztény Értelmiségiek Szövetsége elnökének, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola adjunktusának.

* Immár hagyomány, hogy a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Főiskolán a Rákóczi-napok rendezvénysorozat keretében a Tudományos Tanács ülésén nyújtják át azokat a kitüntetéseket, amelyekkel az érintetteknek a tanintézmény iránti elkötelezettségét, illetve a tudomány területén elért eredményeit és a közösségépítésben vállalt szerepét jutalmazzák.

– *Tomcsányi Hűségdíjban* részesült **Kohut Erzsébet**, a Biológia és Kémia Tanszék

vezetője, docense, valamint **Izsák Tibor**, a Földrajz és Turizmus Tanszék helyettes

vezetője, docense. A laudációkat Hadnagy István docens olvasta fel.

A *Rákóczi-főiskoláért emlékéremet* **Li-bák Natália**, az Ukrán Tanszéki Csoport

docense és **Pallay Dezső**, a Matematika és Informatika Tanszék adjunktusa kapta.

A laudációkat Gazdag Vilmos, a Filológia Tanszék tanszékvezető-helyettese, a Magyar Tanszéki Csoport docense olvasta fel.

A *Rákóczi-főiskola kiváló dolgozója* kitüntetést **Sass Erika** és **Illés Enikő** könyvtárosok, **Pilip Tímea**, a Tanulmányi Osztály munkatársa és **Gazdag István**, a

gazdasági részleg dolgozója kapták. A laudációkat Szamborovszkyné Nagy Ibolya, a Történelem és Társadalomtudományi Tanszék docense, az Apáczai Csere János Könyvtár igazgatója, valamint Fodor Gyula rektorhelyettes olvasta fel.

Gratulálunk a kitüntetetteknek!

Mestersége címere: divattervező

Az Orsoya Darchi magyar luxusmárka Magyarországon már előkelő helyet foglal el a divatvilágban. Azt azonban kevesen tudják, hogy a márka alapítója és tervezője Kárpátalján, pontosabban Munkácson született. Hogyan jutott egy Latorca-parti városból egy kárpátaljai kislány a divatvilágba, és hogyan lett mára meghatározó alakja? Alábbi interjúnkban ezekre a kérdésekre keressük a választ. Ismerjük meg Darcsi Orsolyát!

– Milyen volt a gyerekkorod Munkácsen? Mesélg, légy szíves, kicsit magadról. Mit tudhatunk rólad?

– Munkácsen csak megszülettem, és a nagymamámmal petrezselymet árultam a piacon, illetve a szüleim a kis boltokba onnan szerzik be a friss árut a mai napig. Jelenleg is eltévedek a macskaköves utakon, egyedül a munkácsi várat tudom, pontosan hol van. Életünk nagy pillanatát a férjemmel viszont a várban tettük felejthetetlené, az egész esküvőt ott szerveztük meg. Nagyon izgalmas volt, a Magyarországról származó vendégek nem győztek csodálkozni, mit lehet nálunk megvalósítani. Azonban hozzám inkább Beregszász állt közel, mert 12 éves koromtól a magyar gimnáziumban éltem mindennapjaimat, estéim pedig a kollégiumban töltöttem. Most sem csinálnám másképp. Otthon már csak hétfélig vendég voltam. 17 éves koromban felvételt nyertem a Corvinus Egyetemre, majd a gazdaságszociológiai mesterszakot követően irodai munka mellett elvégeztem a divatképzést is.

– Hogyan jött az életedbe a tervezés és a varrás?

– Kislány koromtól Dercen legprofibb varrónője készítette el számomra az általam megálmodott ruhát, amikor közeledett egy ünnepség vagy fontos esemény. 12–14 évesen készülték az első tervek. Hálás vagyok neki, hogy megmutatta, milyen egy tökéletes kivitelezés. Úgy gondolom, hogy ösztönösen tört elő belőlem ez a képesség. Ezeket a ruhákat 20 év elteltével is a szekrényemben őrzöm, és ha nosztalgiazni szeretnék, előveszem őket. Az élet nem úgy hozta, hogy rögtön tervezőnek tanuljak, így az egyetemi mesterképzés elvégzése után tudtam csak elkezdni a tervezői tanulmányaimat napi 8 órás munka mellett. Viszont jobb későn, mint soha. Ma már hallgatok a megérzéseimre.

– Mikor alapítottad meg a saját márkádat?

– 2014–2015 tájékán rengeteg helyen, eseményen jártam már a saját ruháimban, és meglepően sokan érdeklődtek irántuk, többen megszólítottak. Így találkozhattam akkor több olyan személlyel, akik saját márka megalapítására biztattak, és támogattak is ebben. Viszonylag gyorsan összeállt a csapatunk: marketing, web, grafikus, fotós

és modellek. A munkám mellett ekkor sajnos még nem tudtam annyit foglalkozni a márkával, mint szerettem volna. 2016-ban támadt az ötletem, hogy köntösöket szeretnék tervezni, szinte elsőként Magyarországon. A menyasszonyi kollekciónk pedig külföldön is népszerű lett. Később, az első baba születése után döntöttünk úgy a férjemmel, hogy a ruhák felé nyitunk. Ez nagyon sok megpróbáltatással és nehézség-

gel társult. Viszont ebben teljes mértékben kibontakozhatnak anyagok, alkotás, fazonok, tervezés, bemutatók, brandépítés, közösségi média, marketing, szervezés, ruhapróbák terén. A mostani kollekciónk már a luxus kategóriát képviseli.

– Több divatbemutató is köthető a nevedhez, és míg korábban köntösöket terveztél, az utóbbi időben már estélyi és esküvői ruhakollekciókat. Mi áll hozzád a legközelebb?

– Az estélyi ruhák állnak hozzám a legközelebb. A színek és fazonok széles palettája lehetőséget ad arra, hogy igazán egyedi darabokat hozzunk létre, amelyek minden alkalommal tükrözik az ügyfél személyiségét. Ezeket a ruhákat kézzel készítjük, különös figyelmet fordítva a részletekre, például a csipkézésre, hogy minden darab valódi műalkotás legyen. Ugyanakkor a menyasszonyi ruhák is nagyon közel állnak a szívemhez, hiszen ezekkel a különleges alkalmakkor viselt ruhákkal a menyasszony élete egyik legfontosabb pillanatát tehetjük még emlékezetesebbé.

– Hogyan kell elképzelniük a tervezői munka folyamatát?

– A munkafolyamat több lépésből áll, amelyek során minden apró részletre odafigyelek. Elsőként az anyagok beszerzése és tesztelése zajlik, hiszen fontos, hogy kiváló minőségű alapanyagokkal dolgozzunk. Ezután a fazonok megtervezése következik, gyakran a tükör előtt állva, először magamon próbálom ki az ötleteimet, majd a próbababán is alakítom a formát. A szabás

és a ruhapróba során finomítom a terveket, majd elkészítjük a végleges szabásmintát. Ismét ruhapróba következik, majd, ha minden tökéletes, jöhet a véglegesítés. Az igazi varázslat azonban a kézi munka során történik: csipkevágás, applikálás, díszítés és felvarrás. Ez minden darabot valóban egyedi és különlegessé tesz. Jelenleg ukrán varrónőkkel is dolgozom, akiknek igényes munkájuk van, nagyon gördülékeny a munkafolyamat, mert hasonló a látásmódunk.

– Milyen anyagokkal szeretsz dolgozni?

– Nagyon szeretek olyan anyagokkal dolgozni, amelyek finomságot és eleganciát

sugároznak. A csipke és a muszlin különösen közel állnak hozzám, mert gyönyörűen idomulnak a tervezési elképzeléseimhez, és könnyed esésük tökéletesen teszi a ruhák lágyabb fazonjait. A különlegesen díszített csipke pedig igazán egyedi hatást ad a daraboknak. A túll és az organza rétegződései csodásan sugározzák a levegős, könnyed megjelenést, míg a szatén és a düsessz anyagok gazdagsága

izgalmas sziluetteket varázsol az estélyi és esküvői ruháknak.

– A tervezésnél mennyire számít neked a hagyomány, a származás?

– Tulajdonképpen nem olyan területen tevékenykedem, ahová könnyen be tudnám vinni a hagyományokat vagy a származásomat, bár ezek személyesen nagyon fontosak nekem. Azonban, ha egyszer tervben lesz egy olyan kollekció, ahol érvényesülhetnek, mindenképpen be fogom építeni őket.

– Mi teszi egyedi és különlegessé az általad tervezett ruhákat?

– A ruhák egyediségét és különlegességét több dolog is meghatározza. Először is minden darab személyre szabottan készül, figyelembe véve a vásárló egyéni igényeit és stílusát. Az aprólékos kézi díszítés különlegessé teszi a ruhákat, hiszen minden részlet gondosan kidolgozott. Emellett az anyagválasztás is kulcsfontosságú: prémium minőségű, finom anyagokkal dolgozom, mint a csipke, túll vagy szatén, amelyek nemcsak esztétikailag lenyűgözőek, hanem viselésük is élményt nyújt. Az eredmény egy olyan ruha, amely tökéletesen tükrözi a viselője személyiségét.

– Két gyermeked van, a kisebb csupán pár hónapos. Hogyan tudod összehangolni a munkát a családdal? Az üzletasszony szerepét az édesanyjával? Miben változott meg az életed vagy a terveid a gyermekek érkezésével?

– Egy gyerekkel viszonylag könnyű volt összehangolni a munkát és a családi életet, mert Liát általában vittem

magammal a showroomba, és ő is tervezett, tulajdonképpen bevontam a folyamatokba. Több divatbemutón is kifutott, nagyon élvezte, sokat gyakorolja magától is itthon. De a kisbabánk érkezésével az életem 180 fokos fordulatot vett. Jelenleg 0–24-ben vele vagyok, ami természetesen teljesen megváltoztatta a mindennapjaimat. Szerencsére a kollégáim nagyon profik, és amikor épp alszik a baba, gyorsan át tudjuk beszélni a munka aktuális feladatait. Emellett szabadidejében a férjem is a brandépítésen dolgozik, így amikor a gyerekek este már alszanak, együtt folytatjuk a márka jövőjének tervezését. Bár most teljesen másképp kell szervezni az időmet, mégis minden percét élvezem.

– Mennyire tudod tartani a kapcsolatot a kárpátaljai rokonokkal, barátokkal? Szoktál hazajárni látogatóba?

– Havonta járunk haza Kárpátaljára a szüleimhez. Úgy tervezünk, hogy a gyerekek nyaranta minimum 1-1 hetet ott töltenek majd, hogy megismerjék az igazi kertet, a kétkézi munkát, a tablet nélküli gyermekkort, a kátyúkat, a poros utcai játékokat, a sokszínűséget, a munkácsi orvosi ellátást. Illetve a férjem nagyon megszerette az otthoni életstílust, tehát a nagy családi életünk részévé vált Kárpátalja.

– Jelenleg dolgozol-e valamin? Mik a terveid a jövőre nézve?

– Jelenleg izgalmas projektek zajlanak a háttérben. Eppen szervezzük a 2025-ös ikonikus Dinner and Robes divatbemutót, amelyre nagy örömmel készülünk, hiszen különleges estét tervezünk a vendégeink számára. Ezenkívül nemsokára elindul az Orsoya webshop is, amely egy újabb lépés a márka életében, hiszen így még könnyebben elérhetővé válik majd az egyedi ruháink megvásárlási lehetősége. Jelenleg Párizsban és New York-ban is megtalálhatók az Orsoya ruhák, ami folyamatos kapcsolattartást igényel a nemzetközi partnerekkel. Emellett több egyedi ruha megrendelésen is dolgozunk a kollégáim, így mindig van valami új, amivel izgatottan készülünk a jövőre.

– Mikor várhatjuk a következő divatbemutót?

– Egy igazán különleges eseményre készülünk: ha minden kedvezően alakul, 2025. június utolsó hétvégéjén Hajdúszoboszlón kerül megrendezésre a saját szervezésű Dinner and Robes eseményünk, amely egyben az Orsoya Darchi 5. divatbemutója is lesz. Az estét a fények játéka és a liget varázslatos fája fogják életre kelteni, amelyek különleges hangulatot kölcsönöznek majd a bemutónak. A zene, a hangzavár világ és a látvány együtt olyan harmóniában fog összefonódni, amely felejthetetlen élménnyé varázsolja az estét – a divat és a természet különleges találkozásaként.

– Köszönöm az interjút! Sok sikert és kreativitást kívánok terveid megvalósításához!

Bursza Krisztina
Kárpátalja.ma

Kárpátaljai folkműhelyek diákjai Piliscsabán

Közel ötven kárpátaljai népművész-palánta vett részt Piliscsabán egy háromnapos mesterkurzuson, amelyen néptánc-, népzene- és népiénekek-oktatás zajlott a Magyar Állami Népi Együttes, Szalonna és Bandája, valamint a Piliscsabai Páduai Szent Antal Iskola oktatóival.

A Piliscsabai Táncházegyesület rendszeresen szervez továbbképzéseket az intézményben tanuló népzene- és néptáncos növendékek számára. Idén egy intenzív képzésen nemcsak a helyi diákokat, de több kárpátaljai folkműhely növendékeinek haladó táncosait és zenészeit is vendégül látták. Az eseményen részt vettek a Viski Folkműhely, a Beregszászi Rezeda Folkműhely, az Oroszi Tehetséggondozó Műhely, a BorzsaVári Tehetséggondozó Műhely, a Técsői Tehetséggondozó Műhely tanárai és növendékei, valamint a Nagypaládi Citerazenekar tagjai, akiknek különböző szekciókban volt lehetőségük bővíteni tudásukat: hegedű, brácsa, nagybőgő, cimbalom, citera, fűvös hangszerek (fűrűlya, klarinét, tárogató), valamint néptánc és népi ének. A szombat esti oktatás után Szalonna és Bandája koncertjén vehettek részt az érdeklődők, majd pedig közös muzsikálás és táncáz következett.

Becske Adrienn, a Viski Folkműhely koordinátora, az utazás szervezője elmondta: „A három nap alatt lehetőségünk volt

szakmailag fejlődni, találkozni olyan Kárpátaljáról elszármazott zenésztársunkkal, akivel a tavalyi Sátoraljaúj helyi Népzene- és Néptáncbör óta nem találkoztunk, de köttettek új barátságok is. Az esti táncázak alkalmával pedig együtt zenélt anyaországi, kárpátaljai, erdélyi és délvidéki zenész, s ha csak egy rövid időre is, de ezzel megszüntek a határok, és elfelejtettük a háborús han-

gulattal terhelt hétköznapijainkat, mindazt, amiben nap nap után belekényszerülünk. A helyiek szeretete, befogadása, támogatása pedig igazi felüdülés volt gyermeknek és felnőttnek egyaránt.”

A szervezők a jövőben is szeretnék folytatni az együttműködést, ennek érdekében szeretnék továbbra is olyan programokat szervezni, melyek által állandó kapcsolatot építenek ki a kárpátaljai műhelyek és a helyi népzene- és táncosok között.

Várad Enikő

Kárpátaljai diákok brüsszeli tanulmányúton

A Mathias Corvinus Collegium (MCC) brüsszeli központja március 17–19. között különleges tanulmányi kirándulást szervezett kárpátaljai diákjai számára. A program célja az volt, hogy a fiatalok betekintést nyerjenek az Európai Unió működésébe, valamint kulturális és történelmi ismereteiket is bővítsék.

A résztvevők Brüsszelbe érkezve elsőként megismerkedtek az EU működésének alapjaival Richard Schenk, az MCC kutatójának előadásából. A délután folyamán Anthony Gilland, az MCC brüsszeli irodavezetője a szólásszabadság kérdéséről tartott előadást egy interaktív beszélgetés keretén belül, amelybe kérdéseikkel, meglátásaikkal a diákok is bekapcsolódtak.

A második nap középpontjában a brüsszeli Európai Történelem Múzeuma állt, ahol Deme Katalin kutató tartott előadást. A múzeum történetén túl több fontos témát is áttekintettek. Az ebédet követően a diákok ellátogattak a híres Choco-Story Múzeumba, ahol megismerkedhettek a belga csokoládé készítésének történetével és kulisszatitkaival.

A harmadik napon a csapat Mechelen városába látogatott el, ahol a Hof van Busleyden Múzeumban betekintést nyertek a helyi művészettörténetbe. A program egyik csúcspontja a Szent Rombaut-katedrális megtekintése volt, ahonnan lenyűgöző kilátást nyílt a városra.

A tanulmányút nemcsak az elméleti tudás bővítésére adott lehetőséget, hanem arra is, hogy a diákok első kézből tapasztalják meg Európa kulturális sokszínűségét. A program kiváló alkalom volt arra, hogy a résztvevők jobban megismerjék a kontinens történelmét és az EP működését, miközben felejthetetlen élményekkel gazdagodtak.

Forrás: Tv21 Ungvár

Bánkódás helyett örülni és hálát adni

Beszélgetés Taracközi Marianna beregszászi lelkésszel

A pályaválasztásban a fiatalokat sokszor befolyásolja a szülők munkája, hivatása. Van, aki mindenképpen az anyuka vagy az apuka nyomdokaiba szeretne lépni, van, aki semmiképpen sem szeretné folytatni szülei szakmáját. Taracközi (Pocsa) Marianna kiskamasz volt, amikor lelkészgyermekké vált: édesapja akkor indult el ezen a pályán. Ő pedig megtapasztalta ennek szépsége és fontossága mellett a nehézségeit is, így semmiképp sem akart lelkész lenni, lelkészfeleség meg pláne nem. Mivel mindig is nagyon szeretette a gyermekeket, óvónő vagy tanító szeretett volna lenni. Isten mégis a teológiára irányította, és szíve vágyát is teljesítette, mert lelkészként is foglalkozhat gyermekekkel, fiatalokkal. Ezúttal a beregszászi lelkésszel, lelkészfeleséggel, négygyermekes családjával beszélgetünk gyermekkoráról, elhívásáról, szolgálatról.

– Minden ember számára meghatározók a gyermekevek, a család. Hogyan emlékszik vissza gyermekkorára?

– Én olyan családba születtem, ahol a mindennapi imádság természetes volt, főleg esténként. Emlékszem mamára, ahogy megállt az udvaron, és tekintetét az égre emelve hangosan fohászkodott; nagyapóra, aki mindig térdepelve imádkozott. A nyári konyha asztalán mindig ott volt az énekeskönyv, az éneklés is része volt életemnek gyermekkoromtól. Nagyapó kántorként, később gondnokként szolgált szülőfalumban, a guti református gyülekezetben. Nagyon szeretete volna, ha megtanulok zongorázni, hogy felváltsam őt a kántori székben. Sajnos helyhiány miatt nem kerültem be a zeneiskolába. Aztán azt találták ki, hogy a baptista gyülekezet kántora tanítson, így Iduska nénihez jártam négy évig zongorázni tanulni. Ő lekottázta nekem három hangra az énekeket, és nagyapó beszerzett zsolnárokat, cseh énekeskönyvet meg Halleluja énekeskönyveket, kiválasztott egyet-egyét, amit otthon megtanultam, vasárnap meg megtanítottuk a gyülekezetnek. Aztán később, amikor édesapám megkezdte a teológiai felkészülést, és már szolgált is, beindult a kazettamisszió. Emlékként jelenik meg ma is előttem, hogy amikor meghozta az új kazettákat, összefűzött a család meg a szomszédok, s együtt hallgattuk a prédikációkat, megtanultuk az énekeket... Nálunk mindenki számára természetes volt, hogy imádkozunk, hogy együtt imádkozunk, hogy együtt megyünk a templomba...

– Marianna már ahhoz a korosztályhoz tartozik, akik konfirmálhattak...

– Talán hatodikos-hetedikes voltam, amikor megkezdődött a hitoktatás Guton. A lelkészünk tartott az iskolában órákat. Akkor kerültek hozzánk a Jézus életéről szóló könyvek, meg a Képes Biblia. Az nagyon megragadott. Meg emlékszem, még képregényszerű kifestőket is kaptunk. És papa is akkor kezdett tanulni, már gyülekezete is volt, én meg nagyon élveztem, hogy a prédikációit nekem mondta el, vagy a Heidelbergi Kátét én kérdeztem ki tőle. Vele jártam délutánonként a falvakba hit-tanórára. Így történt, hogy nem a szülőfalumban, hanem az ő egyik gyülekezetében, Bótrágyon konfirmáltam.

– Mikor döntött Jézus mellett?

– Mivel egy ilyen családban nőttem fel, bennem mindig is ott volt, hogy igen, Isten gyermeke vagyok, ám ez a hittantáborok, az ifjúsági táborok alatt érlelődött meg bennem

igazából. Nagy hatással volt rám – és velem együtt sokakra – a Tiszanagyfaluban szervezett ifjúsági tábor. Nagyon izgalmas volt megtapasztalni ott, hogy annyi sok fiatalal együtt tudjuk boldogan hallgatni egész nap az igét, s ráébredni arra, hogy az mennyire megszólító erejű tud lenni. De úgy igazából az odaszánás, vagy amikor megszólítva éreztem magam az Istentől, az '92-ben egy aklihegyi táborban történt, egy hóseási igén keresztül, amiben Isten azt ígérte, hogy eljegyzett magának örökre. Oroszi Éva és Szabó Izabella voltak a szobavezetőink, és a velük folytatott, illetve az általuk vezetett kiscsoportos beszélgetések által vált személyessé az Isten-kapcsolatom.

– Mikor született meg az elhatározás, hogy lelkész lesz?

– Abban az időben én még egyáltalán nem gondoltam arra, hogy ezt a hivatást válasszam. Az Úr rendezte így. Emlékszem, egyszer apu hazajött egy lelkészgyűlésről – akkor már Csongoron szolgált, ott is éltünk – s azt kérdezte: „Akarsz óvónő lenni?” Mivel

nagyon szerettem a gyerekeket, az utcában én voltam a pesztra, a szomszédokban folyton ott lógtam, ahol kisgyerek született, így határozott igen volt a válaszom. Akkor szervezték meg kárpátaljai fiatalok számára, hogy Magyarországon, Csengeren folytathatják tanulmányaikat. Harmincketten nyertünk felvételt. Kiderült, hogy ez nem csupán óvónői szakközépiskola, hanem „sima” gimnázium is. És engem nem választottak be az óvónői csoportba, hanem a gimisbe. Csodálkoztam is, hogy leszek én így óvónő?

Eldöntöttem: ha nem lehetek óvónő, tanítónő leszek, jelentkezek tanítói szakra. Igen ám, de egy gyermekkori betegség miatt felmentést kaptam a testnevelés órák alól, a tanítói szakon pedig alkalmassági vizsgát kell tenni tornából is, így ez az ajtó is bezárult előttem. Persze Isten munkálkodott bennem, s egyre inkább a lelkészség felé terelgetett. De bennem volt egy bizonyos ellenállás, nem akartam lelkész lenni, lelkészfeleség meg pláne nem! Láttam anyu példáját, mivel jár ez. Főleg abban az időben, amikor rengeteg vendég jött,

az mennyi munkával járt, s még nekünk, gyerekeknek is mindig sakkban kellett állni... Na, szóval ez nem vonzott engem. De jöttek az igék... Az osztályfőnökünk is errefelé kezdett terelgetni a pályaválasztás előtt. A csengeri lelkész is megadta az ajánlást, és készítetett, majd a teológiai éveim alatt is érdeklődött, hogy mennek a dolgaim, mik a tapasztalataim. Emlékszem, egyszer írtam neki, hogy a teológián az ember vagy kiábrándul ebből az egészből, vagy teljesen odaszánja az életét. Azt kívánta akkor nekem, hogy a kettő közül a jobbikat válasszam. Nem volt könnyű a teológia, de megküzdöttünk vele. És sok jót is megtapasztaltunk. Nemcsak a nehéz vizsgákra emlékszem vissza, hanem azokra a tanárookra is, akiknek örömmel látogattam az óráit, akikről nemcsak tárgyi tudást kaptunk...

– A teológiához kellemes személyes élmények is kapcsolódnak, hiszen ott ismerte meg a férjét.

– Igazából nem ott, mert a táborokban már korábban is figyeltem őt. De ő úgy elvult a barátaival, én meg eléggé zárkózott voltam. És a teológián is azt láttam, hogy ő mindig nagy társaságban van, aktívan részt vesz mindenben, én meg inkább csendben szemléltem a dolgokat, más baráti körbe tartoztunk. Aztán egyszer csak megszólított, elhívott kávézni, hazakisért, megkérdezte, nem járnánk-e. Persze nem mondtam azonnal igent, vártam egy kicsit.

– A férjével is készítettem már korábban interjút, s ő is azt mondta, már a táborokban kiszemelte Mariannát, de nem merte megszólítani Pocsa Sándor lányát. Úgy tűnik, mindketten korábban észrevették a másikat, de csak távolról figyelték egymást.

– Azért én imádkoztam is érte. Ő ugyanis elkerült Németországba. És én akkor kértem Istent, hogy Uram, ha egymásnak szánsz bennünket, akkor rendezd az utat, hogy egymásra találjunk. Persze nem ment ez azonnal, három évbe is beletelt... Hálás vagyok, hogy őt adta nekem, hogy a felesége lehetek.

– Milyen elhatározással indult el a lelkészi pályán és mennyire sikerült ennek megfelelni?

– Én mindig is a gyülekezeti ifjúsági munkába szerettem volna bekapcsolódni. Amikor a teológiáról hazakerültem, persze nem az volt az első, hogy fiatalokkal foglalkozzam, mert akkor már megszületett a fiunk, Samu. Ferenc viszont Beregszászban teljes bedobással részt vett az ifjúsági munkában, aztán ebbe, ha nem is aktívan, de ötletekkel, támogatással én is bekapcsolódtam.

Később a táboroztatásokban is segítettem, a gyerekeinket is vittük magunkkal. Ebben a munkában bizony nagyon meghatározóak voltak a mi élményeink, amiket egykor táborozókként szereztünk. A beregszászi hatalmas gyülekezetnek az ifjúsága is jelentős volt. És igen aktívak voltak már korábban is. Emlékszem, amikor megérkeztek a táborba, mindenki felfigyelt rájuk, mert rengeteg ifjúsági éneket tudtak, összetartottak, önszerveződések voltak. Ez az ébredés után ugyan sok gyülekezetben volt tapasztalható, hogy betegeket látogattak, időseknek segítettek, vagy csak úgy összejöttek énekelni, tábor-tüzet szerveztek... Most is mindig mondom a konfirmandusaimnak, hogy én mindenben segítek, ott vagyok mögöttük, de ne az legyen, amit én mondok, hanem kérjék el Istentől és találják meg a saját feladataikat. Persze fontos, hogy ott legyen a háttérben a lelkész, a gyülekezet, de kell, hogy ők is megtalálják az útjukat, a feladatukat egy gyülekezeten belül.

– Nem akart lelkész, sem lelkészfeleség lenni, az Isten másképp tervezte, s mindkettőt megadta. Mindemellett négygyermekes édesanya. Hogyan lehetett ezt összeegyeztetni? Milyen kihívást jelentett?

– Mindenképpen kihívás volt. Volt olyan időszak, amikor tudatosan sokat vontam ki magam a gyülekezeti életből. Mert úgy gondoltam, ha az apa távol van – Ferenc mindig is szeretett pörögni, mindig voltak és vannak ötletei, mindig szervez, feladatokat vállal –, legalább az anya legyen a gyerekekkel. Igaz, a harmadik, negyedik gyereknel Ferenc is kénytelen volt többet besegíteni, hisz alig több mint egy év volt a két kisebb között. Egyszer azt mondtam egy bibliaórán, hogy azért nem vállalom külön szolgálatot, merthogy inkább az a megbotránkoztató, ha a feleség, az anya a családjáról nem visel gondot. Nekem akkor az volt a feladatom. Nem volt könnyű, de szép volt az az időszak is.

– A lelkészcsalád kirakatban él. Hogyan lehet az elvárásoknak megfelelni?

– Szerintem az elején minden lelkészben, lelkészfeleségben ott van egy megfelelési kényszer vagy vágy. De egy gyülekezetben mindenki mást vár el az embertől, nem lehet mindenki elvárásának megfelelni. Így az a legjobb, ha ebben is rábízunk magunkat Istenre, hogy ő mutassa meg, éppen mi a fontosabb, mire kell nagyobb hangsúlyt fektetni. Igyezzünk minden korosztályt elérni, egy közösséggé

élni. A gyerekeink nagyobb ünnepeink előtt már kérdezik: meghívunk valakit? Mert úgy nőttek fel, hogy nálunk mindig volt valaki. Régen önkénteseket hívtunk meg, vagy egyedülállókat, vagy akinek úgy láttuk, hogy szüksége lenne valakivel együtt ünnepelni. Nem direkt terveztük mi ezt így, de így hozta az élet, s mi mindig nyitottak voltunk. Persze nekünk is igényünk van arra, hogy valamikor csak magunkban legyünk, családdal ünnepeljünk, erre is megtaláljuk a lehetőséget.

– Milyen szolgálati helyeken érzi igazán jól magát?

– Igazából mindenben benne vagyok, mert ami a gyülekezetben történik, azt együtt gondoljuk át, s nem csak Ferencel, de a gyülekezet többi lelkészével is. Mindig a gyermekmunkában voltam igazán benne. Most kezdem azt érezni, hogy egy picit talán kiöregedtem belőle, s Margitics Jánosnak szoktam is mondani, hogy még ott vagyok, de ez már az övé, ezt ő viszi. A konfirmandus hétvégéket is lassan igyekszem kiengedni a kezemből. De a gyermekmunkában, a hitoktatásban továbbra is ott vagyok, játszóházakat szervezek. És mostanában úgy érzem, hogy a szülők felé is fordulni kell. Női bibliaórák időszakosan voltak, most újra lendületet kapott. Úgy érzem, nem mindig kell ugyanazt a szolgálatot vinni, ha valamelyik megfáradt, akkor lehet, hogy valami mást akar Isten mutatni.

– Szószéki szolgálat?

– Alkalomadtán az is. De még nem

érezem, hogy itt van az ideje, és mindenképpen prédikálnom kell. Hála Istennek, van is, aki csinálja, én meg mindig találok olyan szolgálati területet, amelyikre azt mondom, hogy az enyém, az közel áll hozzám. A közeljövőben például az idősekkel szeretnék valami újat kezdeni.

– Férjével négy gyermeket nevelnek. Mindig is nagy családot szerettek volna?

– Igen, de talán nem ilyen tempóban. Az első háromnál nagyon élveztem mindent – 3 és 5 év a különbség közöttük –, de amikor kiderült, hogy jön a negyedik és az előző még csak hét hónapos, akkor egy kicsit bepánikoltam. Akkor Ferencnek is jobban át kellett menni apába. De végül nagyon jó volt, mert együtt nőtt fel a két kicsi.

– És lassan el kell mindegyiket engedni...

– Hát az elengedés folyamata nem könnyű, tanulgatjuk. Sámuel harmadikos teológus Debrecenben, Mirjám Budapesten gyógypedagógusnak készül. Lídia Nagyberegen tanul, engedélyt kaptunk, úgyhogy ő itthon van, a legkisebb, Abigél viszont szeptemberben beköltözött a kollégiumba (Nagyberegi Református Liceum). Jó, hogy ők még itt vannak velünk.

– Hogy látja a gyülekezet helyzetét, milyen jövőt vízionál?

– Körülöttünk a legtöbb ember panaszkodik, hogy egyre kevesebben vagyunk. Szerintem azokra kell figyelni, akik itt vannak, akik maradtak! Persze mi is látjuk a hittanosokon, hogy megint kevesebben vannak, ami azt jelenti, hogy kevesebb a család is, a gyülekezeti tag is, kevesebb a szolgálatvállaló. Nyaranta azért imádkozunk, hogy szeptemberre minden iskolában legyen hitoktatónk. Am újra és újra rá kell csodálkozni, hogy Isten mindig mutat olyan embereket, akik még itt maradtak, és merik vállalni a szolgálatot. Ez mindig hálára indít. Amikor én mindent borúsra látok, és úgy gondolom, nincs kiút, Isten megmutatja, hogy van. Meg kell tanulnunk hálásnak lenni, nemcsak azon bánkódni, hogy valami nincs, hanem örülni annak, ami van, s azokkal kell kezdeni valamit, akik maradtak. S abban van feladatunk, amit Isten megláttat velünk. Nem látom a jövőt, nem tudom, mit hoz, és igen, néha én is el szoktam keseredni. Korábban volt harminc konfirmandusunk, maradt tíz. Akkor velük nem kell kezdeni semmit? Dehogynem! Még akkor is, ha aztán ők is elmennek, de legalább visznek magukkal valamit, mert megtapasztalták: ez egy jó közösség volt, s ahová kerülnek, ott is megpróbálnak keresni valami hasonlót. Ezért pedig nekünk is imádkoznunk kell, hogy ne vesszenek el a világban, s ha az élet úgy hozza, vissza akarjanak térni.

– Úgy legyen!

Marton Erzsébet

Beszélgetés Stók Lajos vadászíróval

Vadász – kalitkába zárva

A vadászat mélyen gyökerezik kultúránkban és hagyományainkban. Se szeri, se száma a neves történelmi személyiségekhez kötődő híres vadásztörténeteknek. De ezeknél sokkal fontosabb, hogy megéljék a természettel való összhangot, a vadász és a vad közötti sajátosan titokzatos kapcsolatot, ahogy tette az egyik legismertebb vadász, vadászíró, Széchenyi Zsigmond. Mert a vadászat igazából nem pusztán a puskáról és a kedvtelésből való ölésről szól. A vadász a természet szeretete miatt vadászik, azért, mert érzi, hogy része az egésznek. A természet megismerése pedig egy egész életen át tartó folyamat. Ezt vallja a viski Stók Lajos is, aki immáron három kötet szerzőjeként vadászíróként is bemutatkozott.

– Mikor és hogyan került kapcsolatba a vadászattal?

– Családunkban a vadászat és az erdészet apáról fiúra szállt. Így már kisgyermek koromtól fogva ragaszkodtam az effajta dolgokhoz. Apai dédnagyapám a huszadik század elején mint vadőr és erdei munkás a Blaskovich grófnál dolgozott a Visk környéki Ávas-hegységben, ahol a grófnak bérelt vadászterületük volt. Édesapámmal, aki akkoriban szintén vadász volt, ha tehettem, jártam a természetet. Apukám és unokatestvérem segítségével hamar megtanultam a hegyek megnevezésének nagy részét. A koromhoz képest fejlett gyerek voltam, így a helybeli vadászok szívesen vittek magukkal komolyabb vadászatokra is. Így történt, hogy 1974. január 27-én – sosem fogom elfelejteni ezt a dátumot – egy vadászat alkalmával a mi híres Várhegyünkön, teljesen véletlenül, ellőtték a jobb lábam. Anyukám akkor azt hitte, hogy most már legalább meg fogom utálni a vadászatot, nem fog többé vonzani. „Megnyugtattam”, hogy igazából csak most fogom kezdeni.

Katonának nem vittek, de nemcsak a fent említett eset miatt, hanem mert születtem után két nappal elvesztettem a bal szemem világát. Ígyekvésem a vadászatban az akkori idősebb emberek nagyra értékelték, így 1977. augusztus közepén megkaptam az első vadászjegyet. Akkoriban még nem kellett külön fegyvertartási engedély, csak a vadászkönyvbe írták be a fegyver márkáját és sorozatszámát. Kimondhatatlan volt az örömöm. Ekkor kezdődött számomra igazán a vadászat.

– Mikor fogott először fegyvert a kezébe? Milyen érzés volt?

– Azok a régi vágású emberek, akikkel elkezdtem vadászatra járni, nem engedték volna meg, hogy egy gyerek élesben fegyvert használjon. Nem mondom, előfordult, hogy a vadászat végeztével, amikor látták, hogy sóvárogva nézem a puskákat, idead-

ták célba löni, de hogy vadászatra fegyvert vigyek, arról szó sem lehetett. Én azonban így is nagyon boldog voltam, amikor a kezembe vehettem egy vadászpuskát, és abból löhettem is. Nem beszélve arról, amikor az első saját hivatalos vadászpuskámat, egy osztrák Simpsonsot foghattam a kezemben!

– Hogyan emlékszik az első vadejtésre?

– Mikor már hivatalosan is vadász lettem, édesapám elmagyarázta, hogy a vad nem azért vad, hogy mindet sorban lelőldözzük, és a vadászat nem azért vadászat, hogy egy kalap alá vesszük mindegyiket. Elmondta azt is, hogy nagyapám – aki szakvizsgázott magyar királyi erdőőr volt – a magasságos égből fogja figyelni minden lépésem. Én a mai napig, amennyire lehet, be is tartom apukám figyelmeztetését, mert néhány éve már ő is az Úr birodalmából figyeli a tevékenységemet. Nem tudom, van-e olyan vadász Kárpátalján – legalább is kevés –, aki emlékezne az első vad elejtésére. Az efféle dolgok a grófnál voltak szokásban, ők ráértek effélével foglalkozni. Mi, egyszerű emberek nemigen foglalkoztunk ilyesmivel. Nekem minden elejtett vad nagy boldogságot, és az irántuk való tiszteletet jelentette.

– Milyen emlékezetes vadászkalandot osztana meg szívesen az olvasókkal?

– A vadászkalandok igen hosszúak, ezért ebbe most nem szeretnék belebojnyolódni, mert igen sokáig tartana. Akit érdekelnek a vadászélményeim, elolvashatja azokat az eddig megjelent három kötetemben.

– Hogyan viszonyul egy vadász a természethez? Sokan azt gondolják, csak lövöldöznek az állatokra.

– Sajnos igen! A kívülállók közül sokan azt hiszik, hogy a vadászemberek csak gyilkolják a vadállományt. Nekik Márai Sándor soraival szeretnék felelni: „Nem igaz, hogy a vadász a zsákmányért öl. Soha nem ölt csak a zsákmányért, talán még az

őskorban sem, mikor ez volt számára a táplálékszerzés kevés lehetőségeinek egyik módja. Mindig szertartás volt a vadászat körül, törzsi és vallásos szertartás. A jó vadász mindig a törzs elsője volt, tehát kissé pap is. Mindez persze elhalványodott az időben. De a szertartások bizonyos sápadt vonatkozásban megmaradtak.” Ezeket a szavakat nehéz megmagyarázni, pláne olyanoknak, akik nem is akarják megérteni.

– Most, hogy a szülőföldjétől távol él, van lehetősége vadászni?

– Három és fél éve messze vagyok a szülőföldemtől, és ez számomra így, hatvanon felül igen kemény dolog, amit úgy tudnék jellemezni, mint amikor egy madarat vénségére zárnak kalitkába... Lehetőségem lenne itt Magyarországon vadászni, de ezeket a körülményeket én már nem tudnám megszokni, ezért inkább nem is próbálkozom. Amióta tagja vagyok a Vadász Könyvklub Egyesületnek, ahol a nyári időszak kivételével minden hónap első csütörtökjén szoktunk találkozni, azóta az itteni idősebb kollégákkal ott szoktunk vadászgatni, elméletben.

– Tervezi, hogy a szívének oly kedves Visk környékén vadászik majd?

– Ember tervez, Isten végez – szokták mondani. Idáig minden évben fizettem a tagsági díjamat az egyesületemben, ha volt vadászat, ha nem. Mostanában olvastam a megyei adminisztráció döntését, miszerint Kárpátalján rengeteg a veszett róka, ezért kilövést rendeltek el. Készülök hazamenni, majd meglátom, milyenek a körülmények. Harmincöt évet dolgoztam a vadászatban, ebből tíz évet a huszti járási vadászegyesületnél mint járási vadőr, a többi a viski egyesületnél alelnökként, társadalmi munkában. Ennek tükrében remélem, hogy ha esetleg vadászatra adódna lehetőség otthon, hát számomra is akadna hely a többiek között. Bár a mostani körülmények lényegesen megváltoztak, és a régi vadászati szokásaink már sohasem fognak visszatérni, de a remény hal meg utoljára.

– Mikor és miért döntött úgy, hogy írni fog a vadászatról?

– Azt, hogy valamikor írni fogok a vadászatról, még gyerekkoromban eldöntöttem. Abban az időben, amikor én kisfiú voltam, csak nehezen lehetett hozzájutni magyar vadászírók könyveihez. Amit tudtam, akkor is beszereztem, és többször is elolvastam. Most mindet nem fogom felsorolni, mert sok lenne, de Széchenyi Zsigmond, Kittenberger Kálmán, Herbert Nadler és még sok más vadászíró könyvét olvastam. Azt a legközelebbi barátaimnak, sőt még a szüleimnek sem árultam el, hogy a velem megesett vadászkalandokról jegyzeteket készítettem. Úgy gondoltam, hogy majd egyszer, ha lesz időm, akkor megírom. Ebben a tervemben nagyban motivált Behun János nagybátyám, aki egykor a Kárpáti Igaz Szónak volt a főszerkesztője. De nem kevésbé Andor György, Szabó

Öröforrás, ami ellensúlyozza a napi stresszt

Béla és Kovács Elemér is, akik akkor a *Hegyen-völgyön* rovatnak voltak a szerkesztői. Kovács Elemér egy érdekes farkasvadászat után még interjút is készített velem, amit a mai napig megőriztem az albumomban.

– És mára három kötet szerzőjeként ismerjük Stók Lajost...

– Az első könyvemet – *Vadásztörténetek az erdős Kárpátokból* –, amely az Intermix Kiadó és annak igazgatója, Dupka György támogatásával jelent meg, 2019. október 10-én vehettem át Viskén a magyar iskola dísztermében. Ez a könyv az interneten is olvasható. A második könyvem – *Vadásztörténetek és helymegnevezések a Visk környéki Ávas-hegységből* – már Budapesten jelent meg a Bíró Family Nyomda és Könyvkiadó közreműködésével és Igyártó Róbert vállalkozó, a DecoR Factory Kft. tulajdonosának támogatásával (szerkesztő Lengyel János, korrektor Katzler Hilda). Ez a két kötet Kárpátalján több könyvtárban is megtalálható, többek között a beregszászi városi könyvtárban is. A harmadik könyvemet a napokban hoztam el ugyanabból a nyomdából. Ennek a címe: *Kárpátaljai vadászemlékek*. Hogy mi lesz a sorsa, még nem tudom, de gondolom, hamarosan ez is el fog jutni a beregszászi könyvtárba. Manapság annak is örülök, hogy néhány példányt átvihetek a határon anélkül, hogy belekössenek. Különben jónéhány írásom megjelent az *Ötven vadász+7 emlékeiből* című antológiában, és míg meg nem szűnt, a *Hunor* vadászmagazinban is.

– Vágyai, álmai, terveid...

– Terveim a jövőre nézve lennének, de majd meglátjuk. Már azon is gondolkodtam, hogy abbahagyom, pontosabban, csak leírom, amit szeretnék, és majd az unokáimra hagyom, tegyenek vele, amit jónak látnak. De szeretnék optimista lenni. Mindenesetre, amint lesz rá pénzem, veszek egy új laptopot, mert ezen már nehéz „levadászni” a megfelelő betűt...

– Sikerüljön mihamarabb, és legyen még sok-sok vadász-kalandja, hogy újabb történetekkel örvendeztethesse meg olvasóit!

kme

A kézműves termékek soha nem mennek ki a divatból, és egyre többeket vonz is a kézműveskedés, hisz ezáltal otthonosabbá tehetjük lakásunkat, egyedivé öltözködésünket. A Bányában élő Gabóda Évával, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola oktatójával ezúttal nem a pedagógusi pályáról, hanem a „szerelméről”, a hobbijáról beszélgetünk. A magyar kultúra napján különleges csipkeszerű ékszereivel mutatkozott be Beregszászon, amelyek könnyedsége a legtöbb nőt arra inspirálja, hogy viselje ezeket.

– Kezdjük az elején: hogyan került kapcsolatba a kézműveskedéssel?

– Már nagyon korán, még gyerekként kerültem kapcsolatba a kézimunkával, először a családban láttam nagymamától, anyukámtól, hogy a házimunka végeztével, szabad idejükben előveszik a hímzést, kötést, horgolást. Nagyon szerettem nézni az ő tevékenységüket, ámulattal figyeltem, ahogy a kezük alatt valami szép és különleges születik. Aztán persze magam is ki akartam próbálni mindegyik kézimunkát, ezért sorra megtanultam a műveleteket. Elvárás volt a sok színes fonal, horgoló- és kötőtű, ilyen-olyan kellékek, és alapjában véve legfőképp maga az alkotó folyamat, hogy magam tudtam létrehozni valamit. Eleinte apró kézimunkákat készítettem: terítőket, könyvjelzőket, fésűtartót hímeztem, de horgoltam csipkét tízévesen a vőfélykendők széleire (akkor még lányos házaknál a stafírung otthon készült, a szöttesek hímzése komoly, időigényes „házi feladat” volt). A babámnak pulóvereket, sálakat, szoknyákat kötöttem, persze volt, hogy nem lehetett ráadni, mert a tervezésben még nem voltam járatos, de aztán a kitartó gyakorlás meghozta az eredményt, mert saját részre és a családnak sokat kötöttem. Később nagyon szerettem hímezni is, számos technikát megtanultam, a lakástextiliáktól kezdve „riseliós” blúzigt sok mindent készítettem.

– Lányainak már korábban is csodaszép ruhákat varrt...

– Számomra a kézimunka nemcsak hobbi, hanem létszükséglet mind a mai napig! A varrás szintén. Valóban, az igazi elmélyülés ebben a tevékenységben a gyerekeim születésével jött el. Két kislányt öltöztetni maga volt a flow-érzés, hisz varrni is megtanultam korábban, és az első réklitól indulva a későbbi béli- vagy alkalmi ruhákig nagyon sokat varrtam számukra, ami hozzájárult az egyéni stílusuk kialakításához, az öltözködésük egyedivé formálásához. Nem is beszélve a gazdaságosságról, hiszen sokkal kevesebből jött ki egy saját készítésű ruha, mint a boltban vásárolható társai. A másik pozitívuma meg az volt, hogy „nem jött szembe” az utcán.

– Aztán nemzeti és egyházi ünnepeink közeledtével különleges alkotásaival – gyöngyből fűzött kokárdával, különböző hímekkel, karácsonyfadíszekkel – lepte meg a közönséget. Miből merítette az ötleteket?

– A különböző kézműves technikákat apró lépésekben, sok-sok gyakorlással sajátítottam el. A hivatásom is segített ebben, amikor óvodapedagógusként kezdem dolgozni, és folyamatosan szükségem volt az önfejlesztésre. Nagyon izgalmas időszak volt, mindig ki kellett próbálni valami újat, új kézműves technikát, új alapanyagokat. Ez a '90-es évek elején történt. Ekkor már jobban hozzá lehetett jutni a megfelelő szakirodalmakhoz, szakkönyvekhez, a magyarországi utazásaim során igyekeztem beszerezni olyan forrásokat, amelyekből lehetett tanulni.

Majd az igazi komoly fordulat a 2000-es évek elején következett be, amikor a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ) révén eljuthattam Gébárra, az akkori már komoly múltra visszatekintő, a magyar néphagyományokat élő Zalaegerszegi Népművészeti Nyári Egyetemre. Itt komoly mesterektől volt szerencsém megtanulni a fehér hímzést, agyagozást, bőrdíszítést, vessző- és szalmafontást, valamint a gyöngyfűzést. Ez utóbbi az összes közül a legmaradandóbb szenvedélyemmé vált, hiszen az első gyöngynyaklánc elkészítése után folyton kerestem a fejlődési lehetőségeket, és számtalan alkotásom született: főként népi stílusú és modern ékszerek, de kokárdák, hímestojások, lakásdekorációk, táskadíszek is, és ezek felölelték a létező összes gyöngyfűzési, szövési, horgolási technikát. S már nem csupán mintaolvasás, de saját tervezés és kivitelezés szintjén is.

– Hol tart a gyöngyfűzéssel most?

– Nem hagytam fel a gyöngyfűzéssel, ha van időm, szívesen fűzök ma is, leginkább népi ékszereket készítek. Örömmel tapasztalom, hogy a gyöngyékszerek nem veszítenek népszerűségükből. A nők szívesen öltönek magukra akár hétköznapi, akár ünnepi alkalmakra gyöngyékszereket, kiegészítőket. A gyöngy régen a női viselet kiegészítője volt, számos szimbólumot hordozva magában, ➤

Örömforrás, ami ellensúlyozza a napi stresszt

üzenve a viselője társadalmi státuszáról, koráról, családi állapotáról. Ma kevésbé olvasunk a szimbolika ilyesfajta jelentéstartalmában, mégis szeretjük a gyöngyékszereket, és olyat igyekszünk választani, amit színében, stílusában, formavilágában leginkább magunkhoz illőnek érzünk. Pedig a gyöngyékszerek néprajzi szempontú vizsgálata számos felfedezni valót rejt, és fontos szemiotikai tartalommal bír. Két évvel ezelőtt megtisztelő volt számomra, hogy a Magyar Gyöngy Egyesület és a Hagyományok Háza közös szervezésében rendezett *A népiékszer-készítés jövője* című szakmai napon előadást tarthattam a vidékünket jellemző magyar és ruszin hagyományos népi gyöngyékszerek sajátosságairól.

– A női öltözködés kiegészítőit mintha mindig is szívügyének tekintette volna: különleges papírból font táskái lenyűgözőek...

– A papírvesszőfonás a másik különleges szenvedélyemmé vált az évek során. 2011-ben kezdődött, amikor véletlenül megláttam az interneten egy fotót. Egy vesszőből font tároló edényt ábrázolt, amelyen átütött a „nyomdafesték”, és az volt aláírva, hogy papírvessző kosár. Azonnal tudni akartam, hogy hogyan lehet az újságpapírból vesszőt sodorni, és abból hogyan lehet kosarat fonni! Előismeretem már volt a kosárfonásról, valódi vesszőből, de ehhez az alapanyaghoz nem lehetett olyan könnyen hozzájutni. Az újságpapír pedig költséghatékony, elérhető alapanyag, nem mellesleg az újrahasznosítás miatt nagyon szimpatikus volt számomra! Elkezdtem felkutatni, mit lehet róla tudni – persze alig találtam forrást vagy leírást, szakirodalom nem állt rendelkezésre, kivéve a fűz vessző fonásának technológiáját. Ez viszont nagyon sok segítséget nyújtott. Közben kezdett egyre népszerűbbé válni ez a kézműves technika, csoportok alakultak a közösségi oldalakon, lehetővé váltak mesterszervezők, ahol lehetett tanulni. Bevallom, engem nagyon beszippantott. A fejlődéshez persze sokat kellett gyakorolni, sodorni és fonni, amihez türelemre és kitartásra volt szükség. A papírfonás elég hamar bekerült a köztudatba – ma már nagy divatházak kollekcióiban lehet találkozni a papírfonott táskákkal és ékszerekkel, amelyek elég keresettek váltak.

Én is kipróbáltam sok minden készítését, de a különleges táskák kivitelezése számomra a legizgalmasabb kihívás: a vesszők sodrásától kezdődően az utolsó csavar behúzásáig, a bőrmunka elvégzésén át minden munkafázist aprólékos gondnal készítek, így a végén egy igazán egyedi darab születik, ami az első lépéstől az

utolsóig néha két hétig is tarthat. Tehát nem egy gyors folyamat, de annál nagyobb az elégedettség, amikor elkészül! Akadnak, akik szkeptikusak, hogy tartós-e egy ilyen táska, hiszen papír az alapanyaga. Mi van, ha vízzel találkozik? Nos, ha jól van kivitelezve, és precízen elvégezzük a „konzerválást”, nem esik semmi baja. Ezt igazolhatom, mert van egy fonott nyári táskám, legalább öt éves, és már jó néhányszor elkapott vele egy-egy nyári zápor, azonban ezt észre sem venni rajta.

– És hát a legújabb szerelme, a frivolit technikával készült ékszerek, amelyeket, szerintem nincs nő, aki ne viselne szívesen. Hogy találkozott ezzel a technikával, és mi ad inspirációt?

– A frivolitás egy csipkekészítési eljárás, amely sajátos eszközzel készül, úgynevezett csónakocskával (hajóval). Gyűrűk és ívek kombinációja adja a mintát, amelyek duplacsomók sorozatából épül fel. Régi múltra tekint vissza, ám a mi vidékünkön annyira nem ismert és nem is volt elterjedve, mint a vert- vagy horgolt, esetleg a necc-csipke. Még a zalaegerszegi kézműves táborban kaptam egyik mentoromtól, Takács Zsuzsannától egy „csónakot” azzal, hogy majd próbáljam ki, de tudjak róla, hogy kell még egy ahhoz, hogy szép minták szülessenek. Sokáig hevert a fiókban a kis eszköz, mert ugyan ismertem a frivolitás csipkét, de a készítési módját nem, és nem is éreztem nagy késztetést iránta. Majd egyszer csak a gyöngyfűzés minták között észrevettem egy olyan gyönggyel díszített légies, finom szerkezetű nyakéket, amelynek az alapja a frivolitás csipke volt. Ekkor elkapott újra az az érzés, hogy tudni akarom, hogyan készül! Ismerni akarom ezt az eljárást! Ekkor elővettem az elárvult csónakot, és eszkábáltam hozzá egy másikat. Próbálgattam videók alapján, hogy hogyan is jön létre a dupla csomó, a gyűrű, az ív, ezekre hogyan kerül a gyöngy, a pikó, és hogyan

lesz ezekből végül ékszer. Ennek már öt éve. Azóta vannak jobb eszközeim, alapanyagaim, és saját tervezésű munkáim is. Megtiszteltetés, hogy mások is felfigyeltek az alkotásaimra, és a szélesebb közönségnek is megmutathattam a „szerelmeimet”. Beregszászon a Keresztény Értelmiségi Szövetsége által a magyar kultúra napja alkalmából szervezett viselet- és ékszerkiállításán. Pozitív, elismerő visszajelzéseket kapok azóta is, aminek nagyon örülök. A kézműves tevékenységem produktumait nem véletlenül hívom a szerelmeimnek, hiszen minden egyes darabot olyan szenvedéllyel, szeretettel és odafigyeléssel hozok létre és bocsájtok útjára, ahogy csak a legféltebb kincsünket szokás – akár tárgyak, akár személyek. Míg nálunk vannak, gondol formáljuk, s ha el is válnak tőlük, azt szeretnénk, hogy ahová kerülnek, ott is szeressék, különlegességként kezeljék őket. Nekem ez sokat jelent!

– Tervei, álmai?

– A terveim között szerepel, hogy segítsen a tudásommal azokat, akik szeretnék megtanulni valamelyik kézműves tevékenységet, bár ez már nem is terv, hanem élő gyakorlat, mert a főiskolán népi kézművesség kurzust is vezetek, illetve a Szakkör program Kárpátalján megvalósuló kézműves tanfolyamai közül gyöngyfűzés és papírfonás szaköröket vezetek szülőfalumban. Talán a közeljövőben elismert szakmai fórumokon is sikerül megmutatnom az alkotásaimat. Ez számomra komoly inspiráció a jövőre nézve. Örülök, hogy sikerül „megfertőzni” ezzel a hasznos szenvedéllyel a környezetem néhány tagját, hogy a kézimunka, kézműveskedés bármely formája, egyáltalán a kézben rejlő alkotás lehetőségének csodája egyre inkább népszerűvé válik az utánunk következő generációk, a fiatalok körében! Hogy mi az álmom? Jó lenne, ha a mai szórakoztató, kikapcsolódást jelentő tevékenységek sorában nem a képernyő-simogatás lenne a vezető tendencia, hanem az alkotótevékenység bármelyik válfaja! Annyi lehetőség adódik ma már a tanulásra: számos szakkör, tanfolyam, mesterkurzus érhető el, személyes részvétellel vagy online formában, csak rá kell találni a legmegfelelőbbre, amit a magunkénak érzünk, és feltölt, miközben műveljük. Vagy egyszerűen üljenek oda a nagymamák, dédmamák mellé, és lessék el, amit ők tudnak! Biztosan boldogan adják át ők is a tudásukat a következő generációknak. Hála Istennek, nagyszerű szakemberek, mesterek vannak közöttünk, akiktől lehet és érdemes is tanulni! Az alkotótevékenység nemcsak kikapcsolódást jelent, de fejleszti a kreatív gondolkodást, javítja az életminőséget, egyben örömforrás, ami ellensúlyozza a napi stresszt. Vigyázat, rá lehet szokni!

Kovács Erzsébet

A szerkesztőség megjegyzése: Gabóda Éva munkáival a Geva handmade oldalon is megismerkedhetnek.

A Polónyi Katalin Textilmúzeumban jártunk

A szövőszéktől a különböző viseletekig

A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Polónyi Katalin Textilmúzeuma az intézmény egyik állandó kiállítása. Azzal a céllal hozták létre, hogy megőrizze és bemutassa Kárpátalja népművészetének egy szeletét, a beregi szőtteket. A tárlaton különböző technikával készült szőttesek, illetve az azok elkészítéséhez szükséges eszközök tekinthetők meg. Az érdeklődők a teremben beállított szövőszéken a szövést is kipróbálhatják, és megismerkedhetnek a vidék mintakincsével.

A múzeum Polónyi Katalin nevét viseli, aki évekkel ezelőtt egy 92 darabból álló textilgyűjteményt adományozott a főiskolának. A kérése egyszerű volt és teljesíthető: az általa készített kézimunkák láthatóak legyenek az érdeklődők számára. Hogy az évek során mekkorát növekedett, és miképpen működik a textilmúzeum, arról Gál Adélt kérdeztük, aki 2011 óta munkatársa az intézménynek, és egyáltalán nem áll távol tőle ez a tevékenység, hiszen néprajz iránti szeretete már iskolás korában megmutatkozott.

– Az eltelt évek alatt a főiskola tanárai és diákjai gyűjtötték a textíliákat, a múzeumnak adományozták, így kezdett gyarapodni a készlet. Ez mind a mai napig működik, máig örömmel fogadjuk a régiségeket, mindennek találunk helyet, és az említett 92 darab mára 550-re nőtt – magyarázta Adél, aki rövid tárlatvezetésre invitált.

A szőttmúzeum egyik célja, hogy bemutassa a beregi textíliákat, azok tipikus motívumait, mintakincsét, illetve a textíliák elkészítéséhez szükséges eszközöket. Az új helyen, a tetőtérben a tágas térnek köszönhetően immár három részlegből áll a múzeum. A lenti részben a tárgyi eszközöket láthatjuk, van itt guzsaly, felvető, szövőszék, sőt több típusú varrógép is. A fő kiállítótérben a több méter hosszú vitrinsorban azok a textíliák kaptak helyet, amelyeket Polónyi Katalin adományozott annak idején a múzeumnak. Ezek főként beregi mintákkal (tulipános, farkasnyomos, szegfűs, makkos) díszített darabok, de amióta beindult a gyűjtés, egész Kárpátaljáról vannak textíliák.

– Mindegyiknek igyekszünk bemutatni a színvilágát. Viszont a színes kelméknek nem tesz jót az üveges vitrinben való tárolás, ugyanis kifakulhatnak, így hamarabb tönkremehetnek, ezért van egy raktárrészünk is, ahol zárt szekrényekben, felcsavarva tároljuk azok zömét – mondta Adél.

A fő kiállítótérben láthatóak a viseletek is, amelyek az életnagyságú babákon hűen ábrázolják a különböző tájegységek öltözködését.

– Múzeumunk büszkesége a legrégebbi darabunk, az 1902-ből származó nagydobronyi komakendő, és nálunk található az utolsó eredeti nagydobronyi női fekete gyászviselet is. Emellett van

egy eredeti, 1958-as dereceni menyasszonyi ruha, a mellékelt fotó alapján csak a pártát kellett elkészítenünk – mutatta a régi ruhadarabokat Adél.

Köztudott, hogy Kárpátalján számos nemzetiség él, ezért a múzeumban jó néhány viselet látható.

– Azért szereztük be a különböző viseleteket, hogy itt egymás mellett mutathassuk be azt a színes életet, amit Kárpátalja képvisel. Ki van állítva például egy beregi színpadi viselet, ami hozzátartozik

a Beregvidékhez. Mindemellett láthatók ruszin – hucul, dolisnyák, lemko, bojkó – viseletek, valamint van egy máramarosi román viseletünk is. Ezek a ruhák utánvarrottak, vagyis reprodukciók, fényképek alapján készítettük el őket – magyarázta vendéglátóm.

Mivel sok régi tárgyat is kapnak, annak ellenére, hogy textilmúzeumról beszélünk, ezeket is kiállítják. A vitrinben különböző korokból származók, szebbnél szebb kis kancsók, korsók, petróleumlámpák, gyer-

tyatartók, dísz tárgyak láthatók. Ezeket tematizálva mutatják be. Igazán érdekes, hogy számos, a szovjet korszakból származó dísz tárgy igencsak ismerős, mint például a szaruból készült tulipáncsokor, az őzikét és más állatkákat formáló nippek.

A látogatóknak tehát van miben gyönyörködniük. Mint azt Adél elmondta, ha csoportok szeretnék felkeresni a múzeumot, előzetesen kell regisztrálniuk.

Az utóbbi időben sok ukrán turista volt a vendégük, de a környékbeli iskolákból is gyakorta hoznak gyerekeket. A fiataloknak „gyerekenyelven” magyarázzák el, mi miért érdekes, és miért érdemes arra nagyobb figyelmet fordítani. A kisebbeknek pedig egyáltalán nem hagyományos tárlatvezetést tartanak, inkább kérdézeleleken alapon mutatják be a kiállított tárgyakat, viseleteket. Így sokkal érdekesebb nekik, jobban le lehet őket kötni, sőt, ha az idő engedi, feladatokat is kapnak, kézműves foglalkozáson vehetnek részt.

– Van néhány apró, kivarrott szalvétánk, amelyeket azért hagyunk meg, hogy a gyerekek kockás papírra piros és fekete filccel ábrázolhassák a keresztiszemes mintákat. Ezt minden alkalommal nagy élvezettel csinálják, hiszen azt hazavihatják, és ezzel már többet kaptak egy egyszerű tárlatvezetésnél – hangsúlyozta Adél.

Számomra is több volt egy tárlatvezetésnél mindaz, amit láthattam, hiszen kicsit visszaemlékeztem a gyermekkoromra, a naponta használt tárgyakra, amelyeket jó volt újra látni.

-csillag-

Polónyi Katalin Beregszászon született. 1958-ban a férje, Antónik Tibor irányította nagybereg-i kolhozban megalakította a szövő- és hímző csoportot. 1967–1974 között az Ungvári Művészeti Alapnál dolgozott művészeti vezetőként, majd Nagydobronyban is szövőcsoportot alapított. Az irányítása alatt dolgozó asszonyok munkáit Ukrajna több nagy városában is kiállították. Az ő kezdeményezésére vezették be a Nagybereg-i Középiskolában a szövés és a keresztiszemes hímzés kötelező oktatását.

A Kárpátaljai Állami Népi Együttes és számos néptáncgyűttes számára tervezett és kivitelezett ruhákat, kelméket. A Kijevi és Moszkvai Népgazdasági Kiállításon munkáit több ízben értékelték arany- és ezüstéremmel. 1982-ben a népművészet terén elért munkásságáért, a beregi szőttek- és hímzőkultúra újjáélesztéséért, motívumkincsének feldolgozásáért Ukrajna Erdemes Népi Iparművésze kitüntetésben részesült.

Az uzsoki fürdő

Az Uzsoki-hágó az alatta fekvő faluról kapta nevét. Uzsok ma 11 másik településsel egyetemben az Ungvári járás Fenyvesvölgyi kistérségéhez tartozik, lakossága 753 fő. Nevezetessége a falu szélén, a hegyoldalon, festői környezetben álló kis fatemplom, amely az UNESCO kulturális világörökségének a része.

Uzsokon több ásványvízforrás is fakad. A források vizének gyógyhatásáról az itt élők már a 17. században meggyőződtek. A hasznosításukra a falu északkeleti szélén, 560 méteres magasságban létesített fürdőről a ma embere alig tud valamit. Összefoglaló történetét nem találtuk, így a fürdő leírását a korabeli sajtót és különböző korabeli dokumentumokat fellapozva próbáljuk közreadni.

1900 előtt

Azt, hogy a fürdő pontosan mikortól működött, nem sikerült kideríteni. Erre vonatkozóan a legkorábbi információra Lónyay Menyhért előterjesztésében (Az államvagyonról hódolatteljes előterjesztése ő császári és apostoli királyi felségéhez Lónyay Menyhért magyar királyi pénzügyminiszternek, Budapest, 1869.) bukkantunk: „E fürdő valaha lengyel és magyar hölgyek és urak kedvelt találkozó helye volt; sőt történelmi nevezetességgel is bír, a mennyiben állítólag itt terveztetett az 1830-iki orosz-lengyel forradalom és oda menekültek legelőbb a bujdosó lengyel hazafiak.” Vagyis a fürdő 1830-ban már működött és népszerű volt. A Jelenkor című lap 1835. évi áprilisi számainak egyik hirdetményében szintén szerepel a neve, ekkor árverés útján hosszú távra bérbe adták. Ezekből következik, hogy létesítése jóval korábbra tehető.

A Lónyay-féle felterjesztés bemutatja a kincstári fürdő 1869-es állapotát, és előirányozza annak fejlesztését is: „Az uzsoki fürdőt, mely főleg női bajok ellen igen hathatósan mondatik, lengyel asszony-ságok most is szívesen látogatják és e kies fekvésű helynek a Beszkidékon vezetett jó ut felépítése folytán bizonyára mindig növekedő számmal lennének látogatói, ha ott – nem mondom kényelemtől – hanem csak a legkiválóbb életszükségek kielégítéséről lenne gondoskodva.

Most azonban a vendégnek nincs hol laknia, fürdők igen csekély számmal vannak és azok is a legkezdetelebb állapotban; étel ital semmi áron sem kapható, sétányokról, mulatságról sat. sem sincsen.

Az igazgatóság tehát felszólíttatott, hogy nyilatkozzék, mi uton lehetne e fürdőt rövid idő alatt tetemes költség nélkül megfelelő állapotba helyezni s annak felemlített bajain a legrövidebb uton segíteni.

Uzsoki Fürdő.
Fürdőidény tartama június 1-től szeptember hó 15-ig.

Az idejék óta hírnevet bírt uzsoki fürdő Ungmegyében a Gács-országtól határt lépő Beszkid hegyláncán tövében, a tengerről 1751. méter távra, egy völgykanyarban fekszik.

Hatalmas gyögyerejű négy forrás, az orsz. balneológiai egyet. előke Bernáth József tanár által az 1884. év folyamán vegyelemzésén, az általános vastartalmú földesvízű források sorába tartozik.

A gyógyhely, az északnyugati irányban fekvő magas hegyek által északi szelektől kitűnően védett fekvéssel és a legtisztább, pormentes s kellemes balneológiai illatú fenyveserdő levegővel bír.

Az uzsoki vastartalmú ásványvíz kitűnő sikerrel a következő bántalmakkal járultak: n. m. vérértékenység, sápkór, idült női ivarszervi bajok, hólyaghurut és általában mindenféle testi gyengeséggel.

A vendégek ellátásáról, az utolsó években, kényelmes új épületek által gondoskodva van, egyúttal jó magyar konyhárral is.

Izraeliták külön rituális ételüket is kaphatnak az izraelita nagyvendéglőben.

Hatóságai felügyelet a járás szolgabírja – a közigazgatási pedig a járásorvos által, – ki a fürdőidény alatt fürdőorvos is egyeztetendő, s két gyógytársa is van, – gyakorlatilag.

Lakás-előjegyzéseket teljesít a bővebb felvilágosításokkal szolgáló közszolgálat.

A fürdőfelügyelőség,
Uzsokon (postastállomás).

A fürdő reklámja az Ung 1887. június 19-i számában

Egyelőre az igazgatóságnak az üresen állott és összeomlóban lévő ottani harminczadépület oly felszólítással adatott át, hogy annak a fürdővendégek számára, felhasználását illetőleg, tervet készíttessen

és azt felterjeszse.”

Az 1800-as évek második felében a hidegvizes kincstári fürdőt több forrás is említette. A Matematikai és Természettudományi Közlemények 1877–1878-ban megjelent 15. kötetében ez áll: „Uzsok Ung megyében, vasas ásványvízzel, mely 12 kádat tartalmazó fürdőépületben használhatik.”

Az Ung című lap 1879. július 20-án egy tárcában mutatta be a fürdőt: „Ez óriási magaslatok között, melyek völgyeibe a kifáradt felhők pihenni szállnak, s naponkint látjuk, mikor a már kipihentek ismét szárnyra kelnek, úgy szólván a völgy kellő közepén esik a fürdő. Csendes kis tanya ez! [...]”

Mig így beszélgetés, társam folytonos kérdezése és faggatása között a fürdőszobákat és a kutakat megtekintettem, a fürdő meglehetősen primitív állapotban levő (!) sétatényeit bejártam és tele tüdővel szívtam a fenyőillattal teljes levegőt: elérkezett az idő, midőn a vendégek lassanként kezdtek előtűnedezni, délutáni sétájukat végzendők a gyökerekkel keresztül-kasul átkigyóztott utakon. Itt egy-egy pár nő hosszú vászon felsőben vig beszélgetés között lejt el mellettem, kiknek lágyan csicsergő beszédéből csak annyit értettem meg, hogy nem magyarok, hanem lengyelek, mire társam azon nem egészen vigasztaló megjegyzése következett, hogy hazánk ezen, egyik jóhatású fürdőjét leginkább lengyelek látogatják.”

1880-ban a két épületből álló fürdő 13 szobával és 21 káddal rendelkezett. A hideg ásványvizet egy kazánházban melegítették fel. 1880. október 28-ra a kincstár meghirdette a „fürdő a hozzá tartozó épületek és belhelyekkel, ugyanott az italmelési jog a korcsma épületekkel 15000 forint leszállított kikiáltási becsár mellett örökáron” (lásd Ung, 1880. október 10.) való árverését. Ugyanez a lap 1880. december 26-i számában tudósított arról is, hogy a

Uzsok
Vasuti állomás Ungvár, Fürdőidény május 20-ától szeptember 15-ig.

Posta és távirat Uzsok.
Bécsi- és társasági-telepítések.

klimatikus gyógyhely és gyógyfürdő
Ungmegyében a Beszkid lejtőjén 563 méter magasan a tenger színe fölött.
Vasas ásványvíz, meleg fürdők, masszázs, gyógytorna.
Czélterületen berendezett.

Priessnitz-kúra, hidegvíz-gyógyintézet, Knapp-kúra.

Uzsok magas fekvése, por- és szélmentessége, egészséges, hideg levegője, tiszta erdő – masszázs, gyógygymnastika, tej-savókúra, hidegvíz-gyógyintézet – vasas ásványvízű gyógyhálózatán kívül, – nagy klimatikus jelentőséget biztosítanak a fürdőnek.

Gyógyjavallatainak köre – a gyógytényezők nagy száma és értéke tekintve – igen kiterjedt: vérszűkület és sápadtság, általános testi gyengeség felnőttek és gyermekeknek, a légző- és emésztő-szervek hurutos bántalmai, hólyaghurut, idegbántalmak és női bajok azok a betegségek, melyek ellen főleg ajánlható.

(3) nyugalom és komforttal (ágyammal is) berendezett tágas szoba, 2 jó vendéglő.

Bécsi- és társasági-telepítések tessék fordulni.

Dr. Tihanyi Sámuel, Fürdőorvos, Debreczen h. István főorvos.
Dr. Siechermann Adolf, Debreczen gyak. orvos.

A fürdő reklámja az Ung 1893. augusztus 13-i számában

„legtöbbet ígérő galíciai consortiumtól Fränkel gyógyszerész és Czignay vásárolták meg. E körülmény annál örömdetesebb, mivel az új tulajdonosok költséget és fáradságot nem kímélve, minden lehető

el fognak követni arra, hogy e kies fekvésű s kitűnő gyógyhatású fürdőt, mely eddigelé is látogatott volt, csinosítsa és kényelmessé tegyék; és a viszonyokat tekintve azt hisszük, hogy a befektetés jövedelmező is lesz.”

Igazi változás, fellendülés a fürdő életében azonban nem történt. Sajnos a fürdő kálváriája tovább folytatódott. A Budapesti Hírlap 1884. augusztus 13-i számában így írt: „E fürdő több épületből áll, melyeket a kincstár építtetett. – A két főépületben összesen 31 szoba van.

Bölcs kormányunk, mint majdnem mindenütt, itt is igen jól gazdálkodott, eladván 1882-ben a fürdőt 17.000 forintért egy lengyel zsidónak, ki egy pár ezer forintot ráfordítván a szükséges reparációkra és tatarozásokra, az egy ungvári részvénytársaság által neki most felajánlott 35.000 forintnyi vételárát kevesli.

Jelenlegi tulajdonosától, Aberdam nevű lengyel zsidótól, kinek sem szépségeti érzéke, sem izlése nincs, várni sem lehet, hogy a fürdői közönség kényelméről s kedélyes szórakoztatásokról gondoskodjék. Egy kiérdemült rongyszedő annyi figyelemmel nem rendelkezik.

A fürdőnek nincsenek is rendes sétatényai s egy öt szál emberből álló zenéje még a köteles vásárnapot is néha elmulasztja.”

Bernáth József tanár, a Balneológiai Egylet elnöke 1884-ben a megannyi forrásvíz közül négynek elvégezte a vizsgálatát. Az eredményeket az Orvosi Hetilap 1885. január 4-i számában adta közre: „A vizsgálás alá vett négy uzsoki ásványvíz származik:

- 1) a Herkules-forrásból;
- 2) az Erdő-forrásból;
- 3) az Újkút-ból és
- 4) az Útkút-ból

A víz, ha normális állapotban a forrásból vették, tiszta és színtelen, íze a szabad szénsav és vas-élecs tartalma miatt kissé csípős és erősen fémcs, gyenge szaga igen kevés szén-kövénynek jelenlétét árulja el, mi a vasas vizekben majdnem rendesen észlelhető. A levegőn a vas nagyon könnyen válik ki az uzsoki ásványvízből. A víznek hatása a próba-pigmentekre bizonyítja, hogy szabad szénsav és égvényesen ható vegyület van jelen. A lepárlási maradék, mely majdnem csupa carbonatokból áll, erősen pezseg, ha ásvány-sav hozzáadatik.

A forrás-mérséklet a körlegnek 16 1/4 °C. foknyi, fajsúlya pedig a víz és légnek 17° C. foknyi mérsékleténél határozott meg.

Az uzsoki ásványvizekben levő szénsavas vegyületeket, mint bicarbonatokat hoztam a számításba.

A felsorolt vizsgálati

eredményekből láthatni, hogy az uzsoki ásványvizek jellemző vasas savanyúvizek, melyek kevés szilárd alkatrészszel bírnak, s ha e kevés alkatrészt is figyelembe vesszük, e négy ásványvizet a gyenge földes-alcalikus savanyúvizek csoportjába kell állítani, melyek különösen meszet nagyobb mennyiségben tartalmaznak.

Ha e négy vizet egymással összehasonlítjuk, akkor látjuk, hogy egymástól különböznek. Köztük a leggazdagabb vasas forrás a Herkules-forrás, mely kétszer annyi kettő szénsavas vas-élecsot tartalmaz, mint Útkút vize, míg a szilárd alkatrészek összes súlya Útkút vizében vagy ötször annyi, mint a Herkules-forrásban. Általában mondhatni e négy vízről, hogy minél nagyobb a vastartalma, annál kisebb az összes fix alkatrészek (különösen a mészek) súlya.

Ebből következik tehát, hogy azon kör esetekben, melyekben a vasas savanyúvíz javallatott, a Herkules-forrás vizétől a legerélyesebb hatást várhatjuk, s amely esetekben a szénsavas földcs behatása is kívánatos, ott megint az Útkútnak vize előnyösebb. Az Erdő forrás és Újkút vize az átmenetet képezi a másik két forrás vize között.”

Az Ung még 1892-ben is lehangelő képet festett a létesítményről. Aztán dr. Tihanyi Sámuel, Debrecen város tiszteletbeli tiszt főorvosának a tulajdonába került. Tihanyi hozzájárult a fürdő felújításához. 1893-ban modernizálták, és belügyminiszteri engedéllyel gyógyfürdői minősítést kapott. Ettől kezdve korának egyik legnépszerűbb üdülőjeként tartották számon. Az Ung 1893. július 23-i számában az újjáélesztett fürdő belső felszereltségéről elismeréssel írt:

„A fürdő a szó szoros értelmében komforttal van berendezve. A szép, tiszta és száraz szobák díszes vasbutorral, szőnyeg, függöny és ágyneművel vannak berendezve. A pontos kiszolgálást szobaasszony, szobalány és szolgáló közzélik. Jó étkezésszerű és zsidó vendéglőkben van gondoskodva. Az új fürdőház porcellánkákkal és a helyiségek mindenütt villanycsengőjével és új clostettkel vannak ellátva. Apró kavicscsal szépen beszórt és gondosan ápoltság és izlésesen újjáalakított sétatényok,

társalgóterem, kávéház, jó zene és, amit legelső helyre kellett volna tennem, állandó ügyes fürdő orvos s jól berendezett gyógygyógyászati állanak a fürdővendégek rendelkezésére.

A fürdő modernül befoglalt forrásokból fakadó vasas vizeinek gyógyhatásáról mint laikus csak annyit mondhatok, hogy valóban csodával határosak azon eredmények, amelyeket itt észlelni lehet.

Vannak vendégek, a kik sápadtan és kiaszottan jöttek ide, akik annyira el voltak gyengülve, hogy idejövételükkor úgy kellett őket a szekérről leemelni és már néhány nap múlva a visszatért egészség minden jelével és új életkedvvel látjuk járni-kelni.

Uzsok hidegvízgyógyintézete kiállja a versenyt akármely hasonnemű intézettel, és massage, valamint Kneipp-kurára is be van rendezve.”

A fürdő híre Budapestre is eljutott. A Fővárosi Lapok 1894. augusztus 4-i számában szintén áradozott a létesítményről: „Itt vagyunk, alig ezer méterre a lengyel határköztől, valóságos paradicsomban. Mikor orvosom azt a tanácsot adta, hogy fáradalmaimat kipihenni Uzsok-ra. jöjje, nem sokat bíztam a szavában; mert hiába, usztam az árral. Világra szóló fürdő lehet az csak, mely a sorvasztó szellemi munkában megernyedt idegeket megedzeni képes és álmodoztam a sok külföldi fürdőről. Hanem aztán, mikor a festői szép Ungvölgyén elhaladtam, mikor láttam, hogy az utbaeső falvak szegény rusznyák népe virul a kicsattanó egészségtől és a midőn megérkezve Uzsok fürdőbe, gyors tekintettel körülnézve, láttam, hogy hiszen ezt a fürdőt a tulajdonosa éppen olyan kényelemmel tudta berendezni, mint a minő kényelemmel van berendezve akármelyik külföldi drága fürdő; mikor aztán azt is láttam, hogy a közel Lengyelországból özönlik ide a vendég csapatostól, fáradtan, sápadtan és láttam, hogy alig pár heti időzés után az előbb megnyult arcok kigömbölyödnek; a sápadt, fáradt sárga színt föl váltja az életteli üde pir, – akkor szinte igyekeztem szívemben levezekleni a bizalmatlanság vétkét.”

Dr. Tihanyi 1895-ben bekövetkezett halála után a fürdő ügyeit özvegye és gyermekei képviselték. Az Ung 1896/25. számában megtaláljuk a fürdőtelep leírását: „Mélyen fekvő patak partján fakadnak a források, melyek mellett van a régi és új fürdőház (ebben 20 cement-, abban 8 cizinkád). A lakóépületek a magasabb dombon a parkban szétszórva fekszenek (5 épületben – Doktor-lak, Szerelmes-lak, Herkules-lak, Bercsényi-ház, Korona 60 szoba) legmagasabban pedig a czélszerűen berendezett és minden kellékekkel ellátott hidegvíz-gyógyintézet és vele összeköttetésben nagy tágas teremben a gyógygyógyintézet. Uzsoknak hat ásványos víz forrása van: Herkules-, Bercsényi-, Béla-, László-, Novák- és Anna-forrás, ezek közül három ivásra, három

	1. Herkules- fürdő	2. Erdő- fürdő	3. Újkút	4. Útkút
A forrás-mérséklet:	9° 5' C.	11° 5' C.	11° 5' C.	10° 5' C.
A fajsúly:	1° 00066	1° 00066	1° 00103	1° 00129
1000 súlyrész vízben van:				
Natrium-bicarbonat	0° 05040	0° 04815	0° 11021	0° 16533
Kalium-bicarbonat	nyom	nyom	nyom	nyom
Lithium-bicarbonat	0° 01508	0° 03025	0° 01508	0° 01508
Calcium-bicarbonat	0° 17263	0° 24463	0° 34524	1° 13613
Magnesium-bicarbonat	0° 03482	0° 05756	0° 06869	0° 16123
Ferrum-bicarbonat	0° 04432	0° 03116	0° 02743	0° 02231
Mangan-bicarbonat	nyom	nyom	nyom	nyom
Chlor-natrium	0° 01049	0° 01224	0° 01924	0° 04078
Timföld	0° 00049	0° 00049	0° 00048	0° 00098
Kovasav	0° 00049	0° 00049	0° 00096	0° 02994
Szerves vonatanyag	nyom	nyom	nyom	nyom
Összesen	0° 32872	0° 42497	0° 58734	1° 58078
Szabad szénsav	0° 36409	0° 22266	0° 23020	0° 11300

■ a fürdőkhöz használnak. Magas fekvése, hegyi jó levegője, hidegvízintézte vasas savanyúvíz-forrása nagyon sok indicciónak felelnek meg. Anaemia, általános gyöngeség, idegbántalmak, hurutos állapotok, női bajok ellen szokták leginkább használni. (sic!)”

Ez volt a fürdő virágkora. A három teraszra épült üdülő közepén csermely csör-

forrás. Elképzelhető, hogy később ezt a két forrást átnevezték. A hidegvíz-gyógyintézet mellett a neves ungvári doktorról, Novák Endréről, a másikat, a Bercsényi-lak mellett pedig Ung vármegye örökös főispánjáról.

1899-ben arról is írtak, hogy Uzsokra nyaranta 300–350 fürdővendég látogatott el. A fürdővendégek szórakoztatására teke-

gyógyhatású vastartalmu forrásaival valóban kedves üdülő helye volt, folyó hó 4-én este gonosz kezek gyújtása folytán a tűz áldozata lett. A tűz esteli 9 és 10 óra között ütött ki s az őrási szélben rohamosan terjedve lángba borította a cou szalont, a meleg gyógyfürdőt, az irodahelyiséget, a Herculeslakot, a zenészlakot és kuglizót, melyek földszinéig elpusztultak. Hogy a fürdőtelepen levő Bercsényi-lak, hideggyógyfürdő és a „Korona” épület megmentetett, annak köszönhető, hogy a lakosság a legnagyobb erőmegfeszítéssel működött a további veszély megátlására.

[...] A tűz oka kétségtelen gyújtogatás, melyet részint a bosszu, részint a nyereszedési vágy vezetett. A csendőrség és a hatóság minden lehetőt elkövet a megátalkodott gonoszlelkű tettesek kinyomozására. E tüzeset is szomorú intő példa az illetékes járási hatóságnak arra nézve, hogy Uzsok és a határszéli községbe engedély nélkül betolakodó s titkon tartózkodó vagyon-talan, s a felvidéki nép tudatlanságát s együgyűségét kihasználó komoly foglalkozás nélküli léha egyéneket a törvény teljes szigorával üldözzé és távolítsa el.”

A tettesek elfogásáról nem találtunk információt. Talán ezzel is magyarázható, hogy később is történtek hasonló esetek. Az Ung 1907/44. számában olvashatunk a fürdő hanyatlásáról: „Az uzsoki fürdő a többször ért tüzeset következtében annyira tönkre ment, hogy fürdő-közönséget egyáltalán nem fogadhat és nem láthat el; csak néhány régi rozoga épület és a „fürdő” névvel járó drága megélhetési viszonyok maradtak meg a község és környékbeli lakóinak boldogulására. Dr. Tihanyi Sámuel több évi gondolkodás után eladta a pusztulásnak indult fürdőt.”

Sajnos később sem szívderítőbb a fürdő állapota. Siegmeth Károly az Ung 1911/42. számában így vélekedett: „Ung megye második, a galíciai határnál fekvő fürdőhelye, Uzsok nem jöhet itt számításba,

mivel igen távol esik és a viszonyok túlságosan primitívek. Ezt a fürdőt leginkább galíciaiak keresik fel.” Ugyanezen lap 1912/31. száma pedig így vélekedett: „Frapáns példa erre a vasas fürdő-jéről egykor nagy hírnévnek örvendő uzsoki fürdő, melynél elhanyagoltabb telep alig van az országban, pedig fekvése, gyógyító

A cseh korszakban készült légi felvételes képeslap közepén kivehetők a fürdő épületei és a parkja

gedezett. A legelső terasz volt a sétahely, körülbelül 50 fával övezve. A bejáratnál egy fakupola alatt volt a László-forrás, amelynek kellemes, könnyed vastartalmu savanyúvizét sokan kedvelték. Ezt a teraszt díszítette egy Merkúr ülőszobor. Itt a másodosztályú vendégeket szállásolták el.

A második teraszon, a liget közepén egy szökőkút díszeként állt Herkules szobra. A szökőkút betonmedencéjében aranyhalak úszkáltak. Ezen a teraszon helyezték el az elsőosztályú vendégeket. Az itt fakadó, erős vastartalmu Herkules-forrás vizét csöveken keresztül egy tartályba vezették, amelyből aztán megtöltötték a kádakat.

A harmadik teraszon állt a dr. Novák Endre, az ungvári kórház igazgató-főorvosa kezdeményezésére épített hidegvíz-gyógyintézet. Ebben szakszerű gyógytornát és gyógymasszázszt is igénybe lehetett venni. Ugyanitt volt a vendéglő és az interveniens épület (átmeneti szállóhely, időnként ebben töltötte az éjszakát az erdész vagy a szolgabíró).

Tihanyi özevegye 1897-ben meghirdette a fürdő öt évre szóló bérbe adását. Az Ung 1899. évi 9. számának mellékletében az újságíró tudni vélte, hogy a forrásokat dr. Tihanyi gyermekeiről nevezték el (Tihanyi gyermekei Béla, Anna, László, Mária, Etelka és Anna névre lettek keresztelve). A cikk név szerint említi az Etelka-, László-, Marcsa-forrásokat. A szakszerű leírásban nem található sem Etelka-, sem Marcsa-

és krocketpályát létesítettek, táncmulatságokat szerveztek, amelyekben Ungvárról fogadott cigányzenekar húzta a talpalávalót.

1900 után

Sajnos azonban 1901. június 4-én, ahogyan az Ung 1901/25. száma tudósított „[...] a társadalom szegényebb sorsú osztályának és a galíciai határszéli lengyel közönség igen nagy részének általánosan elismert kedvező klímájú es

Az egykori uzsoki fürdő helye

■ vize, tiszta levegője olyan kincs, mely egy kis befektetéssel busásan kamatozna.”

Sajnos a fürdő átfogó felújítására nem került sor. Az üdülő megmaradt infrastruktúrája az első világháború csatározásainak esett áldozatul. Az Ung 1915. július 4-i számában erről így írt: „Uzsok szenvedte meg legjobban az oroszok garázdálkodását. Egész utcáreszletek eltűntek, sok ház tetejét fölégették. A fürdőt is kivetkőztették formájából. A vendéglőt felgyújtották, ablakait, ajtait elhordták, a park fáit kivágták.” Az 1918. augusztus 11-i lapszámban pedig így festette le: „Csupán

A mai fürdő

Uzsok-fürdő, – melyet a hágóhoz való felmenetelenél előtt bejártam, – van csaknem teljesen elpusztítva. A szép erdei park, egyes hatalmas fák kivételével, a tél dühének s az oroszok katonai barbárságának esett áldozatul. A nagy szálloda felégetve, a kis fürdőépületek romokban, a dús vasas forrás

betemetve és bepiszkitva. Csak egy nagy vasból öntött Herkules uralkodik magányos szépségében a szomorú romok felett.”

A Nagy Háború idején a fürdő a galíciai Novi Turki cs. és kir. állatorvosáé, Lucsky Józsefé volt, de a birtokosa a világégés idején nyomtalanul eltűnt. Gazdátlanul

vált tulajdona a háború után lepusztult állapotba került. A fürdő újjáépítése már a háború idején felmerült, de a politikai változások miatt ez nem valósult meg. A cseh világ idején, a 20-as évek derekán a község próbálkozott a fürdő feltámasztásával. Sajnos hiába. A második világháború után az utolsó maradványait is az enyészet kerítette hatalmába. Ma Uzsokon egy modern üdülőkompexum, az Uzsanszki Kupeli igyekszik hasznosítani a források vizét. Az egykori fürdő helyét az újtól kissé északkeletebbre, a hágóra vezető út bal oldalán kell keresnünk, ahol az egykori csermely csordogáló vize átfolyik a közút hídja alatt.

Kovács Sándor
Magyar Örökség díjas
honismereti író

Megjegyzés: A külön nem jelzett illusztrációk a szerző felvételei vagy a gyűjteményéből származnak.

Egyszer volt...

Pálinka pofonnal

A történet egy rokonommal esett meg, Munkácson, még bőven a szovjet időkben. Azzal kezdődött, hogy 1977-ben, tíz év már-már reménytelen várakozás után, a családfő bejelentette, hamarosan megérkezik mindannyiuk hön áhított vágya, egy Zsiguli. Lett is nagy öröm, ám akadt egy kis probléma, ugyanis senkinek nem volt jogosítványa. Mivel már nem bíztak abban, hogy belátható időn belül autóhoz jut a család, ezt egyszerűen nem tartották fontosnak.

A papa, Miska bácsi gyorsan be is iratkozott egy KRESZ-tanfolyamra, és hogy ezzel is gyakorolja a tudnivalókat, közben ő is vezetni tanította a tizenkét éves fiát. Igyekezett hamarosan siker koronázta, meglett a jogosítvány.

Abban az időben Kárpátalján, akinek nagyobb mennyiségű gyümölcse termett, pálinkát főzött. Ezekhez szinte mindig saját készítésű pálinkafőzőket használtak, amelyeket leggyakrabban alumínium tejeskannákból csináltak, egy kis rézcső felhasználásával. Az ilyen szerkezetek olykor valódi kerítészaggatót, olykor meg szeszipari műremeket produkáltak. Persze, a pálinkafőzés tilos volt, ha valaki lebukott, akkor jól meg is büntették, de ettől a többiek még tovább folytatták áldásos tevékenységüket.

Miska bácsi bizalmas körökben elismert pálinkafőző volt, sőt, az az igazság,

hogy a baráti társaság nagy részét ő tanította meg ezen nemes mesterség fortélyaira. Gyakran előfordult, hogy ha valaki pálinkát akart főzni, akkor elhívta segíteni, vagy ha kevesebb volt az alapanyag, akkor közösen főzték az éltető nedűt. Ilyenkor általában elkíserte a család is, az asszonyok eltracs-csolgattak, a gyerekek játszottak, a pálinkafőzés, minden törvénytelenége ellenére, igazi társadalmi eseményé vált.

Nem csoda, hogy az új autóval egyik első útja az egyik szintén munkácsi rokonához vezetett, pálinkafőzési célzattal. A párlat elkészítése azonban lassú folyamat, s míg a szülők a hátsó udvarban munkálkodtak, a gyerekek elunták magukat, a kisfiú kiment az utcára, és beült az autóba, majd követte a háziak tizenegy éves kislánya is. És mit csinál egy, pláne meg két gyerek, ha unatkozik? Kitalál valami programot. Jelen esetben ez arról szólt, hogy a fiú elhatározta, megmutatja, hogy ő már tud vezetni. Mert a menőzés már akkor sem volt ismeretlen fogalom, csak esetleg másként nevezték.

Elindultak hát a kocsival, és csaptak egy-két kört a piac mögötti téren. Ekkor azonban támadt egy kis probléma. Épp arra járt két rendőr, vagy ahogy akkor hívták, milicista. Nem lehet tudni, hogy az autó furcsa mozgására figyeltek fel, vagy azonnal észrevették, hogy egy gyerek ül a volánnál, de amikor a kocsit megállt a kapuban, ők is megjelentek.

– Hát a szüleitek hol vannak? – kérdezték kellő szigorral.

Mire a gyerekek rémülten, némileg dadogva elmondták, hogy a felmenőik odabent vannak az udvaron. Ekkor azonban a Jóisten közbeszólt, a rendőrök nem mentek be, hanem azt mondták:

– Most azonnal hívjátok ki őket!

A szülők sápadtan, tétova léptekkel közeledtek a kapu felé. Teljesen biztosak voltak abban, hogy a rendőrök a pálinkafőzés miatt jöttek. Hogy most lebuktak. És volt veszténivalójuk. Elég sok, hiszen mindkét házaspár pedagógus volt, akinek példát kellett mutatni, akiken példát lehetett statuálni.

Odaértek a kapuhoz, megálltak a rendőrök előtt. Miska bácsi már épp valami szalonképes magyarázatot akart adni a pálinkafőzésre, mintha arra lenne szalonképes magyarázat, de az egyik ráförmedt.

– Hogy vigyáznak maguk a gyerekükre? Nem is veszik észre, hogy autót vezet? Még csak tizenkét éves! – kiáltott rá.

Miska bácsi kissé lassan fogta fel, hogy miről is van szó, de amikor leesett a tantusz, úgy kiszakadt belőle a feszültség, hogy – életében először és utoljára – lekevert egy pofont a fiának. Amitől nemcsak a gyerek, de a rendőr is megijedt.

– Ne legyen már ilyen szigorú ezzel a gyerekekkel! Elvégre nem történt semmi baj! Csak figyeljenek oda! – mondta, aztán elmentek.

A szülők megnyugodtak, a pálinka kifőtt, rég meg is itták. Csak a családban emlegetik még ezt a régi történetet. Bár már alig maradtak emlékezők.

Orémus Kálmán

Költészet, jelen időben

A magyar költészet napját Magyarországon 1964 óta április 11-én, József Attila születésnapján ünneplik.

József Attila olyan költő volt, aki alig három évtizedre szabott életében hörpintett „valódi világot, / habzó éggel a tetején.” A mai költők vajon milyennek látják a valódi világot? Mi van ma a „habzó ég” alatt, amiért érdemes elvállalni a kor krónikásának szerepét?

Irodalmi oldalunkba „krónikás” verseket válogattunk. Háborúról, elhagyott otthonokról, kóbor lelkekről, félelemről, hogy Isten eltörli ezt az amúgy gyönyörű világot.

Szomorú krónikás versek, de azért mindegyik mélyén ott lobog a remény, hogy fényesebb napokat élhetünk majd. S hogy mit keres az élők művei között Wass Albert írása? Biztató: „És akárhány szél jött, egyik sem döntötte össze, hanem mindegyik szépen kikerülte az oszlopot, amely hittel épült.”...

Vári Fábián László

Árnyékkodban itt...

Te gondolat, ne bánts engemet,
nem készülök még a jobb létre.
Ágyban, párnák közt mégis jobb,
mint egy harckocsiban elégyve.
De ha a tűz van előírva
a legtévesebb csatatéren,
én a nap tüzét választanám –
az süsse feketére vérem.

A nap meg olyan, mint az Isten.
Halálosztó szemét lezárja,
s az oktan tervet újra írva
felmentést küld a fuldokló tájra.
Amíg a vakondok földet túrnak,
amíg a mustármag kikelhet,
én sem üzhetem el magamtól
a Teremtőtől kapott lelket.

Nézd ott azt a veterán tölgyet,
mily tántoríthatatlan jellem!
Törzsében vasmagot nevelt,
a láncfűrész szolgák ellen.
S amint a berántott motorok
rátámadtak a hibátlan törzsre,
az acélfogak szikrázva hulltak
vissza az áldott anyaföldbe.

Így van jól, Sándor. Ha másként lenne,
árnyékkodban itt én sem állnék.
Nálad jobban senki sem érti,
a halál mily furfangos játék.
Jön a drón, körbejár, megszagol,
majd töltödni tömegsírra száll.
Sándor, Attila, láthatjátok,
mivé züllött a büszke halál.
(2023)

Iancu Laura

Ellene-mondás

prófétáid azt mondják eltörölöd
az eget és a földet – én Istenem ezt
ezt a nagyon szépet
amire egykor azt
mondtad jó –
viszi a szél ha ráfújok
viszi a fehér szirmokat
ártatlan hullnak a vak sárba
nem rínak nem kapálódznak
és jön a Nap és egybeforjra
és jön a Hold és elgyászolja
megeshet ez a Földdel is
és megtörténik majd velem
nem dicsőség nem szégyen

Mezey Katalin

Legalább az utolsó pillanatban

Fiatalságom képei igéznek,
elállítják a lélegzetemet,
nem emlékeztem ilyen szépségekre,
nem vettem észre az életemet.

Én vagyok csak ilyen háládatlan,
hivatásos vak s boldogtalan?
Vagy az ember efféle teremteny,
nem becsüli meg, ami je van?

Nem látja meg, ami ajándékként,
észrevétlen hullott az ölibe,
fényre forgó, nyugtalan lelkének
csak ami nincs, mindig az kellene?

Úgy szeretnék hálát adni végre
a békében leélt évtizedekért,
most, amikor itt van a háború,
ablakon zörget, a küszöbhez ért.

Legalább az érkező tavasz
legyen örömmel teli, vágyva vágyott,
lássam meg a százszor zöld fű színét,
oldjon magába fényes délutánod.

Hogy ha majd végleg betérít a rom,
a korom és füst alkonyt, virradatot,
legyen mire visszagondolni, és
megköszönni, hogy megadatott.

Legalább az utolsó pillanatban,
megköszönni azt, ami elveszett,
az áldott kézből bőkezűen osztott,
nyugalmat termő, csendes életet.

Kovács István

Virrasztás egy altemplomban

Az altemplom boltíveinek mélyén,
hol négyrét görnyednek az oszlopok,
a kelő nap bezúz fényöklével
egy ólmos álom-üvegablakot.

Színes cserepei szerteszállnak,
mint tarka lángok, torzó csillagok,
s beleremegnek a holdrozztás
éjfélén túlra vándorló vakok.

Nyisd ki kapud, a magadba-zártat...
Hagyd imádkozni a zarándokot.
A kerengőben eltűnődve szállnak
a fénylő gregorián dallamok.

Wass Albert

Előhang

Volt egyszer egy ember, az ő háza udvarán oszlopot épített az ő Istenének.

De az oszlopot nem márványból faragta,
nem kőből építette, hanem ezer meg ezer apró csillámló homokszemcséből, és a homokszemcséket köddel kötötte össze.

És az emberek, akik arra járva látták,
nevettek rajta és azt mondták: bolond.

De az oszlop csak épült, egyre épült,
mert az ember hittel a szívében építette az ő Istenének.

És amikor az oszlop készen állott, az emberek még mindig nevettek és azt mondták: majd a legelső szél összedönti.

És jött az első szél: és nem döntötte össze.

És jött a második szél: és az sem döntötte össze.

És akárhány szél jött, egyik sem döntötte össze, hanem mindegyik szépen kikerülte az oszlopot, amely hittel épült.

És az emberek, akik ezt látták, csodálkozva összesúgtak és azt mondták: varázsló. És egy napon berohantak az udvarára, és ledöntötték az ő oszlopát.

És az ember nem szitkozódott és nem sírt, hanem kiment megint az ő udvarára és hittel a szívében kezdett új oszlopot építeni az ő Istenének.

És az oszlopot most sem faragta márványból, sem nem építette kőből, hanem megint sok-sok apró homokszemcséből, és a homokszemcséket köddel kötötte össze.

Lőrincz P. Gabriella

Béklyó

Az ablakok zárva maradnak.
És leperreg az utolsó réteg festék is a falról.
Otthonról nincs kiút,
Csak elvágyódás
És ottrekedés.
Feszült terpesz, egyenes gerinc
És falak.
Ide nem húz majd honvágy.
Nem köt majd gyermekszép emlékezés,
Itt nincsenek csillagok vágyak,
Csak rozsdás kilincs, a sarokban penész.
Itt nem vigyázzák álmodat angyalok,
Nem simogat kedves anyakéz,
Csak ki kell nyitni az ablakot,
Maradni nem lehet,
Indulni nehéz.

Kirándulás Sátoraljaújhelyre

Farsang utolsó szombatján szerveztek felejthetetlen kirándulást Sátoraljaújhelyre a beregszászi római katolikusok. Március első napja jó alkalom volt a tél elbúcsúztatására és a tavasz köszöntésére, amit az aznapi időjárás is elősegített: a hajnal és a reggel sűrű ködjét határozottan felváltotta a tűző napfény.

Hogy miért volt hasznos a 4 órás határon állás? Talán éppen azért, mert a ködnek volt ideje felszállni, és mire a csapat felért a kirándulás első állomásához, a Nemzeti Összetartozás Hídjához, addigra a napfényes időben csodálatos látvány tárult eléjük. Ugyanis egy kis emelkedő után egy csúcson találták magukat, ahonnan láthatták a várost és egész környékét. A természet szépségéhez párosult az emberek által nemrégiben alkotott csoda: a 723 méteres függőhíd, mely a Szár-hegyet és a Vár-hegyet köti össze, és amelyet 2024. június 4-én nyitottak meg a látogatók előtt. A létesítmény bekerült a Guinness Rekordok Könyvébe, mivel ez lett a világ leghosszabb gyalogos függőhídja. Valóban felejthetetlen élmény volt, amikor a csoport tagjai átsétálhattak rajta. Egyrészt a lélegzetelállító panoráma miatt, másrészt pedig valahol a lelkük mélyén megélhették az összetartozás érzését, hiszen a híd megalkotása a magyarság 1920-as szétszakított-ságán próbál némiképp enyhíteni. A túlsó oldalon a Magyar Kálváriát tekinthették meg az odalátogatók, amely a Trianonban elszakított városok fájdalmas emlékhelye.

A kellemes kirándulás után finom ebéd várta a csoportot a Zempléni Casino Étteremben, ahol volt lehetőség pihenésre és erőtújításra a nap további programjaihoz.

A délután városnézéssel folytatódott. A kirándulók megcsodálhatták a Városháza épületét, a Nimfás-kutat, a Kossuth teret,

A főtéren a csoportot a Futrinka kisvonat várta, mely egy egyórás programmal készült a vendégek számára. Végigrobogott Sátoraljaújhely utcáin, megismertette a kíváncsi résztvevőket a város nevezetességeivel. A piros kisvonat Széphalomra is elrobogott, amely Kazinczy Ferenc író, nyelvújító lakhelye volt, ott található a mauzóleuma is.

A nap végén egy almapálinka-kóstolóra is sor került: ez még egy kicsivel

a Kazinczy Ferenc-szobrot. A főtéren található Szent István Templomba is betértek, ahol közös imára került sor, végül elénekelték a Boldogasszony Anyánk egyházi éneket és a magyar himnusz. Az egyházközség tagjai ez alkalommal is a békéért könyörögtek, valamint hálát adtak a kirándulásért és a magyar nemzet összetartozásáért.

több derűt csalt a csapat tagjai arcára. Az egész napos program érdekes és tartalmas volt, de a kirándulás résztvevői rájöttek, hogy egy nap nem elegendő a csodálatos kisváros megismerésére, ezért mindenkiben megszületett a gondolat és a vágy, hogy mindenképpen vissza kell még térni Sátoraljaújhelyre.

Fehér Rita, Beregszász

Rákóczi nyomában a kárpátaljai diákok

Történelmi kiránduláson vettek részt a Kárpátaljai Magyar Líceum (KML) kisgejőci és nagydobronyi diákjai március 23-án Felvidéken. A Pro Cultura Subcarpathica civil szervezetnek köszönhetően közel 50 diák látogatott el Dobóruszkára, Nagykaposra és Borsiba.

A diákok utazását a Rákóczi Szövetség finanszírozta.

A Kisszelmenc–Nagyszelmenc ukrán-szlovák határátkelőt elhagyva a csapat első állomása Dobóruszka volt, ahol a Szent Kereszt Felmagasztalása Templomot tekintették meg. A kirándulókkal Varga László

tanár, helytörténész, kultúraszervező ismertette Dobóruszka és a templom történetét, valamint Dobó István dobóruszkai vonatkozásait. A templomban felcsendült Dobó esküje, amit a KML diákjai adtak elő Györkené Csákány Marianna vezetésével, majd elhelyezték az emlékezés koszorúit.

A második állomás Nagykapos volt. A Nagykaposi Magyar Házban Gabri Rudolf, a Nagykapos és Vidéke Társulás elnöke beszélt Nagykapos történelméről, a helyi magyar közösségről, bemutatta a magyar házat, valamint ismertette a Kárpátaljával való együttműködésüket.

Mécs László mellszobránál a KML egyik nagydobronyi diákja elszavalta a költő *Vadócba rózsát oltok, hogy szebb legyen a föld* című versét, majd megkoszorúzták a szobrot. Ezt követően Borsiba mentek, ahol részt vettek a II. Rákóczi Ferenc fejedelem születésének 349. évfordulója alkalmából szervezett programon a Rákóczi-kastélyban.

A kirándulást a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatta.

Szabó Kata, Beregújfalú

2024. DECEMBER

December 1. Közös Advent címmel kezdetét vette az adventi gyertyagyújtás köré szervezett rendezvénysorozat Beregszász főterén. A karácsonyra való felkészülésben részt vesznek a város civil szervezetei, törvénelmi egyházai, intézményei.

December 3. A Munkácsy Mihály Magyar Házban megnyílt a *Fehér a fehéren* című kiállítás, amelyen a 2019-ben alakult nagyszülősi ART LIFE alkotói társulat művészei, valamint munkácsi, huszti és harkivi barátai mutatták be alkotásaikat. A kiállítás központi témája a fehér szín, amely egyszerre szimbolizálja a tisztaságot, az érintetlenséget, a hagyományokat, ugyanakkor mélyebb filozófiai üzenetet is hordoz: az élet diadalát a kaosz és a nehézségek felett.

December 5. Miniszobrot avattak Ungváron Mikola Leontovics ukrán zeneszerző tiszteletére. Az alkotás immár a 73. miniszobor a megyeszékhelyen. A felavatás időpontját Leontovics *Scsedrik* című világhírű műve bemutatásának a 105. évfordulójára időzítették.

December 6. Miniszobrot kapott Ungváron Erzsébet magyar királyné. A *Sisi kávéja* elnevezésű apró alkotást a kárpátaljai kávé napján avatták fel.

December 7. A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ) a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán tartotta XXXIII. megyei közgyűlését. Az eseményen dr. Orosz Ildikó, a KMPSZ elnöke tartott részletes beszámolót a 2024-es évről.

December 8. Lezárult a *Kedvenc Kárpátaljai Tanárom 2024* online szavazás. A pályázatot kiíró Kárpátaljai Ferences Misszió Alapítvány Közleménye szerint „taroltak a verbőciek”. A pályázat nyertesei: óvónő kategóriában Zelik Éva (Verbőci Fenyőfácska Óvoda), tanító kategóriában Sinkó Mónika (Verbőci Középfiskola), tanár kategóriában Beregi Veronika (Verbőci Középfiskola).

December 8–11. Advent második vasárnapján Kaláka-koncertsorozatot indított a Pro Cultura Subcarpathica (PCS) civil szervezet. Beregszászt követően Ungváron, a Dayka Gábor Líceumban és Nagydobronyban, a református templomban lépett fel, majd a tiszapéterfalvi kultúrházban és a nagybereg református templomban adta elő ünnepi műsorát az 55 éves Kaláka együttes *Szabad-e bejönni ide betlehemmel?* címmel. A programban magyar és más nemzetiségek karácsonyi népdalai, régi egyházi énekek és megzenésített karácsonyi versek szerepeltek.

December 10. Magyarország Ungvári Főkonzulátusa, az Ungvári Nemzeti Egyetem Ukrán–Magyar Oktatási-Tudományos Intézetének Hungarológiai Központja és Magyar Filológiai Tanszéke Váci Mihály író, költő születésének 100. évfordulója alkalmából rendezett emlékező fórumot az ungvári Hungarológiai Központban, amelyen anyaországi és kárpátaljai irodalomárok, művelődés- és irodalomtörténészek

osztották meg gondolataikat a költő életéről, alkotó útjáról, Kárpátaljához kötődő személyes kapcsolatairól.

December 12. Hibrid formában tartotta a 2024. évi közgyűlését a Kárpátaljai Magyar Akadémiai Tanács (KMAT). A rendezvényt Csernicskó István, a KMAT elnöke, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola rektora nyitotta meg. A KMAT tagjai döntést hoztak arról, hogy a háborús helyzetre való tekintettel az elnök és az elnökség mandátumát meghosszabbítják a háború végéig. A KMAT 2024. évi tevékenységéről Csernicskó István tartott beszámolót. A továbbiakban Dolnai Zsuzsanna titkár mutatta be a Spenik Ottó-díj 2024. évi kitüntetettjeit.

December 12. A Kárpát-medencei Óvodafejlesztési Program keretén belül, a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ) támogatásával átadták a P. Frangepán Katalin Gimnázium búcsú óvodáját. A rendezvényt megtisztelte jelenlétével mások mellett Nacs Lőrinc nemzetpolitikai államtitkár, Orosz Ildikó, a KMPSZ és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola elnöke, Marianna Maruszinec, a Kárpátaljai Megyei Állami Közigazgatás Oktatási és Tudományos Főosztályának igazgatója és Mihajlo Dzijhor, Ukrajna Külügyminisztériumának ungvári képviselője.

December 12–17. Tizenkét szóránypetűlésre látogattak el a Tulipán Tanoda Magyar Népművészeti Iskola oktatói: Körösmezőre, Rahóra, Terebesfehérpatakra, Gyertyánligetre, Taracközre, Bustyaházára, Királyházára, Kincseshomokra, Szerednyére, Alsókerepecre, Szolyvára és Nagyberezsnára. A koncertsorozattal a Tulipán Tanoda szeretett volna örömet szerezni a gyermekeknek az adventi időszakban. Az oktatók harmonikán, citerán, hegedűn, tárogatón, furulyán, gitáron adtak elő magyar népzenei műveket és adventi dallamokat. Ezután hangszerismeretóra és táncóra került sor, amiben aktívan vettek részt a gyerekek.

December 13. A Nagybereg Református Líceumban is bemutatták Szambovskyné dr. Nagy Ibolya *Nagybereg krónikája* című kismonográfiáját.

December 14. *Ecset nélkül fest a nap* címmel másodjára szervezték meg Haranglábban a Weinrauch Katalin Szavalóversenyt a Bányai kistérség 1–4. osztályos tanulóinak részvételével. Összesen 21 kisdíák nevezett. A győztesek értékes ajándékokkal távoztak. Az esemény megálmodója, egyben házigazdája Tari Erika könyvtáros volt.

December 14. *Adventi humorkörút* címmel szervezett jótékonysági estet Beregszászon a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség Ifjúsági Szervezete. A jó hangulatú rendezvényen Török Ádám humorista lépett fel az MCC Beregszászi Képzési Központjának konferenciatermében. Köszöntő beszédet mondott Dobsa István elnök, aki aláhúzta: az estet a jótékonyság jegyében

hívták életre, ahogyan az egy héttel korábban Budapesten szervezett *Karácsony Kárpátaljáért* összejevetelt is, ahol több mint 2 millió forintot gyűjtöttek össze. A két rendezvényen összegyűlt összeget két súlyosan beteg kárpátaljai fiatal gyógykezelésére fordítják, valamint egy kárpátaljai árvaházat segítenek.

December 15. A Beregszászi Bethlen Gábor Líceum idén is megrendezte a *Hit, Remény, Szeretet* vers- és prózamondó versenyt a kárpátaljai oktatási intézményekben tanuló magyar diákok számára.

December 16. A Kárpátaljai Magyar Nagycsaládok Egyesületének tagjai idén is együtt készülték a karácsonyra, folytatva az elmúlt évek hagyományait. Az ünnepség helyszínéül a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola átriuma szolgált, ahol több százan gyűltek össze, hogy közösen hangolódjanak az ünnepre. Az alkalomra számos vendég érkezett határon innen és túlról. Panyi Miklós, a Miniszterelnökség parlamenti és stratégiai államtitkára, Csáky Csongor, a Rákóczi Szövetség elnöke, Bak László, a Miskolci Nagycsaládok Egyesület elnöke, Posch Dániel, a Csillagösvény Utazási Iroda ügyvezetője osztotta meg a jelenlévőkkel adventi gondolatait. Az ünnepség kulturális programmal, ajándékok átadásával, adventi vásárral és közös ebéddel zárult a Beregszászi Pásztor Ferenc Közösségi- és Zarándokházban.

December 17. Megtartotta hagyományos karácsonyi gálakoncertjét a Beregszászi Rezeda Folkműhely. A színvonalas évszázó ünnepi műsorban a folkműhely növendékei mutatták be a közönségnek az őszi szemeszterben tanultakat. A rendezvénynek az Ortutay Elemér Görögkatolikus Szakkollégium rendezvényterme adott otthont.

December 17. A Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet karácsonyváro foglalkozással zárta a 2024-es év programsorozatát a Nagybereg Tájháza. Az idei év utolsó foglalkozására Beregdédából érkezett iskolás csoport. A tárlatvezetést követően a foglalkoztató teremben gyűltek össze, ahol a szervezők a karácsonyi szokásokról beszélgettek a gyerekekkel. A közös kántálás, a betlehemes csoport érkezése és a gyerekek által elmondott karácsonyi vers az ünnep, a szenteste hangulatát idézte.

December 19. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola átriumában adventi koncertet rendeztek Magyarország Beregszászi Konzulátusa és a Pro Cultura Subcarpathica szervezésében. Fellépett a Jazzation, Magyarország első számú jazz acapella együttese, amelynek tagjai hangszer nélkül mutatták be, hogy a zenei élmény akkor is teljes lehet, ha mindössze ötven énekelnek a színpadon.

December 20. A Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társasága (RIT) a 2024-es *Téli tárlatát* hagyományosan a Boksay József Kárpátaljai Megyei Szépművészeti Múzeumban rendezte meg. Az eseményen sor ke-

■ rült a Révész Imre-díjak átadására. A rendezvény második részében Kulin Ágnes elnök megtartotta évösszegző és tárlatnyitó beszédét.

December 21. A Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színházban *Szívemnek gyöngyháza* címmel új előadást mutattak be. A monodráma Petőfi Sándor jól ismert *János vitéz* című műve alapján készült, a darab rendezője Vidnyánszky Attila. A színdarab különlegessége, hogy János vitéz története – Polyák Anita előadásában – Iluska látószögén keresztül elevenedik meg.

December 24. *Karácsonyi csoda* címmel szervezték meg az Ungvári Művészeti Iskolában foglalkozó csoportok nagy karácsonyi koncertjét és művészeti alkotásaik kiállítását.

December 26. Ünnepi koncerttel ajándékozta meg a várost a Beregszászi Kodály Zoltán Művészeti Iskola karácsony másnapján. A hangverseny helyszínéül a Szent Kereszt római katolikus templomot választották, hiszen a rendezvény megszervezésében az egyházközség is közreműködött.

December 26. A Munkácsy Mihály Magyar Házban hatodik alkalommal szervezték meg a Munkácsi Magyarok Karácsonyát, amelynek keretében együtt ünnepelt a város minden magyar egyházi felekezete, civil szervezete és oktatási intézménye. A teltházas esemény során a munkácsi magyarok számot adtak hitükről, a magyar kultúra iránti elkötelezettségükről és az erős, összetartó közösségről.

December 30. A Kárpátok Művészetéért és Kultúráért Egyesület és barátainak közös tárlata nyílt meg a Munkácsy Mihály Magyar Ház kiállítótermében.

2025. JANUÁR

Január 1. Petőfi Sándor, a magyar nép lánglelkű költője születésének 202. évfordulója alkalmából Magyarország Ungvári Főkonzulátusa szervezésében szűk körű, csöndes koszorúzásra került sor az ungvári Petőfi-emlékhelyeken.

* A hagyományoknak megfelelően gyülekezeti közösségben méltatták az új esztendő beköszöntét és Petőfi Sándor születésének emléknapját Badalóban. Igét hirdetett Sági Zsolt lelkipásztor. Ezt követően köszöntő beszédet mondott Jakab Lajos családorvos, a KMKSZ Badalói Alapszervezetének elnöke és Buczkó István beregszászi magyar konzul.

* Beregszászon a Petőfi-szobornál emlékeztek meg a költő születésnapjáról. Beszédet mondott Molnár D. István, a KMKSZ városi alapszervezetének elnöke. A Szent Kereszt Kórus előadásában felcsendültek Petőfi Sándor megzenésített versei.

Január 11. 40 külföldi fiatal érkezett a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolára azzal a céllal, hogy megismerkedjenek az intézménnyel, annak működésével, az aktuális kihívásokkal. A Collegium Talentum Ösztöndíjprogram (CT) évek óta teret és lehetőséget biztosít a Kárpát-me-

dence különböző részein élő fiatal magyar tudósoknak évente kétszeri találkozóra, amelyek egyikére ezúttal a Vérke-parti városban került sor.

Január 11. A Kárpátaljai Hazajáró Honismereti és Turista Egylet megnyitotta a 2025. évi túraszezont. Ez alkalommal a Borzsa-havas déli részén tettek gyalogtúrát, a Szolvavázh közeli Zajgó településről indulva a Mencselik 915 m magas csúcsát hódították meg. A túravezető Vezsdel László, az egyesület elnöke volt.

Január 17. Felavatták Fedor Manajlo művész miniszobrát Kárpátalja megyeközpontjában. A mű alkotója Roman Murnik.

Január 19. A Beregszászi Keresztény Értelmiségiek Szövetsége érdekes rendezvénnyel méltatta a magyar kultúra napját. Ez alkalommal *(el)Viselni* címmel nyílt viseletkiállítás a Pásztor Ferenc Községi- és Zarándokházban. Köszöntő beszédet mondott dr. Gyebnár István, Magyarország Beregszászi Konzulátusának ügyvivő konzulja, Jakab Eleonóra, a Beregszászi Keresztény Értelmiségiek Szövetségének elnöke. Ezután szót kaptak a művésznők, akik alkotásait láthatta a közönség: Prófuszt Marianna szöveg, népművész, Kődöböcz Gerzsenyi Ilona, a Hagyományok Háza Hálózat – Kárpátalja hálózati szakreferense, Gabóda Éva etnográfus. A kiállításon Kepics Reiter Andrea, Tóth Márta, Lőrinczi Zsuzsanna egy-egy alkotása is látható. A rendezvény végén fellépett a Tulipán Tanoda Magyar Népművészeti Iskola Búzavirág citeraegyüttese Markó Veronika vezetésével.

Január 19. Badalóban gyülekezeti közösségben imádsággal, történelmi visszatekintéssel, verssel és énekszóval ünnepelték nemzeti imánk születésének évfordulóját. Igét hirdetett Sági Zsolt lelkipásztor. Ezt követően ünnepi beszédet mondott dr. Jakab Lajos, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség Badalói Alapszervezetének elnöke, dr. Trieb Gergely beregszászi magyar konzul. A Borzsa Vári népi zenekar az alkalomhoz illő dalokkal színesítette a programot.

Január 21. Első alkalommal vettek részt szervezett formában kárpátaljai fiatalok a Virtuózok klasszikus zenei tehetséggutató előválogatóján. Vidékünkön nyolc ifjú zenész jelentkezett a megmérettetésre. A határon túli előválogatókon a 21 versenyzőből 3 jutott tovább a magyarországi elődöntőbe, közülük kettő kárpátaljai: Paládi Máté zongorista Péterfalváról és Szülek Dániel Miklós, a Beregszászi Kodály Zoltán Művészeti Iskola trombitása. Emellett három különdíjas is lett: Bíró Ágnes, Kláriková Zsófia és Pallagi Fanni. Az elődöntőből Paládi Máté jutott tovább, aki jelenleg a Liszt Ferenc Egyetemen tanul.

Január 22. A Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI), a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége (MÉKK) és a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) hívó szavára ebben az évben a beregszászi Kölcsey Ferenc-emléktáblánál

először tartottak közös megemlékezést a magyar kultúra napján a civil szervezetek, oktatási intézmények, Beregszász vezetői, képviselői, egyházi méltóságok közreműködésével. Köszöntő beszédet mondott dr. Zubánics László, a KMMI elnöke, dr. Molnár D. István, a KMKSZ Beregszászi Városi Szervezetének vezetője. Wass Albert *A gyökér megmaradt* című versét Mandzák Rebeka, a Kárpátaljai Magyar Líceum diákja szavalta el. Az ünnepi főhajtás a *Himnusz* elénekklésével ért véget.

* A magyar kultúra napja alkalmából a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézetben a nemrég elhunyt ungvári festőművész, Turák Angéla selyemfestményeiből nyílt emlékkiállítás. Az érdeklődők ugyan csak megtekinthették Kutasi Csaba fiatal tiszapéterfalvi képzőművész grafikáit, amelyek az Intermix Kiadó gondozásában tavaly megjelent *Szegyenpiac-antológia* és Shrek Timea *Ördögsgzeg* című mesekötetnek illusztrációiként készültek.

* A beregszászi Európa–Magyar Házban a *Himnusz* születésnapján a Beregszászi Kodály Zoltán Művészeti Iskola (igazgató Bobály István) tehetséges növendékei, tanárai is bemutatkoztak. A kulturális program után díjak, kitüntetések (Együtt Nívódíj, a KMMI díszoklevele, az Anyanyelvápolók Szövetségének oklevele) átadására, kiadványok bemutatására került sor.

* A KMMI és a MÉKK magyar kultúra napi programsorozatának részeként az Európa–Magyar Házban *Hogyan tovább?* címmel megtartották az értelmiségi fórumot. Megosztotta gondolatait a jelenlévőkkel Bacskai József, Magyarország Ungvári Főkonzulátusának főkonzulja, dr. Pomozi Péter nyelvtörténész, író, a Magyarságkutató Intézet Magyar Nyelvtörténeti Kutatóközpont igazgatója, az Anyanyelvápolók Szövetségének alelnöke, dr. Zubánics László történész, kisebbségi politikus, dr. Dupka György történész, a MÉKK elnöke.

Január 22. A Pro Cultura Subcarpathica (PCS) civil szervezet rajz- és fotópályázatát hirdetett a magyar kultúra napjának tiszteletére. Az eredményhirdetést Beregszászban, a Perényi Kultúrkúriában tartották. A pályázatra összesen 121 alkotás érkezett be: 52 rajz/festmény és 69 fotó. Az esemény kezdetén beszédet mondott Orosz Ildikó, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola és a Pro Cultura Subcarpathica elnöke. A rajz és festmény kategória keretein belül érkezett pályázatokat Kulin Ágnes, a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társaságának elnöke értékelte. A helyezettek értékes nyereményekben részesültek.

* A Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet a magyar kultúra napjának apropóján József Attila-estet szervezett a beregszászi Perényi Kultúrkúriában, ahová a *Mondjad, Atikám!* című előadással érkezett Vecsey H. Miklós Junior Prima-díjas színművész és Tempfli Erik magyar Artisjus-díjas zongorista. ■

■ A darab 2018 óta fut a Vígszínház repertoárján. Az előadás kezdetén köszöntő beszédet mondott Gyebnár István, Magyarország Beregszászi Konzulátusának ügyvivője, Csernicskó István, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola rektora.

Január 22. A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetségnek (KMKSZ) a magyar kultúra napja alkalmából tartott központi rendezvényére idén is hagyományosan Ungváron került sor. Az ünnepségnek a Bavka Kárpátaljai Megyei Akadémiai Bábszínház adott otthont. Ünnepi beszédet mondott Bacskai József ungvári főkonzul, Balogh Livia, a KMKSZ ungvári járási szervezőtő elnöke. Ezután a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház *Papírsárkány* című előadását láthatták a nézők Gyevi-Bíró Eszter rendezésében.

Január 22. A magyar kultúra napjához kapcsolódva Magyarország Ungvári Főkonzulátusa a Lembergi Magyarok Kulturális Szövetsége (LMKSZ) közreműködésével Ilku Marion festőművész, grafikus, portrékarikaturista kárpátaljai művészekről, közéleti személyiségekről készített alkotásaiból rendezett kiállítást a külképviselet aulájában.

Január 23. A magyar kultúra napja alkalmából Kutlán István fancsikai festőművész képeiből rendeztek kiállítást Magyarország Beregszászi Konzulátusának Munkácsy Mihály kiállítótermében.

Január 25. A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség a tiszacsomai Árpád Vezér Látogatóközpont területén böllérnapot szervezett. A köszöntőket követően a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház *Ezt főztük ki...* című különleges, főzéssel, étkezéssel, kulináris élvezetekkel kapcsolatos előadása következett. Végül a jelenlévők megkóstolták az izletes ételkülönlegességeket.

Január 30. Kovács Anton ungvári festőművész kiállítása nyílt meg az ungvári skanzenben.

FEBRUÁR

Február 1. A Hagyományok Háza Hálózat kárpátaljai kirendeltségének szervezésében szakmai napot tartottak viselővarrők, illetve népi iparművészettel foglalkozók számára. A *Kárpátalja népi textíliái és díszítményei* címmel megtartott rendezvénynek az ungvári várban működő Lehoczky Tivadar Megyei Honismereti Múzeum adott otthont.

Február 9. A megyeszékhelyen, az Uzshorod Galériában megnyílt a *Kő mágiája* című kiállítás, amelyen az Ukrán Művészek Országos Szövetsége kárpátaljai szervezetének több mint ötven alkotója vett részt a javasolt téma saját értelmezésével.

Február 10. Megtartották a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Oktatás és pedagógiai tudományok, valamint Számvitel és adóügy szakok hallgatóinak diplomaátadó ünnepségét a Perényi Kultúrúriában. A mesterképzést

keresztfélévvel végzett tizenöt diák a sikeres államvizsgákat és az akkreditációt követően vehette át a végzettséget igazoló oklevelet. Köszöntő beszédet mondott Csernicskó István, a Rákóczi-főiskola rektora, Pálmai Gergely, a Kulturális és Innovációs Minisztérium szakképzésért felelős helyettes államtitkára.

Február 12. A munkácsi református gyülekezet hálaadó istentisztelet keretében emlékezett egykori lelkészére, néhai Gulácsy Lajos püspökre születésének 100. évfordulója alkalmából. Az eseményt Zán-Fábián Sándor püspök nyitotta meg. A hálaadó alkalom Balog Zoltán, a Dunamelléki Református Egyházkerület püspökének apostoli köszöntésével vette kezdetét. A püspök lelkőijában és fohászában hálát adott és köszönetet mondott az egykori nyugalmazott püspök, Gulácsy Lajos életéért és munkásságáért.

Február 18. Balog Zoltán, a Magyarországi Református Egyház Dunamelléki Egyházkerületének püspöke *Az egyház és a társadalom szerepe* címmel tartott előadást a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán.

Február 18. Az Ungvári Nemzeti Egyetem Ukrán–Magyar Oktatási-Tudományos Intézetében (UNE UMOTI) diplomaátadó ünnepségre került sor, amely során tizen-nyolc fiatal vette át a mesterképzés elvégzését igazoló oklevelét. Az eseményt Imre Gyula, az UNE UMOTI tanulmányi igazgatóhelyettese nyitotta meg. Köszöntötték a jelenlévőket többek között dr. Cseh Áron, Magyarország Ungvári Főkonzulátusának vezető konzulja, dr. Spenik Sándor, az intézet igazgatója, a tanszékek vezetői. A végzősök nevében Ruszka Diána mondott köszönetet az anyanyelven történő tanulási lehetőségért, a tanárok kitartó, odaadó munkájáért. Végezetül Spenik Sándor és Cseh Áron átnyújtotta a mesterképzés elvégzését igazoló okleveleket a magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika és fizika szakokon (nappali és levelező tagozaton) végzett diákoknak. A jelenlévők közül 10-en már a második oklevelüket vették át.

Február 19. Farsangi foglalkozással indult a Nagyberegi Tájháza idei program-sorozata a Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet (igazgató: Gál Adél) rendezésében. Az alkalmon a Nagyberegi Református Liceum 18 tanulója és kísérőtanáraik vettek részt, akik rövid előadást hallhattak a farsangi ünnepköréről, a hozzá kapcsolódó szokásokról.

Február 22. A Hagyományok Háza Hálózat – Kárpátalja (vezetője: Pál Katalin) első alkalommal szervezett népviselet-konferenciát Beregszászon. Az eseménynek helyet adó Ortutay Elemér Görögkatolikus Központba Kárpátalja több településéről érkeztek néptáncgyűttes-vezetők, kultúr-munkások, óvodapedagógusok, varrónők, zenészek, hogy megismerkedjenek a hagyományos, autentikus népviselet helyes színpadi használatával.

Február 24. Az anyanyelv nemzetközi napjához kapcsolódva könyv- és folyóirat-bemutatót tartottak a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Kótyuk István Filológia Campusán. A résztvevők megismerkedhettek Gál Adél, a Magyar Tanszéki Csoport docensének *„Elmulik, Istenünk...”* A temetkezés és az énekidiktálás szokása és kéziratok emlékei az ugocsi református közösségekben című monográfiájával. A kötetet Kész Margit, a Magyar Tanszéki Csoport docense mutatta be. Az Acta Academiae Beregsasiensis Philologica 3. évfolyamának 1–2. számát Dudics Katalin, a Magyar Tanszéki Csoport docense ismertette. A szakmai lapban ukrainai és magyarországi szerzők művei jelentek meg angol, magyar és ukrán nyelven nyelvészeti és irodalmi témakörökben.

Február 26. Visken egykori szülőházánál, a ma róla elnevezett kulturális központként működő intézmény falán található emléktáblánál csendes koszorúzással emlékeztek meg Fodó Sándorról, a KMKSZ alapító elnökéről. Beszédet mondott Gulácsy Géza, a KMKSZ alelnöke, Sari József, a KMKSZ Felső-Tisza-vidéki Középszintű Szervezetének elnöke. A szülői háztól az egybegyűltek a helyi református temetőbe mentek, ahol Czébely Lajos helytörténész emlékezett vissza a kisebbségi élharcosra. A kárpátaljai magyarság egykori polgárjogi aktivistája idén lenne 85 éves.

Február 27. Ismét Kárpátaljára látogatott Tóth Péter Lóránt Radnóti-, Latinovits- és Pro Cultura Hungarica díjas kunszentmiklósi versvándor. A Kárpátaljai Népfőiskolai Egyesület közreműködésével az Ungvári járási Ráton és Szürteben szavalt József Attila-verseket és mesélt történeteket a költőről.

Február 27. A Munkácsy Mihály Magyar Ház és Magyarország Ungvári Főkonzulátusa szervezésében Munkácsy Mihály születésének 181. évfordulóját méltatták a Latorca-parti városban. Az esemény a világhírű magyar festőművész mellszobrának megkoszorúzásával vette kezdetét, majd Tarpai József, a Munkácsy Mihály Magyar Ház igazgatója mondott köszöntő beszédet. Ezt követően az érdeklődők művészettörténeti előadást hallhattak dr. Boros Judit tolmácsolásában. A kutató arra a kérdésre adott választ, hogy miért szeretjük Munkácsy képeit? A megemlékezést Barta Ilona zongorajátéka színesítette.

Február 28. Nyílt napra várta az érdeklődőket a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola. A rendezvény célja az volt, hogy a látogatók betekintést nyerhessenek a felsőoktatási intézmény és a hozzá tartozó egységek életébe. A megjelenteket Csernicskó István, a Rákóczi-főiskola rektora köszöntötte. A továbbiakban Fodor Gyula rektorhelyettes ismertette a főiskola infrastruktúráját, eszközparkját, a leendő diákok rendelkezésére álló lehetőségeket.

Összeállította:

Dupka György és Szemere Judit

Veres Péter- emlékkiállítás Beregszászon

Veres Péter festőművész, grafikus munkáiból nyílt kiállítás a beregszászi Na'Conxypan Galériában. A megjelent vendégeket, művész társakat, művésztanítványokat, Veres Péter családtagjait Kulin Ágnes, a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társaságának (RIT) elnöke, a kiállítás kurátora köszöntötte.

– Veres Pétert, bár Csonkapapiban született, mindenki beregszászi művészként ismeri. A RIT egyik alapító tagja volt. Munkáin legendás lények, történelmi és szakrális jelenetek, személyes intim hangvételű emlékképek, álomszerű kompozíciók jelennek meg – mondta el Kulin Ágnes. Megtudhattuk, hogy az emlékkiállítás ötlete tavalay, a művész halálának 20. évfordulója kapcsán született meg lányában, Veres Ágotában.

A továbbiakban a RIT elnöke ismertette a tárlat anyagát. 2017-ben Veres Péter családja

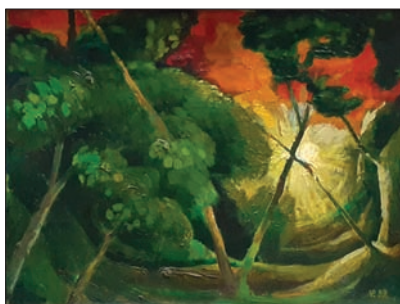
34 alkotásból álló gyűjteményt adományozott a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolának, ami azóta két darabban bővült. Ez a kiállítási anyag az Esztergom és a Győr termekben tekinthető meg. A jelenlegi kiállításon 7 munka látható ezek közül, továbbá 29 olyan alkotás kerül bemutatásra, amelyeket eddig nem láthatott a nagyközönség, azok ugyanis baráti családok otthonainak falait díszítik. Kulin Ágnes név szerint is megköszönte nekik, hogy személyes gyűjteményük ideiglenes átadásával segítették a tárlat létrejöttét.

Végezetül Kulin Ágnes felhívta a figyelmet arra, hogy a Na'Conxypan Galériában folytatódna a művészetpedagógiai foglalkozások várják a csoportokat tárlatvezetésre és „sárkányleső” műhelymunkára. A program zárásaként pedig szeretnének emléktáblát állítani Veres Péter tiszteletére.

Ezt követően Veres Ágota képzőművész emlékezett édesapjára. Elmondta, hogy a kiállítás tervezésekor valami olyat szeretett volna megmutatni, ami Veres Péter munkamódszerével kapcsolatos. Megtudhattuk, hogy nagyon szeretett a szabadban, a tájban festeni, megőrizni a kertjük virágait, a házuk belsejét. És ha képzeletből dolgozott, akkor is mindig visszatért a természeti dolgokhoz, mert úgy tartotta, hogy ezzel felfrissíti a belső színeit.

– Szokásává vált, hogy a festőállványára elé papírlapokat szórt, és az ecsetet nem rongyba törölte vagy oldószerben öblítette ki, hanem ezeket a papírokat dörzsölte. Ezáltal kis színpalettákat hozott létre, amiket aztán nem dobott ki, hanem gondosan szétválogatta, a jobbkat mapákba gyűjtve eltette. Aztán, amikor ötleteket keresett, akkor ezeket az absztrakt színfoltokat tartalmazó papírfecniket lapozgatta, és szürrealis tájakat, mitikus lényeket, furcsa kosztümös emberfigurákat álmódott bele, majd nagyban, olajjal vászonra megfestette – árulta el édesapja egyik műhelytitkát Veres Ágota. Ezekből a színvázlatokból egy csokorra valót el is hozott, azok a kiállítóteremben megtekinthetők.

Beszéde végén Veres Ágota a család nevében köszönetét

fejezte ki a Révész Imre Társaságnak, valamint elnökének, Kulin Ágnesnek, a Na'Conxypan Galéria munkatársainak a kiállítás létrejöttéért, továbbá a Rákóczi-főiskola vezetésének, amiért gondozzák Veres Péter hagyatékának egy részét, ezáltal benne tartva őt a köztudatban.

Sz. J.

A Tisza festője

Kutlán István (1894–1969) az Ugocsa megyei Fancsikán született, nagygazdacsaládban. Már gyermekkorában nagyon szeretett rajzolni, festegetni. A szülei mindhárom fiukat taníttatták, Máramaroszigeten végezték el a tanítóképzőt. Ezután Kutlán Istvánt kihelyezték egy ungvári iskolába, ahol rajz- és tornatanárként dolgozott. Am kitört az első világháború, őt is behívták katonának. Hadnagyként, majd főhadnagyként harcolt az orosz fronton, meg is sebesült. A harcok szüneteiben szatirikus hangvételű karikatúráival szórakoztatta a bajtársait.

A háború után visszatért a civil életbe. A tanítás mellett versenyszinten birkózott. 1919-ben megnősült, majd, amikor megüresedett egy állás a Fancsikai Elemi Iskolában, családjával együtt hazaköltözött, s nyugdíjba vonulásáig szülőfalujában gyermekeit vezette a tudás ösvényein.

Életében egyre nagyobb szerepet kapott a festészet, 1920-ban kiállítással mutatkozott be Ungváron. Az akkor már befutott festő, Ijász Gyula is felfigyelt művészetére, és felkarolta a tehetséges fiatalembert. 1923-ban közös tárlatot tartott a nevezett képzőművésszel az ungvári megyeházán, amelyen huszonkét festményével képviseltette magát. Az Új Közlöny c. lap elismerő kritikát jelentetett meg alkotásairól, a tanfelügyelőségétől pedig állami ösztöndíjat kapott, s tanulmányútra küldték Prágába, ahol neves cseh művészek mellett tökéletesítette festészeti technikáját. 1927-ben jelentkezett egy Prágában meghirdetett festő-

A Kárpátaljai Hírmondó galériája

Kutlán István festőművész

Csendélet gyümölcscsel

Faluszél

Csendélet

Öreg házikó

szeti versenyre, amelynek első díja egy franciaországi tanulmányút volt. Kutlán István megnyerte a versenyt, így egy ideig a párizsi Académie Julian hallgatójaként szívta magába az ismereteket. Párizs mellett tanulmányi kirándulásokat tett Barbizonba, Versailles-ba, Rouenbe és Le Havre-ba, ahol festményeket is készítettek. Hazatérése után Prágában kiállítást tartott a Franciaországban alkotott műveiből.

Az elkövetkező években nyaranta kisebb művésztelepet működtetett Fancsikán. Tárlatokat rendezett Prágában, Budapesten, Ungváron, Munkácson, illetve Beregszászon, s többnyire csendéletekkel és tájképekkel mutatkozott be a nagyközönség előtt. Vásznonra vitte a Tisza menti vidéket, a méltóságteljesen hömpölygő folyamat, a vadregényes Kis-Tiszát, s annyi festményen örökítette meg a legmagyarabb folyót, hogy méltán nevezték el a Tisza festőjének.

A második világháború után következett a szovjet korszak, amelyben az ún. szocialista realizmus vált az uralkodó művészeti irányzattá, ám az impresszionista Kutlán István nem szerette ezt a stílust, ahogy azt sem szerette, ha megrendelésre kellett festenie. Ebben az időszakban is többször állított ki Ungváron, a moszkvai Tretyakov Képtár pedig megvásárolta *Vízimalom a Kárpátokban* című kompozícióját.

1945-ben ábécéskönyvet írt a magyar tannyelvű iskolák számára, amelyet ő maga illusztrált, s amelynek első kiadása 1947-ben jelent meg. Ezt követően sokszor kiadták a könyvet, utoljára 1970-ben, de ekkor már egy festőcsoport illusztrálta azt, mert Kutlán István 1969-ben elhunyt.

A sportolóként és pedagógusként is ismertté vált művész emlékezete ma is él, Nagyszőlősen 2007 óta minden évben megrendezik a Kutlán Istvánról elnevezett nemzetközi ifjúsági kötöttfogású birkózó emléktornát.

Legutóbb a magyar kultúra napja alkalmából Magyarország Beregszászi Konzulátusán szervezett tárlaton láthatta alkotásait a művészetkedvelő közönség. A kiállított képek Kovács László műgyűjtő tulajdonát képezik. Ezekből ajánlunk egy „csokorra valót” kedves olvasóinknak.

-ditta-

Tisza folyó

Csendélet

Csendélet